

Міністерство освіти і науки України



Маріупольський державний університет

**«Актуальні проблеми міжкультурної
комунікації, перекладу та порівняльних
студій»**



***Збірник матеріалів
засідання круглого столу***

30 вересня 2019

Маріуполь 2019

Міністерство освіти і науки України
Маріупольський державний університет

**«Актуальні проблеми міжкультурної
комунікації, перекладу та порівняльних
студій»**

*Збірник матеріалів
засідання круглого столу*

30 вересня 2019

Маріуполь 2019

УДК 316.77+81'25+81-115(063)
ББК 81я431

Актуальні проблеми міжкультурної комунікації, перекладу та порівняльних студій:
Збірник матеріалів засідання круглого столу / За заг. ред. М.С. Смирнової. –
Маріуполь, 2019. – 230 с.

Редакційна колегія:

Шепітько С.В., *к.філол.н., професор кафедри теорії та практики перекладу*
Смирнова М. С., *к.філол.н., завідувач кафедри теорії та практики перекладу*
Хоровець В. Є., *к.філол.н., доцент кафедри теорії та практики перекладу*
Пєфтієва О. Ф., *к.філол.н., доцент кафедри теорії та практики перекладу*
Канна В.Ю., *к.філол.н., доцент кафедри теорії та практики перекладу*

Затверджено на засіданні кафедри теорії та практики перекладу (протокол №3 від 15.10.2019).

Рекомендовано до друку Вченою радою факультету грецької філології та перекладу
Маріупольського державного університету протокол № 2 від 29.10.2019.

Збірник містить матеріали круглого столу, який відбувся у Маріупольському державному університеті. У матеріалах висвітлено проблеми теорії та практики перекладу, контрастивної лінгвістики та лінгвістичної типології, художнього перекладу, лексикографії, комунікативної освіти та підготовки перекладачів в умовах євроінтеграції, використання сучасних інформаційних технологій в практиці перекладу, лінгвокраїнознавства, текстології та галузевої комунікації в соціальному контексті тощо. Видання адресоване науковцям, викладачам, аспірантам та студентам, а також усім, хто цікавиться проблемами міжкультурної комунікації, перекладу та порівняльних студій.

*Редакція не несе відповідальності за авторський стиль праць,
опублікованих у збірці*

ДОПОВІДІ НА ПЛЕНАРНОМУ ЗАСІДАННІ

Вступне слово

**декана факультету грецької філології та перекладу, кандидата
філлогічних наук, доцента, професора кафедри теорії та практики перекладу**

Шепітько Світлани Віталіївни

Шановна наукова спільнота,

Дозвольте широко привітати учасників щорічного круглого столу «Актуальні проблеми міжкультурної комунікації, перекладу та порівняльних студій» в Маріупольському державному університеті.

Важливою складовою діяльності нашого університету є міжнародна співпраця, в процесі якої підсилюється призначення перекладача як мовного посередника. Ми пишаємось тим, що в університеті на рівні вибагливих міжнародних стандартів викладають сім іноземних мов: англійську, німецьку, французьку, польську, новогрецьку, італійську, російську.

Розвиваючи існуючі контакти з міжнародними партнерами і встановлюючи нові, МДУ вирішує комплекс завдань, пов'язаних із навчально-методичною, науково-дослідною роботою, зміцненням кадрового потенціалу, розвитком матеріально-технічної бази університету. Названі напрямки роботи є своєрідною рекламою діяльності університету, переваг вітчизняної системи вищої освіти, які сприяють покращенню іміджу України, підвищенню якості підготовки спеціалістів та рівня викладання.

МДУ створив виключно сприятливі умови для професійного становлення нової генерації перекладачів. Сьогодні перекладацькі студії опановують понад 200 студентів, яким я щиро зичу досягти професійних висот і здійснити найсміливіші творчі задумки. Разом з цим, у свято Міжнародного дня перекладача від всього серця бажаю великій спільноті представників цієї відповідальної й складної професії успіхів в усіх починаннях. Збагачайте своєю натхненною роботою неоціненне надбання інтелектуального капіталу України, сприяючи розбудові міжнародних зв'язків, зміцненню дружби і розвитку багатосторонньої співпраці між країнами світу.

ТЕХНІКИ ПЕРЕКЛАДУ СТАРОЦЕРКОВНОСЛОВ'ЯНСЬКИХ САКРАЛЬНИХ ТЕКСТІВ НА СУЧАСНУ АНГЛІЙСКУ МОВУ

Староцерковнослов'янська мова – це мова найдавніших богослужбових книг. Поширення християнства на Русі, призвело до того, що в сучасну українську мову проникла велика кількість старославянських слів. Хоча з самого початку старослов'янську мову було задумано як письмову, літературну мову, створену для потреб християнської церкви. Але вже в X-XI ст. старослов'янська мова починає використовуватися слов'янами не тільки як мова Церкви, але і як мова науки і літератури [3].

У свою чергу англomовна християнська лексика є переважно протестантською, потім вже католицькою, і менш за все православною, що пояснюється історією християнства в англomовних країнах, в першу чергу, в Великобританії і США. Проте, процес поширення Православ'я в цих країнах, що відбувається досить активно в XX – початку XXI ст., робить все більш актуальним питання смислової і лексичної еквівалентності при перекладі сакральних текстів (під якими розуміємо доктринальні і богослужбові, з церковнослов'янської мови на англійську) [2; 3].

Вченими відзначається, що велика частина запозичень в Orthodox English, зафіксованих в, на жаль, одиничних англо-українських словниках християнської лексики, була з грецької мови, тому що історично склалося так, що грецькі громади найбільш старі і численні серед православних громад Великобританії і США [3: 311].

Сьогодні в епоху глобалізації межі між культурами все більше нейтралізуються, особливо відчутне посилення потоків мігрантів зі Східної Європи в Західну Європу і країни Америки. Кількість віруючих у країнах Східної Європи приблизно дорівнює 80%; в Україні, Білорусі, Польщі, Росії їх кількість доходить

до 90%. Виїжджаючи, люди все ж залишаються носіями своєї культури, менталітету та віри. Тому постає питання адекватного перекладу церковностарослов'янської лексики на англійську мову, не тільки у богослужбових текстах, а й у науковій, релігійно-популярній та соціально-політичній літературі.

Проблема істотна ще й тому, що старослов'янізми багаті сакральною семантикою, яка навіть при професійному перекладі частково втрачає своє значення. Наприклад, у староцерковнослов'янській мові є наступне словосполучення:

ЖИТІЄ СЪВЯТЫХ.

Розглянемо, який переклад на англійську мову пропонують у популярній релігійній літературі:

1. <i>Взагалі тварини в <u>Житіях святих</u> роблять дивовижні вчинки.</i>	<i>Animals are always doing the oddest things in the <u>lives of the Saints</u>.</i>
2. <i>Я взяв у руки <u>Житія святих</u> великомучеників.</i>	<i>I laid my hands on a copy of <u>The Legends of the Great Martyrs</u>.</i>

З адекватністю першого перекладу можна погодитись, бо на латині бачимо подібний переклад лексеми **ЖИТІЄ**, наприклад, *Vitae patrum* Руфіна Аквілейського, та новогрецькою *Bíos Αγίων*, де *Vitae* та *Bíos* позначають *життя*, *спосіб життя*, *життєопис* та *засоби існування*. Однак, з точки зору стилю або реєстрів, лексема *життя* не є доречною для позначення життєвого шляху святого, ми можемо говорити про *життя людей*, але про *житіє святих*. Другий переклад лексемою *Legends* не є доречним зовсім. Якщо подивимось у словник Merriam-Webster дефініцію лексеми *Legend*, то під пунктом 1с бачимо наступне визначення: *a popular myth of recent origin, ex. the legend of the Loch Ness monster*. Тобто лексема, крім інших, містить сему на позначення вигадки, що для віруючої людини буде образливим. Проте, якщо переклад здійснюється для певної секулярної чи академічної громади, або представників іншого віросповідання, то цей варіант перекладу буде доречним, більш нейтральним [5].

Існує інша проблема староцерковнослов'янської мови. А саме, її незрозумілість для людини сучасної, яка не вивчала її спеціально і розуміє фрагментарно як носій її нащадка – української мови.

Розглянемо приклад дияконської ектенії з тексту Літургії св. Іоанна Златоустого:

ДІЯКОНИ ГД҃У ПОМОЛИМІЯ.

Українська лексема *мир* традиційно має декілька значень: 1) Відсутність незгоди, ворожнечі, сварок, війни; 2) Земля з усім, що на ній існує; світ; 3) Те саме, що громада; 4) Життя мирян; світське життя, на протилежність монастирському [1].

Тому, скоріш за все, для носія української мови виникне три ймовірні інтерпретації речення: «Усі разом помолимося», «Про весь світ помолимося», «З мирною душею помолимося». Натомість, англomовний читач при традиційному синодальному перекладі чітко розуміє, що мається на увазі:

In peace let us pray to the Lord.

Тобто, старослов'янська мова все ж таки сьогодні відіграє роль хоча й архаїчну, але все ж таки функцію обслуговування духовного світу, розмежування сакрального та профанного. Для слов'янського менталітету недоречною вважається десакралізація та секуляризація мови, що відбувається в англійській мові. Проте, саме в ній певні глибинні смисли стають більш експліцитними, зрозумілими пересічній, недотичній до сакральної сфери людині.

Таким чином, можна зробити висновок, що спроби опису історії перекладу на англійську мову богослужбових текстів до теперішнього часу не були ані системними, ані систематичними. Такі спроби були результатом більш вузьких наукових інтересів або конкретних практичних богословських потреб. Однак, такий опис цілого реєстра сучасної англійської мови є визначальним для розвитку і функціонування мови і культури [2; 3]. Варто також враховувати той факт, що на англійську сьогодні здійснюються переклади текстів богослужбового кола не тільки зі церковностарослов'янської, а й з грецької, сербської, болгарської,

румунської, що, безсумнівно, знаходить своє відображення в сучасній англійській мові та потребує вивчення у **перспективі**.

Література

1. Академічний словник української мови. URL: <http://sum.in.ua/>
2. Казимова Г.А. Проблемы перевода христианских текстов с русского языка на английский и с английского на русский: соотношение слова и понятия в языках с различной языковой и культурной картиной мира. Преподавание английского языка на гуманитарных факультетах: Теория и практика. Вып. 1. М.: МАКСПресс, 2007. С. 139-142.
3. Казимова Г.А. Об англоязычных эквивалентах церковнославянских сложных слов с компонентом все. М., 2007. С. 309-311.
4. Колотовкин Н.И. Генезис православной лексики в русском и английском языках. Россия и Запад: диалог культур: сборник статей XIV Международной конференции. М., 2012. Вып. 16. Ч. I. С. 171–183.
5. Словник Merriam-Webster. URL: <https://www.merriam-webster.com/dictionary/legend>

УДК 811.131.1'276 = 111

Олександра Федотова
студентка ОС «Магістр»
спеціальність «Філологія. Переклад (італійська)»
Маріупольський державний університет

PECULIARITIES OF ROMANESCO DIALECT AND ITS USAGE IN MODERN ITALY

Relevance of the present topic depends on the fact that in spite of the advanced stage of development of common Italian language there are a lot of the local dialects which are still popular among natives and make a big contribution on cultural heritage of country.

Romanesco dialect is very similar to the standard Italian. It's an interesting object

for the research because being a product of vulgar Latin's evolution in the ex-capital of the Roman Empire, it represents a historical development of language the Roman population spoke. Before the beginning of XVI century Romanesco was close to Neapolitan but with the increasing power of Tuscan dialect it obtained features of literary Italian which have been saved till nowadays [1]. So, today Romanesco belongs to the dialectal group of the central Italy based on colloquial form of Latin.

As regards grammar and vocabulary of Romanesco, they don't have many differences with modern Italian in comparison with the other dialects. That is why it is quite easy to understand the most part of it. The main difference is a phonetics (pronunciation), especially an elision – the omission of one or more sounds or a whole syllable in nouns or verbs [4].

Let's examine peculiarities of Romanesco in more details.

Grammar. A typical characteristic of Romanesco is a minimum of grammar tenses. As a rule, they use Presente Indicativo (the Present Simple), Passato Prossimo (the Past Simple) and Imperfetto (the Past Continuous). The Past Continuous is often used in conditional clauses instead of necessary verbal forms and as a consequence those people, who speak dialect, forget the correct grammar and make mistakes. For example: *Se lo sapevo, te lo dicevo* in place of *Se lo sapessi, te lo direi* [3].

Also an essential difference is a way of expressing the Present Continuous. In the standard Italian it is used a gerund (gerundio), but Romans use either the ending –nno (*Continuanno così, finimo male* in place of *Continuando così, finiamo male*) or the language construct *stà + a + infinitive* (*Che stai facendo?* becomes *Che stai a ffà?*) [3].

Phonetics. As it was already mentioned, it is typical for Romanesco to resort to the elision (*dormì* in place of *dormire*), and to the reduplication of some consonants (*gommito* in place of *gomito*). But there are more peculiarities of pronunciation:

1. Rhotacism, or a passage of / l / into / r /, when “l” is followed by the consonant (dolce > rom. dorce).

2. Passage of / s /, which is preceded by the consonant, into [ts] (borsa > rom. bortsà).

3. Assimilation in different groups of consonants: / nd / passes into / nn / (quando > rom. quanno); / ld / passes into / ll / (caldo > rom. callo); / mb / passes into / mm /

(piombo > rom. piommo).

4. Substitution of the diphthong with only one vowel: buono > rom. bònno [b:ɔ:ɲo], cuore > rom. còre [kɔ:re].

5. Omission of the vowel in the beginning of the word, if it is followed by nasal consonant (m, n, gn): 'nnicà = indicare; 'n = un / in; 'mparà = imparare, 'gni = ogni.

6. Palatalization / ʎ / ([gli]) into [j] or even its total dropping after [i]: ajjo = aglio; famija = famiglia; fijjo = figlio, as well as mione = milione; biardo = biliardo; ojo = olio.

7. Total vocalization of / l / in concrete pronouns: rom. gnaafà = non gliela fa.

8. Passage of / ng / [ndʒ] into / gn / [ɲɲ]: piagne = piangere.

9. Passage of [tʃ] into [j] in the intervocalic position, namely between vowels (cucina = rom. cuscina [kuʃi:na], dieci = rom. diesci ['djɛ:ʃi]) [4].

Vocabulary. Although it was mentioned that vocabulary of Romanesco dialect doesn't cause difficulties, there are some points which should be worthy of notice, because Romanesco is a very colourful, even sometimes vulgar, but over the most just "people's" and metaphoric. There are some examples of characteristic phrases from the speech of roman inhabitants.

S'e 'fatta na certa – "It's late, we should go".

Te gonfio come 'na zampogna – "I'll punch you in the face!"

Come te butta? – "How are you?"

(Aò) Bella! – "It is an address to the women".

Adavede! – "You must see it!"

Aridanghete? – "Oh, here we go again!"

Sei proprio de coccio – "You're so stubborn!" [2].

I must admit that an integral part of this dialect is swear words. Offensive expressions are frequently used more for the emotionality, than to hurt interlocutor. For such a freedom of speech Romanesco became a stereotype, an indication of a lack of education, boorishness and laziness. But in Italy they still write poems and fiction in Romanesco, Italian scientists and mass-media are interested in it. A lot of idioms exist in Romanesco dialect and they definitely distinguish Romans from all other Italians. For instance, *M'è preso un abbiocco* – an idiom to show your desire to sleep after dinner, or *Me sto a morì de pizzichi* is possible to hear, when someone is very tedious [2].

In conclusion it should be said that Romanesco still stays unique and authentic. It consists of grammatical and phonetic features, rich in roman words and expressions, it is used in different kinds of art (cinema, music, literature, advertisement), it is spoken. All this is an evidence, that Romanesco is an alive language and it could be considered as one of the valuable cultural properties of Italy.

References

1. Dialetto romanesco. URL: https://it.wikipedia.org/wiki/Dialetto_romanesco (date of request 25.09.2019)
2. Dizionario romanesco. URL: <http://www.turbozaura.it/romanesco.asp> (date of request 25.09.2019)
3. Grammatica del dialetto romanesco. URL : https://it.wikipedia.org/wiki/Grammatica_del_dialetto_romanesco (date of request 25.09.2019)
4. Римский диалект. URL: <https://different-rome.livejournal.com/119154.html> (date of request 25.09.2019)

УДК 811.111'373

Анастасія Перепелиця
студентка ОС «Магістр»
спеціальність «Філологія. Переклад (англійська)»
Маріупольський державний університет

ЗАСОБИ ПЕРЕКЛАДУ ВЛАСНИХ НАЗВ У РОМАНІ ДЖ. К. РОУЛІНГ «FANTASTIC BEASTS AND WHERE TO FIND THEM» (НА МАТЕРІАЛІ АНГЛІЙСЬКОЇ ТА УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ)

Роботу присвячено засобам перекладу власних назв у романі Дж. К. Роулінг «Fantastic beasts and where to find them» (на матеріалі англійської та української мови)».

Актуальність дослідження полягає в комплексному і системному вивченні функціонування власних назв в контексті художнього твору жанру фентезі,

оскільки лінгвісти більшу увагу приділяють вивченню літературної ономастики в художніх творах таких жанрів, як реалізм, класицизм, натуралізм тощо. Існує багато думок про семантичне навантаження власних назв у художніх творах. Крім того, жанр фентезі швидко розвивається, а вживання власних назв має велике значення як один із стилістичних прийомів в цьому жанрі.

Об'єктом роботи виступають власні назви, а **предметом** є засоби перекладу власних назв у романі Дж. К. Роулінг «Fantastic beasts and where to find them» (на матеріалі англійської та української мови)».

Власні назви позначають слово або словосполучення, призначене для називання конкретного, цілком певного предмета або явища, що виділяє цей предмет або явище з ряду однорідних і відмежовують їх від інших. Вони мають складну смислову структуру, унікальні особливості форми та етимології, а також численні зв'язки з іншими одиницями і категоріями мови [1].

Існує декілька класифікацій англomовних власних назв, такі як класифікація А. Баха, класифікація А. В. Суперанської та англійська класифікація Міжнародної ради ономастичних наук (International Council of Onomastic Sciences (ICOS)), серед яких найбільш розширеною та адаптованою для носія української мови є класифікація А. В. Суперанської.

З класифікації власних назв А.В. Суперанської категорії «Назви живих істот і істот, які сприймаються як живі» було обрано 2 підкатегорії, «антропоніми» та «міфоніми», на прикладі яких було точно проаналізовано засоби перекладу власних назв з англійської на українську мову [2].

Було проаналізовано такі засоби перекладу власних назв, як транслітерація, транскрипція, транспозиція, калькування, змішане транскодування, адаптивне транскодування, полукалька, наближений (уподібнюючий) переклад, описовий (роз'яснювальний) переклад та створення нового слова (терміна) на мові перекладу [3].

Загальна вибірка складає 100 власних назв, 78 з яких – міфоніми, перекладені різними способами перекладу, такими як транскрипція, транслітерація, змішане транскодування, калькування, полукалька та наближений (уподібнюючий) переклад; та 22 антропоніми, де порівняно з міфонімами, було використано менше

засобів перекладу: транслітерація, транскрипція та змішане транскодування.

Із загальної вибірки власних на матеріалі романів Дж. К. Роулінг 31% власних назв було перекладено засобом транслітерації (найбільш вживаний засіб), 18% – транскрипція, 15% – змішане транскодування, 6% – полукалька, 9% – калькування, 21% - наближений (уподібнюючий) переклад. Для антропонімів найбільш характерними засобами перекладу є транскрипція та транслітерація; для міфонімів найбільш характерними засобами перекладу є транскрипція та наближений (уподібнюючий) переклад.

У власних назвах перед перекладачем ставиться завдання одночасно відтворити характер персонажа і таке ім'я, яке буде викликати у читача певні асоціації, які б відповідали образу, задуманому автором. Для цього можна скористатися такими засобами перекладу власних назв, як калькування та наближений (уподібнюючий) переклад; тому замість методу транслітерації антропонімів *Чесімі (Chastity)* і *Модесі (Modesty)* від видавництва «А-ба-ба-га-ла-ма-га» ми пропонуємо переклад цих власних назв методом наближеного (уподібнюючого) перекладу: *Чеснімі (Chastity)* та *Скромнятко (Modesty)*.

Транскрипція – передача звучання назви літерами мови перекладу; графічний запис звучання слова.

We push in toward a figure sitting on a bench with his back to us – Newt Scamander, weather-beaten, wiry, wearing an old blue overcoat [5].

Людина, що сидить на лаві спиною до нас – це Ньют Скамандер, загартований негодою, худий, але міцний, в старому синьому пальті [4].

Власна назва перекладена за допомогою методу транскрипції:

Newt [nju:t] – *Ньют*.

Транслітерація – переклад однієї графічної системи алфавіту в іншу, тобто передача літер однієї писемності літерами іншої

We push in toward a figure sitting on a bench with his back to us – Newt Scamander, weather-beaten, wiry, wearing an old blue overcoat.

Людина, що сидить на лаві спиною до нас – це Ньют Скамандер, загартований негодою, худий, але міцний, в старому синьому пальті.

Власна назва перекладена за допомогою методу транслітерації:

Scamander ['skæ, mændə] – Скамандер.

Змішане транскодування – передбачає використання при передачі іншомовного слова-терміна принципів транскрипції з елементами транслітерації.

Dougal – *you settle down now, please. It won't be long.*

Дугаль, заспокойся, прошу тебе. Це ненадовго.

Власна назва перекладена за допомогою методу змішаного транскодування:

Dougal ['du: gəl] – Дугаль

Dou- [du] – Ду- (транскрипція)

-gal [gəl] – -галь (транслітерація).

Калькування - спосіб перекладу лексичної одиниці оригіналу шляхом заміни її складових частин (морфем або слів) їх лексичними відповідниками в мові перекладу.

Mooncalves perform complicated dances on their hind legs in isolated areas in the moonlight.

У ніч повного місяця місячний телець виходить на безлюдну місцину і витанцьовує там на задніх ногах вибагливі фігури.

Власна назва перекладена за допомогою методу калькування:

Mooncalf ['mu: nka: f] – місячний телець.

Полукалька – представляє собою часткові запозичення слів і виразів, що складаються частково з елементів вихідної мови, частково з елементів мови приймаючої.

Still struggling madly, I rolled sideways and fell heavily to the floor, now entirely wrapped in the Lethifold.

Оскаженіло борюкаючись, я перекрутився і бухнувся з розмаху на підлогу, тепер уже цілковито обмотаний смертефалдом.

Власна назва перекладена за допомогою методу полукальки:

Lethifold ['li: θi fəʊld] – смертофальд

Наближений (уподібнюючий) переклад – спосіб передачі власних назв, який полягає в тому, що замість іншомовної реалії перекладач використовує реалію мови, яка має власну національну специфіку, але в той же час має з ним значну семантичну схожість і певною мірою здатне розкрити для одержувача переказу

суть описуваного явища.

The Erumpent will not attack unless sorely provoked, but should it charge, the results are usually catastrophic.

Різкопроривець ніколи не нападе, якщо його не спровокувати, але якщо це станеться, наслідки бувають катастрофічні.

Власна назва перекладена за допомогою методу наближеного (уподібнюючого) перекладу:

Erumpent [i'ɾʌmpənt] – *різкопроривець*.

Перспективою вбачаємо дослідження засобів перекладу власних назв на матеріалі германських та української мови.

Література

1. Белецкий А. А. Лексикология и теория языкознания (Ономастика). К. : Изд-во КГУ, 1971. 212 с.
2. Суперанская А.В., Сталтмане В.Э., Подольская Н.В., Султанов А.Х. Теория и методика ономастических исследований. М.: Наука, 1986. 256 с.
3. Томахин Г.Д. Реалии-американизмы. М.: Высшая школа, 1988. 240 с.
4. Роулінг Дж. К. Фантастичні звірі і де їх шукати. Оригінальний сценарій / Дж. К. Роулінг. К.: А-ба-ба-га-ла-ма-га, 2016. 288 р.
5. Rowling J.K. Fantastic Beasts and Where to Find Them: The Original Screenplay Little Brown Book Group, 2006. 294 p.

СЕКЦІЯ 1. КОНТРАСТИВНА ЛІНГВІСТИКА ТА ЛІНГВІСТИЧНА ТИПОЛОГІЯ: СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ

УДК 811.111'373.43

Олена Пефтієва

к.філол.н., доцент кафедри теорії та практики перекладу

Маріупольський державний університет

ПОШУК НОВИХ КОРЕНІВ СЕРЕД ЛЕКСИЧНИХ ОДИНИЦЬ

Сучасна лінгвістика володіє різними словотворчими процесами, але створення абсолютно нових коренів відсутнє, незважаючи на те, що в мові є певна кількість лакун.

Аналіз основних книг з лексикології І. В. Арнольд, Г. Б. Антрушиної, Р. С. Гінзбург, В. В. Єлісєєвої, А. Г. Ніколенко, З. А. Харитончик, та інших показує, що утворення нових слів відбувається в основному за рахунок процесів конверсії, семантичної і граматичної деривації, зворотного утворення, слово складання, скорочення, створення okazionalizmів та за допомогою запозичень [1; 2; 3; 4; 5; 6; 7].

Мовознавці сучасності присвятили свої роботи різним аспектам неології, яка розуміється як створення нових слів. Термін неологія з'явився на початку ХІХ століття і був запозичений з грецької мови, що означає *neos* "новий", а *logos* "слово", тобто нове слово (синонімічні терміни - нова лексична одиниця, неонім, лексичне нововведення). Серед багатьох вчених, які вивчали неологію, В. І. Заботкіна, вона досліджувала англійські неологізми ХХ століття (60-70 роки) та видала книгу «Нова лексика» (Заботкіна). Є. А. Карпіловська вивчала неологію (неологіку) та неографію (неологічну лексикографію), зокрема типологію неологічних словників у сучасному українському мовознавстві (Карпіловська). Ю. А. Зацний проаналізував

англійські неологізми XX століття (80-90 pp.) та опублікував англо-російський словник нових слів і виразів (Зацний). А. В. Юнков працював над структурними та семантичними типами німецьких неологізмів у галузі медицини (Юнков). Девід К. Барнхарт спеціалізувався на нових словах і видав «Словник найновіших і незвичайних слів нашого часу» (1991), який було доповнено у 2006, крім того, словник «Нових слів» оновлюється щокварталу з 1994 року (Барнхарт). У 2016 році Олександр Родрігес Герра переглянув англійські, іспанські, каталонські, галицькі, французькі та італійські словники неологізмів і дійшов висновку, що основним напрямом XXI століття є неологічна лексикографія (Guerra). Але жодних досліджень, що стосуються нових коренів або заснованих на цих словниках, у вищезгаданих роботах не знайдено. Але серед вищезгаданих творів, присвячених неологізмам, відсутні відомості про утворення нових коренів.

Семантична деривація, яка ґрунтується на вже існуючій кореневій морфемі, також знаходиться у фокусі уваги лінгвістів. О. В. Падучева розглядала лексичне значення та семантичну деривацію дієслів. Г. І. Кустова уважно вивчала когнітивні моделі семантичного деривації та систему похідних значень. І. М. Некіпелова зробила спробу провести розмежувальну лінію між термінами "семантична деривація" та "семантичне словотворення" та розглянула їх у діяхронії. Тож семантична деривація прямо свідчить про відсутність нових корінних морфем.

Але все ж деякі дослідники вважають, що нові коріневі морфеми утворюються. Наприклад, про це згадує Н. М. Раєвська, говорячи про неологізми *"coinage of new lexical units in the system of language may be traced along different lines: derivation, composition, word-combination, root-creation, new application of existing words, and foreign borrowing"*. Слід підкреслити, що лінгвіст згадав про термін «коріння», але більше пояснень та прикладів не наводив.

Сюзанна Кеммер з університету Райсу (Х'юстон, Техас) серед інших типів словотворення згадує про «нові утворення». Вона пише: *"In novel*

creation, a speaker or writer forms a word without starting from other morphemes. It is as if the word is formed out of 'whole cloth', without reusing any parts. Some examples of now-conventionalized words that were novel creations include blimp, googol (the mathematical term), bling, and possibly slang, which emerged in the last 200 years with no obvious etymology. Some novel creations seem to display 'sound symbolism', in which a word's phonological form suggests its meaning in some way. For example, the sound of the word bling seems to evoke heavy jewelry making noise. Another novel creation whose sound seems to relate to its meaning is badonkadonk, 'female rear end', a reduplicated word which can remind English speakers of the repetitive movement of the rear end while walking". На підставі вищезазначеного можна зробити висновок, що утворення нових коренів все-таки можна вважати серед словотворчих типів. І метою цього дослідження є перевірка цих двох тверджень [8].

Таким чином, ознайомлення зі значною кількістю літератури з цього питання свідчить про відсутність робіт, присвячених вивченню нової кореневої морфеми, незважаючи на те, що багато аспектів словотвірних процесів досліджувалися і досліджуються.

Література

1. Arnold I. V. The English Word. Лексикология современного английского языка : [учеб. для ин-тов и фак. иностр. яз.] 3-е изд., перераб. и доп. М. : Высш. шк., 1986. 295 с.
2. Антрушина Г.Б., Афанасьева О.В., Морозова Н.Н. Лексикология английского языка. Учеб. пособие для студентов. М.: Дрофа, 2001. 288 с.
3. Гинзбург Р. С. Лексикология английского языка : [учеб. для ин-тов и фак. иностр. яз.]. Санкин. 2-е изд., испр. и доп. М. : Высш. школа, 1979. 269 с.
4. Елисеева В.В. Лексикология английского языка: учебник. СПб.: СПбГУ, 2003. 44 с.

5. Ніколенко А. Г. Лексикологія англійської мови – теорія і практика. Вінниця : Нова книга, 2007. 528 с.
6. Харитончик З. А. Лексикология английского языка. Минск : Вышэйшая школа, 1992. 229 с.
7. Rayevska N. M. English Lexicology. К. : Вища школа, 1979. 303 с.
8. Кеммер, Сюзанна. Типи слів. URL : <https://www.ruf.rice.edu/~kemmer/Words/wordtypes.html>

УДК 81'373.7

Бріліянт Гамідова
студентка ОС «Магістр»,
спеціальність «Філологія. Переклад (англійська)»
Маріупольський державний університет

ЕТНІЧНА СПЕЦИФІКА ПРИСЛІВ'ЇВ

Мова - скарбниця культури. Вона зберігає культурні цінності - у лексиці, у граматиці, в прислів'ях, у фольклорі, в художній і науковій літературі, в формах писемного та усного мовлення [7: 14]. Мова формується, згідно з Вільгельмом Гумбольдтом, під впливом трьох різних чинників: «реальної природи речей, оскільки вона впливає на душу (Gemüth), суб'єктивної природи народу, своєрідної природи мови» [3: 319]. Саме ці три взаємопов'язані фактори і обумовлюють світобачення, характерне для кожного носія певної мови. Вчений також зазначає, що між мовою, культурою та народом існує певний зв'язок. Мова тісно переплетена з духовним розвитком людства і супроводжує її на кожному ступені його локального прогресу чи регресу, відображаючи в собі кожну стадію культури. Таким чином, з точки зору Гумбольдта, мова наділена етноутворюючою силою: саме мовний статус формує і визначає певний народ [3: 317]. Якщо ж народ розмовляє на одній мові та має спільні традиції,

можемо назвати його етносом завдяки спільності психічного складу.

Говорячи про етнос (від грец. Ethnos – плем'я, народ), зупинимося на одному з його визначень, запропонованих основоположником теорії етногенезу – Л. М. Гумільовим, який розуміє під етносом історично сформоване, стійке соціальне угруповання людей [4: 168].

За визначенням В.А. Маслової, етнос - це «мовна, традиційно-культурна спільність людей, пов'язаних спільністю уявлень про своє походження та історичну долю, спільністю мови, особливостями культури, самосвідомістю групової єдності» [5: 10].

Будь-яка мова виступає як дзеркало національної культури [2: 52]. Оскільки вона є складовою культури етносу, та саме взаємодія мовних, етнокультурних і етнопсихологічних чинників у функціонуванні та еволюції мови є справжнім «ключем» до національної ментальності та аксіологічної системи етносу. Найцікавішою областю дослідження в кожній мові, на наш погляд, виступає національно-культурна семантика, тобто ті мовні значення, які відображають, фіксують і метафорично передають від покоління до покоління власне мовну картину світу, мудрість, мораль, традиційні погляди, а саме – прислів'я [11: 18].

Недарма Леррі А. Самовар стверджує, що хоч прислів'я і мають багато назв (наприклад, сентенції, істини і навіть приказки), всі вони покликані нести правду та накопичені уявлення про культуру [10: 274]. У національній мові, та особливо в фразеологічних одиницях, відбувається конструкція і деконструкція смислів та їх збереження, і тому семантичність простору комунікації відтворюється як історично сформована в комунікативній діяльності носіїв даної мови категоризація світу, що є фундаментом взаємопорозуміння [1: 8]. Адже ми виділяємо в світі явищ ті чи інші категорії і типи зовсім не тому, що вони (ці категорії і типи) самоочевидні; навпаки, світ постає перед нами як калейдоскопічний потік вражень, який повинен бути організований нашою свідомістю, а це значить - в основному мовною системою, що зберігається в нашій свідомості [9: 169]. У прислів'ях

відображається побутово-емпіричний, історичний і духовний досвід етносу, який пов'язаний з його культурними традиціями, «бо суб'єкт номінації та мовленнєвої діяльності - це завжди суб'єкт національної культури» [6: 97].

Наявність диференційних особливостей лінгвістичних картин світу можна пояснити різницею в емпіричній об'єктивній дійсності. Визначальними чинниками можуть бути рельєф місцевості, особливості рослинного і тваринного світу, клімату, характеру трудової діяльності тощо. Ми дотримуємося думки Л. М. Толстого, який в першу чергу був один з етнолінгвістів та підкреслював співвідношення та зв'язок між мовою та культурою, народним менталітетом, народною творчістю [8: 352]. На нашу думку, беручи до уваги той факт, що з давніх-давен саме природа була певним мірилом дійсності людини та саме через призму навколишнього середовища народ оцінював свій досвід, прислів'я - це той самий портал, що поєднує минуле, теперішнє та майбутнє. Дослідження паремій того чи іншого народу, що містять назви тварин або ж рослин, допоможе виявити певні етнічні характеристики притаманні різним народам, адже паремія – це мовленнєва звичка, на якій несвідомо формується «реальний світ» тієї чи іншої соціальної групи людей. Кожний етнос структурує світ на свій власний лад, інтерпретує світ та досвід, закріплює надбане в формі мови.

Бенджамін Дісраелі вказує на важливість прислів'їв та зазначає, що вони охоплюють широку сферу людського існування, дають нам можливість поринути в домашнє життя людини та неустанно поповнюють скарбницю думки [12: 63]. Саме тому ми вважаємо, що за допомогою дослідження компонентів прислів'їв, мовленнєвого інструменту мовців, можна визначити особливості культури та світогляду певного етносу.

Література

1. Балута Г. А. Онтологічні засади мови в комунікативному просторі суспільства: Автореф. дис... канд. філософськ. наук. Дніпропетровськ, 2001, С. 8.
2. Гачев Г. Д. О национальных картинах мира // Народы Азии и Африки. 1967 № 1. С. 52–60.
3. Гумбольдт В. Избранные труды по языкознанию // Перевод с нем. языка и с предисловием Рамишвили Г.В. М.: Прогресс, 1984. 397 с.
4. Гумилев Л. Н. Этногенез и биосфера Земли. СПб: Кристалл, 2002. 638 с.
5. Маслова В. А. Лингвокультурология // Учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений. М.: Академия, 2001. 207 с.
6. Телия, В. Н. Русская фразеология: Семантический, прагматический и лингвокультурный аспекты [Текст]. М. : Школа «Языки русской культуры», 1996. 288 с.
7. Тер-Минасова С. Г., Язык и межкультурная коммуникация. М.: Слово, 2000. 261 с.
8. Толстой Л. Н. Язык и народная культура: Очерки по славянской мифологии и этнолингвистике. М. Индрик, 1995. 512 с.
9. Уорф Б. Л. Наука и языкознание // Новое в лингвистике. М.: Высшая школа, 1960. №1, С. 169-182.
10. Larry A. Samovar and Richard E. Porter, Communication between Cultures, Belmont, CA: Wadsworth, 1991. 330 p.
11. Mieder, W. (2004). Proverbs: A Handbook. London: Greenwood Press, 2004. 304 p.
12. Trench C.R. On the Lessons in Proverbs. 5 lectures. New York: Redfield, 1853. 128 p.

Дмитро Готко
студент ОС «Бакалавр»,
спеціальність «Філологія. Переклад (англійська)»
Маріупольський державний університет

ЛЕКСИЧНІ ОДИНИЦІ АНГЛІЙСЬКОЇ ТА УКРАЇНСЬКОЇ МОВ: ДІАХРОНІЧНИЙ АСПЕКТ

Ніни існує багата кількість мов, але більша частина має спільне походження. Яку б мову ми не вчили, ми завжди спроможні знайти спільні слова, або слова, які, хоча б, мають спільні звуки. Англійська та українська мови підлягають дослідженню тому що германські та слов'янські мови є похідні від праіндоевропейської мови. Протягом всієї історії цих мов, вони змінювались через історичні, культурні, побутові тощо, але досі зберігають спільні морфеми, корені, або слова цілком.

Мова є системою. Система - це сукупність взаємопов'язаних і взаємозумовлених елементів. Якщо з системи вилучити якийсь елемент, вона не зможе функціонувати або її функціонування буде недостатньо ефективним. Уявіть собі, що з нашої мови зник **звук [б]**. У такому випадку слова, які мають цей звук, довелося б вимовляти без нього або замість нього вживати найближчий за звучанням до нього **звук [п]**, що призвело б до непорозуміння [6: 34].

“Кожна система має свою структуру. Структура - це спосіб організації системи, її внутрішня будова. Так, зокрема, мова має чотирирівневу (чотириярусну) будову. Найнижчим рівнем є фонологічний, далі йде морфологічний, відтак лексико-семантичний, і найвищим рівнем є синтаксичний. Кожен рівень має свою одиницю: фонологічний - фонему, морфологічний - морфему, лексико-семантичний - лексему (слово), синтаксичний - речення. Усі названі рівні становлять собою окремі системи і

вивчаються окремими лінгвістичними науками: фонологічний - фонологією, морфологічний - морфологією, лексико-семантичний - лексикологією і синтаксичний – синтаксисом” [6, с. 34].

“Мова є явищем відносно стабільним. Для мовців вона протягом усього життя здається незмінною. Однак не можна не помітити, що давньоукраїнська мова епохи Київської Русі і сучасна українська мова помітно різняться. Поступові кількісні зміни у мові протягом століть зумовили якісні зміни, причому такі, що сучасному мовцеві важко зрозуміти давні тексти. Отже, мова - це одночасно і жива діяльність, і продукт минулого. Відповідно в мовознавстві розрізняють стан мови та розвиток мови. Існує два підходи до вивчення мови: вивчення мови на певному часовому зрізі та вивчення мови в її історичному розвитку протягом тривалого часу” [6: 35].

Для позначення цих понять (стану мови, її певного часового зрізу, з одного боку, і розвитку, зміни мови протягом тривалого часу - з іншого) в мовознавстві використовують терміни синхронія і діахронія.

Синхронія (від гр. *syn* "разом" *chronos* "час", тобто "одночасність"):

- 1) стан мови в певний момент її розвитку, в певну епоху;
- 2) вивчення мови в цьому стані (в абстракції від часового чинника).

Діахронія (від гр. *dia* "через" і *chronos* "час", тобто "різночасність"):

- 1) історичний розвиток мови;
- 2) дослідження мови в часі, в її історичному розвитку.

Синхронія, таким чином, - це горизонтальний зріз (вісь одночасності), а діахронія - вертикальний зріз (вісь послідовності).

Для мовців важлива синхронія, тобто мову треба знати такою, якою вона є нині. Щоб добре володіти сучасною мовою, не обов'язково знати історію мови, як змінювалися звуки, які з них зникли, а які з'явилися, скільки колись було форм граматичного числа (однина, двоїна, множина), часових форм дієслова (теперішній, чотири форми минулого часу - аорист, перфект, імперфект і плюсквамперфект, три форми майбутнього часу - проста і дві

складні, аналітичні) тощо. Навряд чи ефективніше вплинуло б на практичне користування сучасною мовою знання мовцем того, що слово верблюд колись означало «слон», а слово підлий – «простонародний, неродовитий» [6: 35].

Для дослідника мови важливі обидва аспекти - синхронічний і діяхронічний. Для того щоб добре усвідомити сучасний стан мови, необхідно дослідити її історичний розвиток. Відповідно до двох підходів до вивчення мови розрізняють мовознавство синхронічне і діяхронічне.

Результати синхронічного мовознавства використовують для створення описових граматик різних мов, нормативних словників, розробки алфавітів для безписемних мов, для теорії і практики машинного перекладу. Коли ж мовознавець хоче дослідити історію мови, закони її розвитку, він це може зробити лише за діяхронічного підходу до вивчення мови.

Синхронію і діяхронію не можна ототожнювати й змішувати. М.П. Кочерган посиляється на російського мовознавця XIX ст. П.Ф. Фортунатова: "Велика помилка - змішування фактів, які існують у даний час у мові, з тими, які існували у ній колись". Про це завжди повинен пам'ятати вчитель-словесник. Якщо, скажімо, дається завдання визначити морфемний склад слова подушка, то з погляду сучасного стану мови в ньому можна виділити корінь подуш-, суфікс -к- і закінчення -а. Колись це слово членувалося на морфеми по-іншому: префікс под-, корінь -уш-, суфікс -к- і закінчення -а. Мотивація слова була такою: "те, що кладеться під вушко". Нині ця мотивація забута і слово подушка не пов'язується живими словотвірними зв'язками зі словом вухо [6: 35].

Таким чином, водночас синхронію і діяхронію не можна розривати, оскільки сучасний стан мови є продуктом минулого її розвитку. Глибинне пізнання мови можливе лише за умови всебічного її вивчення як у синхронії, так і в діяхронії. Синхронія є невід'ємним аспектом вивчення мови в її конкретний час та період, а діяхронія – на протязі усього історичного шляху мови.

Література

1. Освітній портал - "Академія". URL :
<http://zno.academia.in.ua/mod/book/tool/print/index.php?id=1364>
2. Арнольд І. В. Семантична структура слова в сучасній англійській мові і методика її дослідження. Л. : Освіта, 1966. 79 с
3. Жалко Т. Запозичена лексика сучасної української мови як інноваційна форма // Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. 2014. №12 С. 73
5. Верба Л. Г. Порівняльна лексикологія англійської та української мов. В.: Нова книга, 2008. 248 с.
6. Кочерган М.П. Вступ до мовознавства. К.: Академія, 2001. 368 с.

УДК 811.111'373.43

Тетяна Гришанова
студент ОС «Бакалавр»,
спеціальність «Філологія. Переклад (англійська)»
Маріупольський державний університет

КОГНІТИВНА ЛІНГВІСТИКА

Когнітивна лінгвістика є відносно молодим напрямом лінгвістичної науки, який стрімко розвивається і зацікавлює дедалі ширші кола мовознавців. На думку Слухай Н. В., вона розвиває проблему зв'язків між мовою та мисленням, успадковану від лінгвістики, філософії, психології, й інтерпретує її в таких категоріях, як знання, мовні способи репрезентації знань, мовні процедури оперування знанням, ментальні структури та процеси у свідомості (пам'ять, сприйняття, розуміння, пізнання, аргументація, прийняття рішення) [1].

Як зазначає Селіванова Олена Олександрівна, когнітивна лінгвістика –

галузь мовознавства, яка вивчає мову як засіб отримання, зберігання, обробки, переробки й використання знань, спрямована на дослідження способів концептуалізації й категоризації певною мовою світу дійсності та внутрішнього рефлексивного досвіду. Об'єктом когнітивної лінгвістики є мова як експонент когнітивних структур і процесів свідомості, а предметом – співвідношення когнітивних механізмів свідомості з природною мовою і її мовленнєвою реалізацією [2].

Селіванова О.О. також вказує головні завдання когнітивної лінгвістики, а саме:

- 1) аналіз природи мовної компетенції людини, її онтогенезу;
- 2) визначення специфіки категоризації та концептуалізації досвіду в колективній свідомості носіїв мови;
- 3) опис організації внутрішнього лексикону, вербальної пам'яті людини відповідно до структур репрезентації знань і механізмів пам'яті взагалі;
- 4) пояснення когнітивної діяльності людини у процесах породження, сприйняття й розуміння мовлення, комунікативній діяльності;
- 5) дослідження пізнавальних процесів і ролі природних мов у їхньому здійсненні;
- 6) установлення співвідношення мовних структур із когнітивними тощо [2].

За повідомленням Скребцової Тетяни Георгіївни, офіційне «народження» когнітивної лінгвістики приурочують до Міжнародного лінгвістичного симпозіуму, що відбувся навесні 1989 року в Дуйсбурзі (Німеччина) і став одночасно Першою міжнародною конференцією з когнітивної лінгвістики. Однак по суті когнітивна лінгвістика виникла раніше, і кінець 1980-х рр. - це період не зародження її, а розквіту, час виходу в світ численних робіт, виконаних в дусі відповідної ідеології. До моменту організаційного оформлення когнітивної лінгвістики вже був опублікований цілий ряд монографій, згодом визнаних класикою даного напрямку [3].

Як стверджує Удовіченко Ганна Михайлівна, у сучасній когнітивній

лінгвістиці стрижневим стає поняття концепт, яке як термін все частіше використовується дослідниками, які розглядають проблеми мовного подання когніцій. Саме це ключове поняття відрізняє когнітивну лінгвістику від інших напрямів дослідження семантики. Це поняття не має однозначного визначення, зміст концепту дуже істотно варіюють у концепціях різних наукових шкіл та окремих учених. Це пов'язано із тим, що концепт має двоїсту сутність – психічну та мовну, – і це дає великий простір для тлумачення [4].

В. Карасик наводить низку підходів до концептів, розвинутих різними науковцями:

- концепт – ідея, що включає абстрактні, конкретно-асоціативні і емоційно-оціночні ознаки, а також спресовану історію поняття;
- концепт – особистісне осмислення, інтерпретація об'єктивного значення і поняття як змістовного мінімуму значення;
- концепт – це абстрактне наукове поняття, вироблене на базі конкретного життєвого поняття;
- концепт – сутність поняття, явища у своїх змістовних формах – в образі, понятті, символі;
- концепт – своєрідні культурні гени, що входять до генотипу культури, інтегровані функціонально-системні, багатовимірні (як мінімум тривимірні) ідеалізовані формоутворення, що спираються на понятійний або псевдопонятійний базис [4].

Удовіченко Ганна Михайлівна також стверджує, що істотною для лінгвокогнітивних досліджень виявляється класифікація концептів за їхню приналежністю до певних груп носіїв. З цієї точки зору виділяють універсальні концепти та національні концепти. Існують також групові, вікові, гендерні, професійні, індивідуальні концепти [4].

Отже, когнітивна лінгвістика є відносно молодим напрямом лінгвістичної науки, яка займається вивченням процесів отримання, зберігання, обробки й використання інформації за допомогою засобів мови, а

також невербальних способів категоризації знань. Її основним поняттям є концепт, мовна картина світу. Як правило, дослідники пропонують різні дефініції концепту. Так, представники когнітивної лінгвістики роблять акцент, у першу чергу, на ментальну сутність концепту, його приналежність до сфери свідомості індивіда.

Література

1. Н. В. Слухай. Когнітологія та концептологія в лінгвістичному висвітленні : навчальний посібник/ Н. В. Слухай, О. С. Снитко, Т. П. Вільчинська. К. : Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет", 2011. 367 с. URL: <https://mylektsii.ru/13-21859.html>
2. Селіванова О.О. Сучасна лінгвістика: напрями і проблеми: Підручник. Полтава: Довкілля-К, 2008. 712 с.
3. Скребцова Т. Г. Когнитивная лингвистика: Курс лекций. СПб: Филологический факультет СПбГУ, 2011. 256 с. URL: <http://politlinguist.ru/materials/mono/Скребцова%20Когнитивная%20лингвистика%202011.pdf>
4. Удовіченко Г. М. Місце когнітивної лінгвістики в сучасному мовознавстві. URL : <http://elibrary.donnuet.edu.ua/542/1/ЧДУ-ФІЛpdf.pdf> (Дата надходження статті до редколегії 14.04.2014 р.)

УДК 811.112.22

Алла Гутнікова

к.філол.н., доцент кафедри німецької та французької філології

Маріупольський державний університет

ГЕНЕТИКА ЗАПОЗИЧЕНЬ У НІМЕЦЬКІЙ МОВІ

Завдяки відкритості лексики кожної мови завжди налаштована на появу інновацій; у ній існують реальні можливості до постійного

поповнення, зокрема, шляхом запозичень. Дослідження запозичень, причин та шляхів запозичень міститься в працях В.В. Акуленка, О. Горбача, М.П. Кочергана, Л.П. Крисіна [1; 2; 3; 4].

Метою цього дослідження є комплексний аналіз генетичної характеристики іменників, що семантично пов'язані між собою ядром «одяг», на матеріалі вокабуляру німецької мови.

Відповідно до поставленої мети виділяються такі **завдання**:

- встановлення корпусу лексичних одиниць;
- зазначення генетичного джерела надходження;
- окреслення особливостей переймання іншомовної лексики під впливом екстра- та інтралінгвальних чинників та змін у семантичній структурі лексичного кореню.

Об'єктом дослідження в даній праці виступають 275 іменників (на позначення назв одягу), які були отримані із Великого німецько-російського словника за редакцією К. Лейна [5], наприклад: нім. *Der Mantel* 'пальто', *die Hausjacke* 'піжама, домашня куртка'.

Назви одягу – один із важливих компонентів основного лексичного фонду будь-якої мови. Дослідження цієї групи лексем може найтипівіше відображати складні процеси і трансформації всієї лексики в структурно-семантичному аспекті.

Важливим елементом семантичного аналізу є визначення прототипу запозичення. Багатозначні слова, зазвичай, запозичуються в одному зі своїх значень, обсяг значень при цьому, як правило, звужується [3: 74]. В більшості випадків запозичення потрапляють у мову як засіб для позначення нових речей та виразу раніше невідомих понять.

У результаті аналізу стосовно джерела запозичення лексем, що позначають одяг у німецькій мові, було виявлено іншомовних 50 одиниць (або 18,1% від загального корпусу 275 одиниць).

Французька революція зумовила найбільший відсоток запозичень до німецької мови, наприклад, назва жіночого предмету одягу *die Bluse*

‘блузка’ походить від французької лексеми *blouse*. Походження цієї лексичної одиниці у французькій мові є невідомим. Уперше лексема *die Bluse* зустрічається під час Французької революції в значенні ‘робочий халат візника (*der Fuhrmannskittel*)’, ‘робочий одяг (*das Arbeiterkleid*)’, що застосовується і досі [6]. Слово *die Bluse* сьогодні має такі значення ‘блузка’, ‘кофточка’; ‘блуза’, ‘гімнастерка’.

Іменник *die Gamasche* ‘гамаша’ належить до тих запозичень, що називають матеріал (тканину) за місцем виготовлення або за місцем походження, як наприклад нім. *der Damask* ‘камка (предмет одягу виготовлений з шовкової кольорової тканини)’, ‘камчатна тканина’, що походить з лат. *Damascus* ‘м. Дамаск’. В основі французького запозичення *die Gamasche* лежить іспанське слово *guadameci* ‘шкіра з міста Гадамес’, що постачалась до Франції у 16-17 століттях.

Англіцизми, запозичення яких у німецькій мові припадає на кінець вісімнадцятого – початок двадцятого століття, складають 32%, наприклад: *der Pullover* ‘пуловер, джемпер’; *die Shorts* ‘шорти’; *der Schal* ‘шаль’. Англійське *shorts* дослівно перекладається ‘короткі’ і є субстантивацією множини прикметника, що відповідає давньоверхньонімецькому слову *scurz* ‘короткий’, ‘відрізаний’. З прикметником *scurz* має тісну співвіднесеність іменник *der Schurz* (свн. *schurz*, двн. *scurz*) ‘короткий предмет одягу’, ‘фартух’. Давньоверхньонімецька лексема *scurz* походить від індоєвропейського кореня *sker-* ‘різати’ (нім. *Schneiden* ‘різати’; *scheren* ‘підрізати’, ‘обрізати’).

Запозичення німецької мови з латинської є результатом культурного та економічного контакту народів у перші століття нашої ери. Ці запозичення становлять 14% від усього об’єму досліджуваного матеріалу, наприклад: *der Pelz* ‘одяг з хутру’; *die Mütze* ‘шапка, кашкет’.

Назва предмету одягу *der Mantel* (свн. *mantel*; двн. *mantal*) ‘пальто’ запозичена з латинської мови від слова *mantullum* ‘покрив’, ‘ковдра’. У

сучасному слововжитку *der Mantel* застосовується в різних сферах у прямому та в переносному значеннях, наприклад:

- 1) ‘пальто’; ‘плащ’; ‘шинель’;
- 2) переносне значення: ‘прикриття’, ‘покрив’; ‘лічина’;
- 3) технічне значення: ‘оболонка’; ‘кожух’; ‘покришка’;
- 4) ‘геологія: мантия (землі)’.

Запозичення до німецької мови з інших мов не є багаточисленними, з іспанської (4% від усього корпусу досліджуваної лексики): *die Gala* ‘парадний одяг’; з грецької мови (4%): *der Chiton* ‘хітон’, *die Socke* ‘шкарпетка’; з італійської (2%): *die Joppe* ‘куртка, тужурка’; з турецької (2%): *der Turban* ‘тюрбан, чалма’.

Лексико-семантичний рівень – найбільш динамічна підсистема в структурі мови, оскільки саме тут безпосередньо віддзеркалюються зміни, що відбуваються в реальному світі.

Література

1. Крысин Л. П. Лексическое заимствование и калькирование в русском языке последних десятилетий. *Вопросы языкознания*. 2002. № 6. С. 27–34.
2. Акуленко В. В. Німецький вплив на розвиток української мови: проблеми методології. *Мовознавство*. 1997. № 1. С. 12–19.
3. Кочерган М. П. Німецькі лексичні запозичення в південно-західних говорах української мови. *Мовознавство*. 1997. №1. С. 19–24.
4. Горбач О. Німецькі позичені слова в українській мові : текст доп. *Окремий відбиток*. Київ, 1995. С. 27–35.
5. Лейн К. Большой немецко-русский словарь. М. : Рус. яз. медиа, 2004. 1040 с.
6. Duden. Das Herkunftswörterbuch. 5. Auflage. Mannheim: Dudenverlag, 2014. 108 s.

Ганна Астапова
студентка ОС «Бакалавр»
спеціальність «Філологія. Переклад (англійська)»
Маріупольський державний університет

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВИВЧЕННЯ ПРИЙМЕННИКОВИХ ЕКВІВАЛЕНТІВ СЛОВА АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Термін *«Прийменниковий еквівалент слова»* вживається на позначення лексико-граматичних одиниць, що складаються з двох та більше компонентів та співвідносяться за своїми семантичними та граматичними властивостями із прийменниковим класом слів. Еквівалентні слова не належать до жодної з структурних категорій мови [6: 11].

Ступінь вивченості проблеми прийменникових еквівалентів англійської мови в лінгвістиці недостатня, оскільки роботи, присвячені прийменниковим еквівалентам, стосуються української, польської, німецької мов [2; 3 ;4; 5].

Актуальність обраної теми обумовлена тим, що службові частини мови та їхні диференційні ознаки неодноразово поставали в центрі уваги в силу свого функціонального навантаження та текстотвірного потенціалу. Часте використання прийменникових еквівалентів в публіцистичній та науковій літературі вимагають правильного використання цих конструкцій та перекладу.

Згідно з К.Б. Алибаєвою причина, з якої прийменникові еквіваленти слова належать до класу прийменників полягає в тому, що функція, яку вони виконують у реченні подібна до ролі прийменників – ролі засобу зв'язку між словами. До прийменників як до частини мови слід відносити тільки однослівні, щільно оформлені одиниці [1: 16].

Прийменникові еквіваленти як будь-які усталені словосполучення, виникають зі змінних поєднань, які побудовані відповідно до граматичних

норм мови. Своєрідність прийменникових еквівалентів у порівнянні з вільним поєднанням слів, полягає в їхній функції виразників синтаксичних відношень у реченні. Синтаксична функція, яку мають прийменникові еквіваленти – головна ознака, яка доводить, що прийменникові еквіваленти належать до прийменників [6].

Визначення структури прийменникових еквівалентів часто спирається на суб'єктивні чинники. Проте лінгвісти пропонують різні методики. Наприклад, І. Косек використовує метод компонентного аналізу, в результаті якого визначена індивідуальність кожної досліджуваної одиниці, яка виявилася значно ширшою ніж словниковий опис наведених прийменників [2: 9].

Найбільш всеосяжну методику визначення прийменникових еквівалентів слів в англійській мові пропонує чеський лінгвіст Алеш Клегр [8]. В своїй роботі «English Complex Prepositions of the Prepositional Phrase Type» він, спираючись на розробки Quirk, Mulholland та Kroupova сформулював критерії, за якими можливо було б виокремити складені прийменники від вільних фраз. Алеш Клегр надав 9 індикаторів синтаксичної виокремленості або зв'язку.

Український лінгвіст О. Антонова запропонувала метод моделювання прийменникових еквівалентів, який також може використовуватися для визначення «прийменникового статусу одиниці, а також ступені тяжіння прийменникових еквівалентів до власне прийменників» [2: 13].

Таким чином, на сучасному етапі лінгвісти пропонують різноманітні методи визначення прийменникових еквівалентів, проте, не має одностайного погляду на склад та критерії визначення прийменникових еквівалентів слова в англійській мові.

Література

1. Алыбаева К.Е. Эквиваленты предлогов в современном английском языке и их значения: научный аспект. Бишкек, 2018. 10-15 с.

2. Антонова О. Теорія і практика моделювання прийменникових еквівалентів слова польської мови: методологічний погляд / Гуманітарна освіта в технічних вищих навчальних закладах. Київ, 2014. 9-17 с.

3. Загнітко А.П. Синтагматика прийменників зі значенням мети: зб. наук. пр. Донецьк: ДонНУ, 2007. 131–142 с.

4. Лучік, А.А. Природа і статус еквівалентів слова в мовній системі // Мовознавство. Київ, 2006. 95-99 с.

5. Пособчук, О.О. Структурні особливості прийменникових еквівалентів слова в українській, німецькій та іспанській мовах: автореферат. Київ, 2016. 22 с.

6. Шендельс, Е.И. Иностранные языки в школе. Курск, 1955. 10-20 с.

7. Klegr, Ales. *English Complex Prepositions of the prepositional phrase type*. Prague, 1997. Print.

УДК: 81'373.72-115

Анжеліка Карпенко
студентка ОС «Бакалавр»
спеціальність «Філологія. Переклад (англійська)»
Маріупольський державний університет

«ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ АНГЛІЙСЬКИХ І УКРАЇНСЬКИХ ПРИСЛІВ'ЇВ НА ПОЗНАЧЕННЯ ПРАЦІ»

Прислів'я являються проявом народного розуміння, та виражається у мовній формі. Але в загалом, прислів'я різних народів мають спільні риси щодо звичок та уявлень щодо духовних ідеалів та намірів, що наглядно демонструє наявність інтернаціональних мотивів у прислів'ях. Спільність мотивів у прислів'ях в свою чергу сприяє сближенню між націями. Проблема порівняння англійських та українських прислів'їв вивчалася такими вченими як: А. В. Вітренко, Л. М. Калюжна та Е. В. Стрига.

Актуальність дослідження полягає в тому що, у наш час розвиваються

міжкультурні відносини у світі, тому дана праця допомагає краще зрозуміти культуру іншого народу.

Мета роботи полягає в дослідженні англомовних та україномовних прислів'їв, що реалізують концепт «праця», їх особливості перекладу та характеристики як афоризмів.

Згідно поставленої мети формуються наступні завдання:

- 1) Дослідження поняття прислів'я.
- 2) Вивчення позначення «праця» в англійській та українській культурі.
- 3) Визначення порівняння англійських та українських прислів'їв, які описують концепт праці.

Об'єктом дослідження являються англійські та українські, що позначають працю та відношення людини до неї.

Предмет дослідження – позначення праці в англійських і українських прислів'ях, яке відображає відношення нації до праці.

Матеріалом дослідження є суцільна вибірка 80 українських прислів'їв та англійських 51-е зі словників та 50 німецьких прислів'їв : Народ скаже, як зав'яже. Українські народні прислів'я та приказки (Тернопіль, 2007), English Proverbs and Sayings (Сборник английских пословиц и поговорок) Кусковської С. Ф.

Прислів'я та приказки – паремійний фонд мови. Поняття паремії походить від грец. *pareimia* - прислів'я або лат. *proverbium* – приказка, прислів'я і трактуються як видове позначення фольклорних малих жанрів афористичного спрямування. Прислів'я є скарбницею народної мудрості, до якої входить найбільш художньо виразні вислови та спостереження, що торкаються всіх найсуттєвіших сфер життя та діяльності людини [8: 186].

У науковому дослідженні було обрано 80 українських прислів'їв, що виражають відношення людини до праці. Нами було виявлено 54 приклади з позитивною характеристикою працьовитості, що складає 14% від загального числа відібраних прислів'їв. З негативним відтінком, що становило 3% або 26 прикладів фразеологічних виразів.

У прислів'ях, які несуть позитивне відношення до праці, особливий акцент зроблений на ролі праці у житті людей, наприклад:

*Будеш трудитися – будеш кормитися;
Губами говори, а руками роби!
Більше роби та менше говори;
Де працюють – мають густо, де гайнують, то там пусто.*

Робота вихваляється у прислів'ях та показує народу, що працювати – це привід для гордості:

*Зароблена копійка краща за крадений карбованець;
Маленька праця краща за велике безділля;
Робота мучить, зате годує й учить;
Роботящі руки гори вернуть;
Де праця, там і розквіт;
На дерево дивись, як родить, а на чоловіка, як робить.*

Але ми також винайшли прислів'я з негативним підтекстом. Ці афоризми відрізняються своїм позначенням ледачості, та перебільшення об'єму праці:

*Послав Бог роботу, та забрав чорт охоту;
Не важко зробити, так важко задумати;
Через силу і кінь не тягне;
Всього раптом не зробиш.*

У ході нашого дослідження ми знайшли прислів'я, що виражають думку про нагороду, яку людина отримує працюючи:

*Без труда нема плода;
Праця людину годує, а лень марнує;
Ранні пташки росу п'ють, а пізні – слізки ллють;
Трудова копійка годує довіку;
Хочеш їсти калачі – не сиди на печі;
Щоб рибу їсти, треба в воду лізти.*

Народний характер прислів'їв англійської та української культури

визначається його побутом, обрядами, умовами праці, традиціями. У попередньому пункті і ми досліджували прислів'я про працю українського народу, і тепер нам необхідно проаналізувати англійські прислів'я та приказки з концептом «праця».

Для цього аналізу ми відібрали 51 англійське прислів'я, які позначають працю. Перша група прислів'їв, яка виражає позитивний настрій на працю – 10 виразів, 4,5%. Наприклад:

A bad workman quarrels with his tools. – Справа майстра боїться;

A good beginning makes a good ending. – Хороший початок – добрий кінець;

As you sow, you shall mow (Що посієш, те й пожнеш);

Людина повинна докладати чимало зусиль, щоб його робота дала плоди. Також необхідно відноситися до будь-якої трудової діяльності з повною мірою відповідальності.

Щоб праця приносила свої плоди, треба працювати уважно, та відноситись до своєї справи дуже серйозно. Наприклад цю думку можна побачити у таких прислів'ях:

Take the bull by the horns (Брати бика за рога);

Cut the coat according to the cloth (Сім раз відміряй, один відріж);

If you can't be good, be careful (Якщо не можеш робити добре, роби ретельно).

У ході дослідження було з'ясовано, що між англійськими та українськими прислів'ями, що позначають працю, є багато спільного.

Для дослідження було обрано 80 українських та 51 англійське прислів'їв. Перша група українських прислів'їв з позитивною характеристикою праці має 54 приклади, що складає 14 %. Друга група українських прислів'їв з негативною оцінкою праці має 26 приклади, що складає 3 %. Прислів'я що позначають нагороду за вироблену працю – 10 виразів – 12,5 %. Прислів'я, які підкреслюють важливість ставитися до праці уважно та ретельно – 10 афоризмів – 12,5 %. Знаряддя праці займає у

прислів'ях не останнє місце – 16 виразів – 20 %.

Після аналізу порівняння англійських та українських прислів'їв, які позначають працю, варто зазначити, що аналіз паремій повинен містити зміст та основну мету прислів'я, у нашому випадку це концепт праці. Праця – засіб заробляння грошей та засіб зробити світ краще, допомогти людству.

Метою нашого дослідження було виявити відмінність, того як два народи сприймають концепт праці на матеріалі прислів'їв. Судити про народ через прислів'я неправильно, тому не можна говорити, що англійці краще ніж українці, або навпаки.

Відношення до праці – це одна з багатьох складових народу, яке не може характеризувати всю націю. Позитивна або негативна оцінка праці не говорити про те що, якась нація ледачіше іншої.

Для дослідження було обрано 80 українських англійських прислів'їв, що відображають працю та відношення людини до неї.

Аналіз прислів'їв виявив, що українці поважають працю та вважають її чи не самим добрим, що може бути у людині. Українське суспільство вихваляє працьовитих людей, та заохочує їх бажання працювати. Неробство засуджується без сумніві, та ледарів у прислів'ях висміюють. Українці цінують працю, та поважають лише чесну, сумлінно виконану роботу.

Англійці мають схоже відношення до праці, вони відрізняються особливою точністю, акуратністю та відповідальністю.

Для цього народу важливе обрати підхід, з яким слід виконувати роботу. Англійські прислів'я вчать тому, що праця веде людину до успіху, а ледачість до бідності.

Таким чином, можна зробити висновки, що українські та англійські прислів'я подають однакову ідею стосовно праці, а розбіжності виникають внаслідок національного характеру кожного з народів.

Література

1. Волошкіна І. О. Паремии: семантика, структура, функции. М.: Изд-во

«Перемена», 2011. 216 с.

2. Словник української мови в 11-и томах. К.: Наукова думка, 1970-1980

3. Гудзик К. Про що говорить мова? К.: «День», № 161, 2004. 50 с.

4. Кунин А. В. Английская фразеология / А. В. Кунин. М. В. Высш.шк., 1970. 344 с.

5. Українська мова. Енциклопедія. К.: Вид-во «Українська енциклопедія» ім. М. П. Бажана, 2004. 822 с.

6. Коцюба, З.Г. Універсальне і національне в паремійних фондах мов європейського ареалу (лінгвокультурологічний аспект): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня докт. філол. наук: спец. К., 2010. 30 с.

7. Шепітько С. В. Пословицы как объект исследования англоязычной лингвистики. Вісник ХНУ ім. В.Н. Каразіна. № 1072, 2013. С. 99-105

8.Шинкарук О. В. Змістовий аспект англійських прислів'їв і приказок та особливості їхньої структурної побудови, 2017.

УДК 811.131.1'373 = 111

Дар'я Клименко

студентка ОС «Магістр»

спеціальність «Філологія. Переклад (італійська)»

Маріупольський державний університет

NONEQUIVALENT VOCABULARY

Language and society are inseparable and all the events that took place during the historical development of society, their distinctive culture are reflected in the language of the people, including in the form of lexemes containing information about the features of life, environment, culture and state structure of this society. Such background knowledge, which representatives of a certain ethnic or linguistic community possesses, is the subject of study of linguistic and regional studies and translation theory.

Tokens, which include meanings known only to representatives of the native speaker, are called differently. These are "realitas", and "lacunas", and "nonequivalent vocabulary." In this study, we will consider the phenomenon of nonequivalent vocabulary, including in accordance with other options for nominating such a layer of the vocabulary of the language, using the Italian language as an example. The problem of the definition and features of nonequivalent vocabulary was covered in the writings of many scientists: A. D. Schweitzer, V. N. Komissarov, L. L. Nelyubin, N. N. Mironova, A. F. Shiryaev, B. I. Repin, A. V. Sinyavsky etc. However, the issue of the functioning and features of the nonequivalent vocabulary of the Italian language has been poorly understood today in the framework of English linguistics. That's why this topic is relevant.

In linguistics and translation studies today there are no exact definitions of the concept of nonequivalence (as well as equivalence), unambiguous approaches to the classification of such vocabulary. In this work, we attribute to the number of equivalent vocabulary most of proper names, names of various objects, little known to representatives of other countries, realities and random gaps.

Foreign language units that don't have single-word equivalents (and not created using various translation techniques) are called nonequivalent (also nonequivalents). It should be emphasized that this is one of the types of interlanguage equivalence, and not translation, since in translation all nonequivalent formations find certain translation solutions [2].

The complete impossibility of finding any correspondence to the word of the original, the phenomenon of nonequivalence in its pure form, is relatively rare. It arises mainly when the original word denotes exclusively a local phenomenon, which does not correspond in everyday life and in the concepts of another people.

The growth of nonequivalent vocabulary stimulates the processes of mutual knowledge in intercultural communities [1]. The study of the problem of nonequivalent vocabulary is an analysis of the close and complex interweaving of various linguistic ties and relationships. It is necessary to convey its meaning and reflect its imagery, finding similar expressions in the target language and not losing

sight of the stylistic function.

Let us consider in more details what onomastic realities in the Italian language can be attributed to a layer of nonequivalent vocabulary. So, among anthroponyms, almost all Italian names and surnames can be attributed to the number of nonequivalent vocabulary [4]. It is important to take into account the fact that some surnames and names of famous social or cultural figures of Italy can be quite recognizable to a foreign recipient (for example: *Giovanni* (Giovanni), *Stradivari* (Stradivari), *Celentano* (Celentano), *Berlusconi* (Berlusconi), etc.). In this case, personal experience and background knowledge of a foreign recipient of an Italian-language text are of great importance. Expectedly less recognizable will be anthroponyms that do not belong to famous personalities, for example, surnames such as *Budjardini* (Bujardini), *Ingannamorte* (Ingannamorte), *Fumagalli* (Fumagalli), etc. It should be noted that these surnames can also be attributed to the number of “speaking names”, which, by their etymology and semantics, perform not only a nominative function, but also carry a certain characteristic. For example, the surname *Fumagalli* means “smoke, roosters” and indicates that the ancestors of its carrier lived in Lombardy and “earned” a living by theft, since thieves in this region killed chickens with smoke [2].

A similar situation is observed in the situation with the names of the heroes of works of art. So, for most people, names like *Pinocchio* (the protagonist of the novel by C. Collodi “The Adventures of Pinocchio”), *Cipollino* (the hero of the novel by D. Rodari “The Adventures of Cipollino”) are familiar. However, some heroes are unfamiliar to the Ukrainian-speaking recipient, and therefore their names are nonequivalent to vocabulary, for example: *Arlecchino* (Harlequin - a clown from the Venetian comedy of masks), *Colombina* (the immaculate, naive girl from the Venetian comedy of masks), *Truffaldino* (the main character Goldoni “Servant of two masters”), etc.

Close to the literary heroes are deities and fairy-tale creatures, whose names are also attributed to nonequivalent vocabulary, for example: *Befana* (a terrible old woman bringing gifts to children on Epiphany night while they sleep), *fata*

Morgana (fairy of evil fate, a mirage) etc. A feature of toponyms is the preferential establishment of such names, their fixation in special dictionaries and geographical maps, atlases. Non equivalent vocabulary can again be attributed to little-known geographical names, for example: *Bari* (Bari), *Lombardia* (Lombardy), *Cinecittà* (a Filmcity near Rome) and many others [3].

Separately, a group of onyms related to the sphere of culture and history of Italy should be distinguished. Here we distinguish such subgroups of vocabulary for the designation of cultural, historical, sports onomastic realities:

1) The names of cultural monuments, museums and galleries: *Pietà* (sculpture by Michelangelo in St. Peter's Basilica in the Vatican), *Palazzo del Quirinale* (residence of the President of Italy), *Bocca della Verità* - (the mask of Triton, depicted on the portico of the church of Santa Maria in Rome), *Uffizi* - (Uffizi is one of the largest art galleries in the world in Florence), etc. ;

2) The names of works of art and music, ensembles and groups: “*La divina commedia*” (the Divine Comedy - a poem by Dante Alighieri), “*Dolce Vita*” (Dolce Vita - film directed by Federico Fellini), “*La Traviata*” (Verdi's opera), *Ricchi e Poveri* (music band), etc.

3) The names of sports clubs: “*Roma*” (Roman football club), “*Inter*” - “*Internazionale*” (Milan football club), “*Fiorentina*” (Florentine football club) etc.

References

1. Бархударов Л. С. Язык и перевод (Вопросы общей и частной теории перевода). М., «Международ. отношения», 1975. 240 с.

2. Волошина А. Безеквівалентна лексика близькоспоріднених мов: проблема семантичної структури // Наукові записки. Випуск XXVI. Серія: Філологічні науки (мовознавство). Кіровоград: РВЦ КДПУ ім. В. Винниченка, 2000. С. 56–64.

3. Влахов С. Непереводимое в переводе / С. Влахов, С. Флорин. М. : Р. Валент, 2006. 360 с.

4. Иванов А. О. Безэквивалентная лексика. СПб.: Типография издательства СПбГУ, 2006. 200 с.

5. Комиссаров В. Н. Теория перевода. М. : Высшая школа, 1990. 253 с.

УДК 811.112.2'373.612.2:

Людмила Бережна
ст.викладач кафедри іноземних мов
Донецького державного університету управління

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ МЕТАФОР В НЕМЕЦКОЙ ЛИТЕРАТУРЕ (НА МАТЕРИАЛЕ РОМАНА Б. ШЛИНКА «ЧТЕЦ»)

Происхождение и использование метафор занимает особое место в теории семантических, стилистических, психолингвистических, синтаксических и прагматических исследований. Количество работ, которые посвящены решению проблем смысловой окраски метафор продолжает неуклонно расти (Арнольд И.В., Арутюнова Н.Д., Баранов А.Н., Блэк М., Виноградов В.В., Никитин М.В., Вовк В.Н. и другие).

Важное место занимает анализ метафоры как средства оптимизации понимания конкретного художественного текста. Метафоричность употребления является одной из возможностей создания экспрессии, ибо она, как правило, связана с семантическими сдвигами, что приводит к дополнительной экспрессивной насыщенности текста в целом. Чем больше мы узнаём о метафоре, тем более интересным и загадочным представляется этот феномен языка и мышления. Каждое новое поколение вносит и, несомненно, будет вносить нечто новое в осмысление и систематизацию метафорических процессов языка, в выявление основных закономерностей и механизмов функционирования метафор в языке и речи. В данном случае это детальное рассмотрение метафор в романе Бернхарда Шлинка «Чтец».

В текстах с доминантой художественности, где точность считается с образностью, слово «работает» не так, как в обыденной речи, здесь каждая языковая единица участвует в создании конкретно-чувственного образа, и ее значение в тексте не сводится к прямому семантическому [5].

В XXI столетии метафора все настойчивее увязывается с проблемой самоидентификации сознания, что ведет к прояснению ее глобального значения, индивидуализации в целом. Основная причина присутствия метафоры в концептуальной системе объясняется тем, что метафоры облегчают процесс мышления, поскольку они объясняют сложные абстрактные понятия с помощью более доступных понятий. Именно эта необходимость осмысления явлений одного ряда в терминах явлений другого ряда и ведет к распространению метафоры в концептуальных структурах мышления.

Выполняя в языке номинативную, оценочную, когнитивную и другие функции, метафора выступает как средство создания образности.

В качестве материала для исследования был использован роман выдающегося немецкого писателя – Бернхарда Шлинка «Чтец», который был опубликован осенью 1995 года и стал самым успешным произведением его автора.

Для воссоздания художественной картины изображаемых событий и жизни людей, появившихся на свет во время войны или в первые послевоенные годы, Б. Шлинка использует различные средства создания образности. В лингвистической науке такие термины как троп, средства создания образности, средства оформления эстетической информации употребляются как синонимы [1: 514].

Являясь настоящим мастером слова, Б. Шлинка с помощью метафоры рисует портреты героев, характеризует их внутренний мир и психологическое состояние, даёт оценку тех или иных поступков, ярко, эмоционально и образно передаёт изображаемые ситуации и явления, воссоздаёт временной и национальный колорит [3: 223].

В романе используются различные виды метафоры:

1. *Резкая метафора*, которая представляет собой метафору, сводящую далеко стоящие друг от друга понятия (*Verabredung mit der Vergangenheit; Todesmarsch; Todesgalopp*).

2. *Стёртая метафора* есть общепринятая метафора, фигуральный характер которой уже не ощущается (*Generation der Täter, Zu- und Wegseher, Tolerierer und Akzeptierer*).

В художественной картине мира Б. Шлинка преобладают метафоры с негативным содержанием, в которых нашли отражение мировоззренческие установки писателя: незавершённое преодоление прошлого, необходимость подвести под ним черту ради «нормализации» национальной идентичности и избавления от «комплекса вины», вызванного нацистским прошлым Германии.

3) *Метафора-формула*, которая характеризуется стереотипностью и иногда невозможностью преобразования в нефигуральную конструкцию (*feierliche Wächter der guten Ordnung; Herz brechen*). Приведём пример: *Wenn ich ging und sie aus dem Fenster sah und ich unter ihrem traurigen Blick ins Auto stieg, **brach** es mir das **Herz*** [4: 71]. В приведённом контексте автор описывает чувства героя после развода, любовь к маленькому ребёнку, оставшемуся с матерью. Отца и дочь связывают редкие непродолжительные свидания, расставание для героя очень болезненно. С помощью метафоры художник образно и ярко передает эмоции и переживания героя.

4) *Развёрнутая метафора*, которая последовательно осуществляется на протяжении большого фрагмента сообщения или всего сообщения в целом. Например, *Sie tut alles mit demselben harten Gesicht, mit kalten Augen und schmalem Mund, und die Häftlinge ducken sich, beugen sich über die Arbeit, drücken sich an die Wand, in die Wand, wollen in der Wand verschwinden* [4:61]. В данном случае образ создается не отдельной метафорической единицей, а частью сложного предложения. Использование такой метафоры придаёт повествованию исключительную выразительность.

Перед читателем предстаёт яркая картина жизни женщин, заключённых в концлагере. Среди выявленных видов развёрнутая метафора составляет наиболее многочисленную группу. Это связано с особенностью повествования, необходимостью подробного, образного представления явлений.

5) *Реализованная метафора* предполагает оперирование метафорическим выражением без учёта его фигурального характера, то есть так, как если бы метафора имела прямое значение. Результат реализации метафоры часто бывает комическим: *Es ärgerte mich, wie wenn mir Freundinnen gelegentlich sagten, ich sei nicht spontan genug, **funktioniere** zu sehr **über den Kopf statt über den Bauch*** [4: 82]. В приведённом контексте реализованная метафора выполняет оценочную функцию, характеризует поведение героя. Его поведение обусловлено психологическим кризисом, внезапно оборвавшимся романом с женщиной, которая без предупреждения исчезла из города, разводом, неудовлетворённостью от работы.

6) *Прозопопея (олицетворение)* – трактуется как перенесение свойств одушевлённых предметов на неодушевлённые. В древности олицетворение было связано с анемическим мировоззрением и всевозможными верованиями. Активное использование персонификации обуславливается её «социальной релевантностью и продуктивной экспликацией в реальной коммуникации» [2: 66]. Пример такого вида метафоры: *Ich dachte, wenn es sich noch schwerer und breiter machen würde, **müssten die angrenzenden Häuser zur Seite rücken und Platz machen*** [4: 2]. В данном контексте человеческое тело наделяется способностью испытывать чувство тоски. Используя персонификацию, автор создает широкую палитру ярких и убедительных образов. Таким образом, мы согласны с тем что «метафора помогает вскрыть, обнажить внутреннюю природу какого-либо явления, предмета или аспекта бытия, зачастую являясь выражением индивидуально-авторского видения мира» [3: 225].

Индивидуальная авторская метафора всегда содержит высокую

степень художественной информативности, так как выводит слово из автоматизма восприятия, поскольку без метафорической насыщенности художественного текста невозможно создание ассоциативных художественных образов у читателя, без чего, в свою очередь, невозможно достичь полного понимания смыслов текста.

Следует заметить, что существует необходимость дальнейшего анализа функционирования метафор в произведениях, в частности, немецких писателей, поскольку это способствует к более глубокому и полному пониманию авторского замысла.

Література

1. Граудина Л. К. Культура русской речи: учеб. пособие. Москва : Норма, 2008. 560 с.
2. Фесенко С. Л. Лингвокультурологическая специфика эмоциональных концептов. Композиционная семантика: материалы III междунар. shk.-семинара по когнитив. лингвистике, 18–20 сент. 2002 Тамбов : Изд-во ТГУ им. Г. Р. Державина, 2002. 105 с.
3. Шевелева Г. И. Метафора как средство создания образности. Язык, коммуникация и социальная среда : сб. науч. тр. Воронеж, 2012. Вып. 10. 263 с.
4. Schlink B. Der Vorleser. Zürich : Diogenes Verlag AG Zürich, 1997. 208 S.
5. Богданова Е.С. Метафора в художественном тексте: функции, восприятие, интерпретация URL: <https://cyberleninka.ru/article/v/metafora-v-hudozhestvennom-tekste-funktsii-vozpriyatie-interpretatsiya> (дата звернения: 19.09.2019)

Альона Осадча
студентка ОС «Бакалавр»
спеціальність «Філологія. Переклад (англійська)»
Маріупольський державний університет

**БЕЗЕКВІВАЛЕНТНА ЛЕКСИКА АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ТА
ЗАСОБИ ЇЇ ПЕРЕДАЧІ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ (НА МАТЕРІАЛІ
РОМАНУ ДЖ. К. РОЛІНГ «HARRY POTTER AND THE
PHILOSOPHER'S STONE»)**

Робота присвячена дослідженню вживання неологізмів та okazіоналізмів у фентезійних творах. До вивчення питання специфічної лексики зверталися Фонякова О. І. [6], Корунець І. В. [3], Карабан В. І. [2] та інші дослідники.

Використання фантазійної лексики у художній літературі зумовлене завданням автора створити вигаданий світ, викликати враження перенесення читача до нього і описати його у найдрібніших деталях.

Актуальність роботи визначається необхідністю дослідження специфіки перекладу безеквівалентної лексики для включення перекладів творів світової літератури у контекст україномовного літературного простору.

Безеквівалентна лексика – це лексичні одиниці однієї з мов, які не мають ні повних, ні часткових еквівалентів серед лексичних одиниць іншої мови. Безеквівалентною лексикою найчастіше є власні назви. О. І. Фонякова розділяє власні назви на наступні групи [6]:

- 1) Антропоніми – особисті імена, по батькові, прізвища, прізвиська, псевдоніми;
- 2) Топоніми – власні назви великих і малих географічних об'єктів – земних, водних, міських і сільських;

- 3) Космоніми – назви позаземних об'єктів в галактиці;
- 4) Зооніми – прізвиська домашніх тварин в місті і селі, а також і в професійній сфері;
- 5) Хрононіми – назви історичних подій, періодів, процесів, які відбуваються у певні відрізки часу;
- 6) Теоніми і міфоніми – імена богів і міфологічних персонажів;
- 7) Хрематоніми – індивідуальні назви предметів і продуктів духовної і матеріальної культури народу – газет, журналів, книг, кінофільмів тощо.

Під час роботи було оброблено класифікації способів перекладу власних назв Ж.-П. Віне та Ж. Дарбельне, І. В. Корунця та В. І. Карабана [1; 2; 3]. Для роботи було обрано класифікацію В. І. Карабана як найповнішу. Дослідник виокремлює багато способів перекладу власних назв, але у романі Дж. К. Ролінг [7] найчастішими є транскодування та калькування.

Транскодування – спосіб перекладу, коли звукова та/або графічна форма слова вихідної мови передається засобами абетки мови перекладу: англ. *Bagshot* (Дж. К. Ролінг) – укр. *Беришот*; англ. *Cokeworth* (Дж. К. Ролінг) – укр. *Коукворт* (Віктор Морозов)

Калькування (дослівний переклад) – особливий вид запозичення, коли структурно-семантичні моделі мови-джерела відтворюються поелементно матеріальними засобами мови-сприймача: англ. *Ministry of Magic* (Дж. К. Ролінг) – укр. *Міністерство магії* (Віктор Морозов).

Однією із основних проблем при перекладі власних назв є відсутність відповідних еквівалентів у цільовій мові. Згідно В. С. Сліповичу, при перекладі імен перекладачі повинні «вдаватися до поєднання транскрипції і транслітерації», географічні назви переводяться, транскрибуються і переводяться змішаним способом, назви компаній, вулиць передаються за допомогою транскрипції [5: 27].

Віктор Морозов обрав при перекладі роману Дж. Роулінг «Гаррі Поттер і філософський камінь» [6] саме прийоми транскрипції і

транслітерації. Ці способи є провідними в сучасній перекладацькій практиці, оскільки фонетичні та графічні системи мов значно відрізняються одна від одної, а передача форми слова іноземної мови на мову перекладу завжди трохи умовна і приблизна. Проте в багатьох творах для дітей при перекладі власних назв треба якомога рідше вдаватися до прийомів транслітерації і транскрипції і перекладати власні імена, виходячи з характеристик персонажа, або пояснювати їх, щоб полегшити сприйняття і запам'ятовування тексту.

Література

1. Вине Ж.-П. Технические способы перевода. М.: 1978. 170 с.
2. Карабан В. Перекладацькі лексичні трансформації. Вінниця: Нова книга, 2002. 370 с.
3. Корунець І. В. Теорія і практика перекладу (аспектний переклад). Вінниця: Нова Книга, 2001. 448 с.
4. Сліпович, В.С. Курс перекладу (англійська–російська мова) = Translation Course (English – Russian): підручник для студентів вищих. навч. закладів за спеціальністю «Світова економіка» [Текст]. Мінськ: Тетра–Системс, 2014. 320 с.
5. Ролінг Дж. К. Гаррі Поттер і філософський камінь. Київ: А–БА–БА–ГА–ЛА–МА–ГА, 2002. 319 с
6. Фонякова О. И. Имя собственное в художественном тексте: Учеб. Пособие. Л.: ЛГУ, 1990. 103 с.
7. J. K. Rowling. *Harry Potter and the Philosopher's stone*. United Kingdom: Bloomsbury, 1997. 223. Print.

Влада Петько

**студент ОС «Магістр», спеціальність «Філологія. Переклад
(українська, російська, польська)»**

Маріупольський державний університет

ЛІНГВІСТИЧНИЙ ОПИС ПРИРОДИ ТЕРМІНУ ЯК СПЕЦІАЛЬНОГО СЛОВА

Дослідження наукової термінології має давню традицію, яку започаткував у 1931 році Д.С. Лотте, видавши статтю «Чергові завдання науково-технічної термінології». Ця стаття стала основою нормування спеціальної мови, до якої саме належать терміни. Відтоді було започатковано нову науку, що зараз називаємо термінознавством. До основних завдань термінознавства наразі належать наступні: «розробка теорії терміну у всіх її аспектах, систематизація методів дослідження термінології, адекватний опис та впровадження результатів теорії терміну у прикладних дослідженнях» [8: 86].

Наразі розвиток термінознавства відбувається у двох основних напрямках:

семасіологічний – досліджуються проблеми, пов'язані із значенням спеціальних лексем та семантичними явищами (омонімією, синонімією, полісемією тощо); ономасіологічний – дослідження структурних форм спеціальних лексем, процесів номінації спеціальних понять та вибір оптимальних форм назв.

Традиційні уявлення про термін склалися на основі досліджень, що проводилися стосовно цього питання у площині семіотики, теорії перекладу, загального мовознавства. Розробка теорії терміну стала відповіддю лінгвістики на запити наукового знання взагалі, термінознавство складалося одночасно як теоретична з одного боку, та практична – з іншого –

дисципліна.

Дослідження терміну як особливої одиниці терміносистеми та лексичної системи мови – це власне лінгвістична складова розвитку теорії терміну. Таким складником є вивчення динаміки терміну у процесі мовної комунікації. І у зв'язку з актуалізацією процесу запозичення термінології з інших мов – дослідження динаміки термінологічного запозичення у мові-реципієнті.

Одна зі сторін динаміки мови, і свідомство прискорення процесів розвитку мови, – запозичення термінології, що має в своїй основі переплетення найрізноманітніших причин і мотивацій. Складний взаємний зв'язок соціолінгвістичних та психолінгвістичних факторів запозичення та поновлення термінології, специфіку мотивів запозичення термінів неможливо оцінити без знання природи термінологічного слова. Як справедливо зауважила Т.А. Журавльова, «вивчати способи мовного вираження професійних понять без проникнення в їх сутність неможливо» [5: 16].

Щоб побачити своєрідність процесу запозичення термінологічної лексики, щоб оцінити необхідність запозичення термінології, її особливу вмотивованість, необхідно «вивчити функціонування запозиченого терміну у контексті. Під час вивчення й опису спеціальної лексики, термінології тієї чи іншої професійної галузі знань, з розвитком лінгвістичної теорії терміну склалися традиційні підходу до терміну. Традиції, в рамках якої відбувається оцінка термінологічних інновацій та опис нових терміносистем, протистоїть нова наукова парадигма, таким же чином традиції сприйняття одиниць спеціальної мови протистоїть динаміка мови, процеси відновлення і розвитку терміносистем» [4: 162].

Удосконалення принципів опису термінології, вивчення внутрішньої природи терміну пов'язане з вивченням тих інноваційних процесів у мові, які уточнюють сформовані уявлення про термін і коректують традиційні підходи до його опису.

Отже, природою та функціонуванням терміну наука про мову цікавиться досить давно. При цьому важливим аспектом вивчення терміну як одиниці мови та певної терміносистеми, як більш загального мовного утворення, є вивчення функціонування терміну у глобальному контексті та дослідження його динаміки у часовому просторі. Але для повноти розуміння, з чим матимемо справу у нашому дослідженні, звернімося до декількох визначень самого поняття терміну.

Як правило, провідні фахівці користуються робочими визначеннями терміну, які, здебільшого, неповні, проте відображають його істотні властивості, наприклад, за визначенням Г.О. Вінокура: «У ролі терміну може виступати будь-яке слово ... термін – це не особливе слово, а тільки слово в особливій функції, функції найменування спеціального поняття, назви спеціального предмета або явища» [3: 77].

У визначеннях терміну найчастіше розкривається одна істотна ознака (наприклад, співвідношення з науковим поняттям, системність, тощо.). «Термін – найбільш інформативна одиниця природної мови. Термін – точний носій інформації про наукове поняття » [1: 19].

В. В. Виноградов пише: «Слово виконує номінативну... функцію, тобто або є засобом чіткого позначення, і тоді воно – простий знак, або засобом логічного визначення, тоді воно – науковий термін» [2: 12-13].

За визначенням Н.П. Кузьміна, «іноді говорять, що термін називає, позначає, висловлює і навіть відображає поняття, з чого випливає, що терміну приписується номінативна, сигніфікативна, експресивна і навіть відображувальна функція» [6: 136].

Найбільш правомірною нам здається точка зору К. А. Левковської: «Серед повнозначних слів особливими словами щодо значення і вживання є терміни, оскільки вони поряд з читацькою функцією (функцією позначення тих чи інших уявлень), що виконується і іншими словами мови, виділяються ще і своєю дефінітивною функцією (функцією визначення відповідного поняття)» [7: 197].

Отже, термін – це спеціальне слово або словосполучення, прийняте в певній професійній сфері і яке вживається в особливих умовах. Термін являє собою словесне позначення поняття, що входить в систему понять певної області професійних знань. Термінологія (як сукупність термінів) становить автономний сектор будь-якої національної мови, тісно пов'язана з професійною діяльністю. Терміни кожної галузі науки, техніки, виробництва формують свої системи, що називаються терміносистемами, які визначаються, в першу чергу, понятійними зв'язками професійного знання при прагненні висловити ці зв'язки мовними засобами.

За визначенням О. І. Гусевої, «тлумачення терміну відрізняються тією навмисністю, яка затушовує деякі сторони самого термінологічного слова «термін» і обумовлює звужене уявлення про саме поняття «термін». Ця навмисність, зокрема, змушує забувати про матеріальну сутність термінологічного слова. Світ речей і дублюючий його світ слів – це різні, але не паралельні світи, оскільки не тільки предмет, що називається словом, а й саме слово, яке вже отримало звукову оболонку, є реалією. Як реалії, слова підлягають тлумаченню. Інакше кажучи, вимагають відповіді на питання «Що являє собою слово?» Хоча питання про сутність слова затуляється іншим, куди більш важливим питанням «Що означає слово?» Питання «Що означає це слово?» є комунікативно орієнтованим, і виникає воно як прояв комунікативної функції мови, оскільки в рамках внутрішньої когнітивної функції ми оперуємо словами, значення яких знаємо» [4: 185].

Функціональна сторона слова відтісняє на другий план те, що слова – це реалії, і в цьому вони схожі з іншими предметами зовнішнього світу. Значення ж такої сторони слова в тому, що матеріальне слово, яке означає предмет, саме своєю матеріальністю подібне до предмету, в силу матеріальності ототожнюється з ним і отримує право представляти його. Крім того, завдяки своїй сутності, що є однорідною з предметом номінації, слово ототожнюється з ним, і це ототожнення різноманітно проявляє себе, аж до містичного зв'язку в забобонах, магії.

Отже, слова – це «реалії з точки зору їх матеріальності. І, як такі, вони підлягають відображенню у свідомості. Причому, питання «Що являє собою слово?» включає і питання «Що це слово означає?» [4: 186].

Ідея матеріальності свідомості перетворює в реалію і ідеальну сторону слова. Як реалії, слова підлягають також і номінації. Загальною і узагальнюючою номінацією для світу слів є номінація слова (а для світу спеціальних слів – слово термін). Саме тому питання «Що являє собою слово?» може бути звернене і до слова «слово», і до слова «термін».

Отже, термінознавство як науку було започатковано на початку ХХ століття. Наразі до основних завдань термінознавства належать розробка теорії терміну у всіх її аспектах, систематизація методів дослідження термінології, адекватний опис та впровадження результатів теорії терміну у прикладних дослідженнях. Основні напрямки теорії терміну: семасіологічний та ономасіологічний. Традиційні уявлення про термін склалися на основі досліджень, що проводилися стосовно цього питання у площині семіотики, теорії перекладу, загального мовознавства. Виходячи з цього термін – це спеціальне слово або словосполучення, прийняте в певній професійній сфері і яке вживається в особливих умовах та яке являє собою словесне позначення поняття, що входить в систему понять певної області професійних знань.

Література

1. Бакулева А.Н. Большая медицинская энциклопедия. М. : Наука, 1988. 457 с.
2. Виноградов В.С. Введение в переводоведение. М. : Просвещение, 2001. 327 с.
3. Винокур Г.О. Культура языка. М. : «Федерация», 1999. 336 с.
4. Гусева Е.И. Динамика термина: Заимствование. Обновление метаязыка. Развитие лингвистической теории. Донецк: ООО «Східний видавничий дім», 2013. 250 с.
5. Журавлева Т.А. Особенности терминологической номинации.

Монография. Донецк: АОО. Торговый дом «Донбасс», 2003. 253 с.

6. Кузьмин Н.П. Нормативная и ненормативная специальная лексика. *Лингвистические проблемы научно-технической терминологии*. М, 1990. С. 132–138.

7. Левковская К.А. Лексикология немецкого языка. М.: Государственное учебно-педагогическое издательство министерства просвещения РСФСР, 1996. 247 с.

8. Марчук Ю.Н. Основы компьютерной лингвистики : учебное пособие. М. : МПУ «Народный учитель», 2000. 226 с.

УДК 811.111'373.611

Юлія Пухова
студентка ОС «Бакалавр»
спеціальність «Філологія. Переклад (англійська)»
Маріупольський Державний університет

ТЕЛЕСКОПІЧНІ ОДИНИЦІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

На сьогодні телескопія є продуктивним засобом словотворення, що швидко розвивається. У сучасній лінгвістиці інтерес до телескопії пов'язаний з появою різноманітності способів міжкультурної комунікації, а також вона є одним із засобів передачі великого обсягу інформації у максимально стислій формі. Не зважаючи на продуктивність цього засобу словотворення і тенденцію до збільшення телескопічних одиниць в англійській мові, це явище ще не вивчено до кінця. Про це свідчить, наприклад, той факт, що процес словотворення має багато визначень. Телескопія та її значення представлена великою кількістю досліджень, присвячених цьому засобу словотворення.

Актуальність дослідження обумовлено тим, що воно розглядає питання розвитку телескопії, як важливу частину словотворення в сучасній

англійській мові. Обрана тема обумовлена недостатньою вивченістю цього способу словотворення в сучасній лінгвістиці і визначається зверненням до таких проблем, як класифікація морфологічної та семантичної структур телескопії, а також області вживання телескопічних похідних.

Телескопія і телескопічні одиниці досліджувалися багатьма вітчизняними і зарубіжними лінгвістами. Більшість дослідників вважають телескопію дуже важливим явищем в лінгвістиці. Деякий час телескопію відносили до такого способу словотворення, як аббревіація. Пізніше багато хто почав розглядати телескопію як самостійний засіб словотворення, що має ряд відмітних особливостей. Зараз телескопія вивчається як самостійний спосіб утворення нової лексики.

Згідно з визначенням О. Н. Сухорукової, під телескопією розуміється самостійний спосіб словотворення в англійській мові, що є злиттям двох або більше усічених основ або слів, а також злиття повного слова/основи з усіченим, в результаті якого утворюється нове слово – телескопічна одиниця, повністю або що частково поєднує значення усіх структурних компонентів, що входять в неї [3: 170].

У роботах А. Ю. Мурадяна [1: 15] віддається перевага терміну «слово злиття» і розглядає його як процес творення слів по одній з п'яти формальних моделей:

- початок першого слова і ціле друге слово (cosplay = costume + play в значенні "костюмоване представлення");
- ціле перше слово і кінець другого слова (happenstance = happen + circumstance в значенні "Неждана удача, випадкова подія");
- два цілі слова, що частково накладаються один на одного в місці з'єднання (alcoholiday = alcohol + holiday в значенні "Свято, під час якого п'ють багато алкоголю");
- початок першого слова і кінець другого слова (brunch = breakfast + lunch в значенні "Щільний пізній сніданок");
- слово або частина його поміщається усередині іншого початкового

слова"(Butterface = but + her + face в значенні "Жінка, що має красиве тіло, але що має негарне обличчя").

Процес творення телескопічних одиниць також залежить від семантичних чинників. Н. А. Лаврова у своїй роботі приводить класифікацію А. П. Прокопець [4: 208], і з представлених нею семи семантичних моделей, відбирає п'ять найбільш виправданих:

1) поляризація гіпосем, при якій відбувається об'єднання протилежних, несумісних по сенсу цьому, так, що телескопізм, що вийшов, є оксюмороном. Прикладами можуть служити: Truemors = true + rumors - website featuring gossip ; aristocretin = aristocrat + cretin - a rich person who is somewhat stupid and unawares;

2) метафоризація головної семної структури, яка відбувається внаслідок того, що початкові слова, що містять загальну сему, відносяться до слів різних груп - одно абстрактніше, інше – конкретніше: bromance = brother + romance - close friendships between men;

3) об'єднання семних структур початкових слів, в ході якого виникають телескопізми, що означають зоологічні і біологічні гібриди: olivado = olive + avocado - New Zealand olive and avocado oil company; Arkoma = Arkansas + Oklahoma - town in Oklahoma;

4) уточнення головної семної структури, відбувається тоді, коли базис телескопізма модифікується таким чином, що усе слово, як правило, характеризується наявністю оцінної конотації airphoria = air + euphoria - advertising campaign by Virgin Atlantic Airways;

5) наведення периферійних асоціативних сем. Слова мотиватори при зовнішній, фонемній схожості, як правило, не пов'язані між собою семантично: Jungle Bells = jungle + Jingle Bells; baboons = baboon + baby boomers.

У дослідженні було проведено аналіз телескопічних утворень, що базується на методиці А. Ю. Мурадяна і класифікації А. П. Прокопець в доопрацюванні Н. А. Лаврової, метою якого було виявити і описати їх

структурно-семантичні відмінності.

В результаті проведеного аналізу можна зробити висновок, що найпродуктивнішою структурною моделлю відібраних телескопних утворень є модель «початок першого слова і ціле друге слово». Варто зазначити, що основною структурною характеристикою телескопічних одиниць є наявність усікання морфів початкових слів при їх з'єднанні.

Також важливою структурною характеристикою одиниць, яка була проаналізована є метод без накладення морфів початкових елементів. Оскільки в одиницях, які були відібрані для цього дослідження, більшість утворена методом без накладення.

Аналіз семантичних відмінностей відібраних одиниць показав, що основними є стосунки за типом наведення периферійних асоціативних сем. Ці телескопічні одиниці часто утворюються на основі схожого зовнішнього фонетичного оформлення морфів початкових слів.

Визначення структурних і семантичних відмінностей телескопізмів і правил їх створення потрібне, оскільки це допоможе сприяти розумінню носіями мови даних правил і опановуванню ними як носіями, так і людьми, що вивчають англійську мову як іноземний. Це дозволить добитися ефективного спілкування у рамках міжкультурної комунікації між людьми, які легко зможуть розпізнати телескопізми в мовному ланцюзі, визначати їх значення і самостійно породжувати аналогічні одиниці в цілях самовираження і прояву мовної творчості.

Література

1. Лаврова Н. А. Контамінація в сучасній англійській мові: *a fait accompli*. М., 2012. 208 с.
2. Мурадян А. Ю. Слово злиття в сучасній англійській мові (специфіка, динаміка, теорія): автореф. дис. . канд. філол. наук. Л., 1978. 15 с.
3. Прокопець А. П. Семантичні моделі словотворчих контамінантів // Вчені записки Таврійського національного університету ім. В.И.

Вернадського. Серія "Філологія ". Том 19 (58). 006.№ 3. С. 140-146.

4. Сухорукова О. Н. Структурно-семантичні і функціональні особливості телескопічних одиниць в масово-інформаційному дискурсі (На матеріалі англomовної преси): Дис. ... канд. філол. наук: 10.02.04: Волгоград, 2004. 170 с.

5. Oxford University press. URL : <http://www.oup-usa.org/>

6. Urban Dictionary. URL : <http://www.urbandictionary.com>.

УДК 81'373.21

Вікторія Канна

к.філол.н., доцент кафедри теорії та практики перекладу

Маріупольського державного університету

СЕМАНТИКА И ПОЭТИКА ОНИМОВ

Топонимы в бытовой речи, в диалектах и жаргонах иногда употребляются для иносказательной номинации других объектов. В этом случае, если они сохраняют свойства собственных имен, их называют коннотонимами. Коннотативные топонимы довольно часто используются в литературных текстах как средство поэтики. В художественной литературе они функционируют как поэтонимы. А стилистический потенциал этих средств образности во многом определяется тем, какой коннотативной информацией они обладали в языке.

Первый в славянской ономастике словарь коннотативных собственных имен и их производных Е.С. Отина [1] содержит описание более 100 функционирующих в современном русском языке коннотонимов, генетически связанных с топонимией. Описанные ученым лексические единицы отличаются друг от друга степенью известности, широтой употребления, распространенностью в текстах различных жанров, временем существования в языке и т.д. Есть среди них интра- и интерлингвальные,

реальные и фантастические, литературные и мифологические онимы. Указанными характеристиками определяется стилистический потенциал коннотативной топонимии еще до того, как она начинает употребляться автором художественного произведения. А вот в какой степени этот потенциал будет использован, зависит от других факторов. Их очень много. Некоторые из них описаны в монографии В.М. Калинкина [2] и ряде других его работ.

Одной из важных задач функциональной ономастики как направления изучения приемов использования онимной лексики в речи является определение возможно большего числа факторов, влияющих на то, какие свойства имени могут быть актуализированы в тексте определенного типа. Это так называемые “ограничения”, накладываемые на языковое средство. Наши наблюдения показывают, что ограничения имеют различный уровень строгости и обязательности. Бывают облигаторные и факультативные запреты. Чем более официальным является тип текста, тем более жесткими могут быть ограничения. Наиболее свободны в этом смысле художественные тексты, но и они не допускают “анархии”. В художественном произведении ограничения носят рекомендательный характер, связанный с необходимостью учитывать требования жанра или литературного направления.

Рассмотрим некоторые факторы, определяющие стилистический потенциал одного из наиболее известных в христианской культуре топонимов *Голгофа*. Это собственное имя скалы в окрестностях древнего Иерусалима, бывшей местом казней в Иудее, стало широко употребляться вначале в прямом, а после и в переносном значении вместе с распространением христианского предания о распятии Иисуса Христа.

Начало развития коннотативных значений в этом топониме связано с употреблением имени для обозначения *любого места страдания, мучений и казни*. В художественной литературе зафиксировано огромное количество как прямых, так и переносных употреблений. Так, В. Набоков в

стихотворении, повествующем о распятии Христа, использует оним в прямом значении: / *Свершилось. Казнен. С **Голгофы** отвалив, / Спускается толпа, вясь между олив, / Подобно медленному змию ...* /. А, например, И. Грекова этим же словом обозначает стол, за которым трудится герой ее произведения: “*Стесненный, он направился к своему столу, этой ежедневной **Голгофе**, покинуть которую мешала гордость* (Пороги). Е.С. Отин этот этап онимогенеза определяет как этап узуализации интерлингвального коннотативного топонима (УКТ₁).

На следующем этапе связь с понятием локализации (названием *места*) ослабевает, а перенос “направляется” в сторону факта. Начинается формирование мотивированного первичным, но все же другого значения: ‘тяжкие испытания’, ‘страдания’, ‘муки’. Например, М. Волошин в стихотворении «Предвестия. 9 января 1905 г.» онимом Голгофа, употребленным в роли определения, подчеркивает, с одной стороны, событийный характер описываемого, а множественным числом, с другой стороны, – неоднократность названного: / *Священный занавес был в скинии распорот – / В часы Голгоф трепещет смутный мир* /. Тесно связано с этим еще одно узуальное теперь использование онима Голгофа для обозначения ‘казни’ и ‘мученической смерти’: / *Напрасно в годы хаоса / Искать конца благого. / Одним карать и каяться, / Другим – кончать Голгофой* / (Б. Пастернак. Лейтенант Шмидт). Употребления онима *Голгофа* в художественных текстах закрепляют и развивают указанные созначения. Коннотоним в художественном тексте становится отконнотативным поэтонимом.

Развитие семантики и поэтики широко известного собственного имени в художественной литературе может проходить параллельно с распространением переносных употреблений в бытовой, публицистической, профессиональной и др. сферах общения. В результате становится возможным появление различного рода производных, например, зафиксированных в словаре Е.С. Отина прилагательных *голгофный* и

голгофский. Не исключается и вторичная топонимизация, ведущая к появлению структурно тождественных коннотониму географических имен. Наконец, наиболее интересным, с нашей точки зрения, является новый виток поэтонимизации. В этом случае от коннотонима образуется вторичный литературный или поэтический топоним (терминология Е.С. Отина) или топопоэтоним (в терминах В.М. Калинкина). В качестве примера этого явления в «Словаре коннотативных собственных имен» приведено название пригорка *Петрокова Голгофа* в повести В Быкова «Знак беды».

При сопоставлении стилистического потенциала топопоэтонимов различного происхождения и генеза наша подтверждение сформулированная нами рабочая гипотеза, согласно которой коннотативная топонимия, обладая исключительно высокими стилистическими потенциями, может в силу целого ряда факторов (в том числе, экстралингвистических, идеологических и пр.) не оправдать прогнозируемой активности и перейти в разряд малоупотребительных слов, а то и архаизмов. В то же время обнаруживаются силы и влияния, обеспечивающие коннотативным топонимам практически неиссякаемый запас семантических и стилистических возможностей.

Литература

1. Отин Е.С. Словарь коннотативных собственных имен. Донецк: ООО «Юго-Восток Лтд», 2004. 450 с.
2. Калинкин В.М. Поэтика онима. Донецк: Юго-Восток, 1999. 408 с.
3. Отин Е. С. Труды по языкознанию. Донецк: ООО «Юго-Восток, Лтд», 2004. 412 с.
4. Томахин Г. Д. Америка через американизмы. М.: Высшая школа, 1982. 256 с.
5. Ратникова И. Э. Имя собственное: от культурной семантики к языковой. Мн.: БГУ, 2003. 214 с.

Анастасія Горшкова
студентка ОС «Магістр»
спеціальність «Філологія. Переклад (англійська)»
Маріупольський державний університет

ОСОБЛИВОСТІ ВІДТВОРЕННЯ ПОЕТИЧНОЇ ФОРМИ ВІРШУ
Р.КІПЛІНГА «If» У ПЕРЕКЛАДАХ В. СТУСА «СИНОВІ»
ТА М. СТІХИ «ЯКЩО...»

У даній роботі розглянуто особливості відтворення поетичної форми віршу Редьярда Кіплінга «If» у перекладах Василя Стуса «Синові» та Максима Стіхи «Якщо...».

Кожен жанр художньої літератури послуговується певним видом перекладу. Саме тому «серед підвидів художнього перекладу виділяють переклад поезії, переклад п'єс, переклад сатиричних творів, переклад художньої прози, переклад текстів пісень тощо [1: 97]».

Переклад поезії є однією з найскладніших галузей перекладацької діяльності через суворі обмеження, що накладаються на поетичні твори через специфіку самого жанру, з якими стикається перекладач під час перекладу. Серед них: «необхідність передати в перекладі не тільки зміст, а й ритміко-мелодійну і композиційно-структурну сторону оригіналу, більша, ніж в прозі, залежність поетичного твору від особливостей мови, на якій він написаний [2: 41]». Перекладач, хоча і повинен прагнути досягти в перекладі якомога більшої точності, має бути готовим до того, що повністю відтворити твір оригіналу не вдасться.

Вірш Р. Кіплінга «If» є видатним літературним твором і не дивно, що він привертав увагу багатьох українських та російських перекладачів: на даний момент налічується близько двадцяти російських перекладів та близько п'ятнадцяти українських перекладів цього твору. Матеріалом дослідження

було обрано два українські переклади, які, на нашу думку, є найбільш показовими в плані досягнення еквівалентності із оригіналом. Це переклади «Синові» В. Стуса [3] та «Якщо...» М. Стріхи [4].

Ми дійшли висновку, що для встановлення рівню відтворення поетичної форми оригінального твором у його перекладах потрібно проаналізувати елементи поетичної форми вірша, а саме: визначити метр та розмір вірша, його схему римування, а також виявити наявні у творі модулятори ритму (пірихій та ритмічну інверсію) та з'ясувати причини їх появи.

Вірш складається із чотирьох строф, та у кожній з них міститься вісім рядків. Метром вірша є п'ятистопний ямб, отже кожен рядок в ньому містить п'ять ненаголошених та п'ять наголошених складів, які відповідно чергуються. Проте відмінною рисою твору є те, що непарні рядки містять в кінці один ненаголошений склад, отже розмір рядків у вірші чергується таким чином, що непарні рядки містять одинадцять складів, а парні – десять складів. Через це остання стопа непарних рядків з ямбу перетворюється на стопу амфібрахію або трибрахію, якщо стопа змінюється під впливом модуляторів ритму.

Ще одним фактором, який підтримує ритм твору та утворює його поетичну форму, є рима. Редьярд Кіплінг використовує перехресну схему римування – ABABCD CD. Окрім цього у вірші зустрічаються випадки внутрішніх рим, які також є перехресними.

Проте, оскільки в англійській поезії дуже розповсюджене явище опору мовного матеріалу, метрична схема твору не є ідеальною – в ній присутні відхилення від обраної автором схеми ямбу. Усього у творі було виявлено п'ятнадцять випадків появи модуляторів ритму.

В одинадцяти із них виявлено пірихій – «заміна стопи ямба чи хорей стопою з двох ненаголошених складів, пропуск наголосу на ритмічно сильному складі [5]». Наприклад:

If you can think – and not make thoughts your aim

U—' | U—' | UU | U—' | U—'

Це пов'язано із тим, що у позиції, яка повинна мати наголос, стоять прийменники, частка або сполучник, які за нормами англійської мови не можуть бути під наголосом.

Другим наявним у вірші модулятором ритму є ритмічна інверсія. В цьому випадку «в стопі ямба або хорея міняються місцями наголошені та ненаголошені склади. Таким чином, у вірші, написаному ямбом, може з'явитися стопа хорею, або у вірші, написаному хореем, може з'явиться стопа ямбу [6, с. 294]». Оскільки метром вірша є ямб, ритмічна інверсія являє собою стопи хорею, у яких наголошеним є перший склад, а ненаголошеним – другий.

Приклад ритмічної інверсії можна знайти в цих рядках:

Yours is the Earth and everything that's in it,

—'U | U—' | U—' | U—' | UU | U

And – which is more – you'll be a Man my son!

—'U | U—' | U—' | U—' | U—'

Усього вірш містить три рядки, в яких присутня ритмічна інверсія.

Таким чином, вході проведення дослідження було встановлено, що найважливішими елементами поетичної форми вірша «If» Редьярда Кіплінга є його розмір та ритм:

1) вірш складається із чотирьох строф, кожна з яких містить вісім рядків; непарні рядки містять одинадцять складів, а парні – десять складів;

2) вірш написаний п'ятистопним ямбом, однак через наявність додаткового ненаголошеного складу на кінці непарних рядків, їх остання стопа перетворюється з ямбу на амфібрахій; явище опору мовного матеріалу змінює таку ритмічну організацію, через що у творі з'являються стопи пірихію, зумовлені ритмічною інверсією стопи хорею та стопи трибрахію;

3) віршу притаманна перехресна схема римування – ABABCD, а також наявність внутрішньої рими, яка також є перехресною.

У результаті порівняння поетичних форм оригінального твору та перекладів В. Стуса і М. Стріхи ми встановили ступінь відтворення у них

елементів поетичної форми оригіналу.

«Синові» повністю відтворює розмір оригіналу, оскільки він також складається із чотирьох строф, кожна з яких містить вісім рядків. Вірш написаний п'ятистопним ямбом та зберігає наявність додаткового ненаголошеного складу в кінці непарних рядків, отже в перекладі, як і в оригінальному творі, остання стопа непарних рядків із ямбу перетворюється на амфібрахій.

Оскільки українській мові також властиво явище опору мовного матеріалу, при дослідженні метру перекладу, в ньому було виявлено випадки появи такого модулятора ритму, як пірихій. Усього у перекладі налічується двадцять чотири стопи пірихію.

Однак у перекладі також наявні випадки того, коли поява пірихію в перекладі співпадає із появою пірихію в оригінальному творі, наприклад:

If you can dream – and not make dreams your master...

U—' | U—' | UU | U—' | U—'

Коли тебе не порабують мрії...

U—' | U—' | UU | U—' | U—'

Проте в останніх двох рядках перекладу автор не відтворює наявну в оригіналі ритмічну інверсію:

Р.Кіплінг:

Yours is the Earth and everything that's in it,

—'U | U—' | U—' | U—' | UUU

And – which is more – you'll be a Man my son!

—'U | U—' | U—' | U—' | U—'

В.Стус:

...тоді, я певен: ти єси людина

U—' | U—' | U—' | U—' | U—'U

і Землю всю своєю назовеш.

U—' | U—' | U—' | UU | U—'

Також в перекладі повністю відтворена перехресна схема римування

оригіналу – ABABCD, однак не зберігається наявна у декількох рядках внутрішня рима.

Другим перекладом, який було обрано для аналізу, є переклад Максима Стріхи, який має назву «Якщо...».

Цей переклад максимально наближений за своєю поетичною формою до оригіналу. Автор зберігає оригінальний розмір, отже вірш складається із чотирьох строф, кожна з яких містить вісім рядків. «Якщо...» також написаний п'ятистопним ямбом та зберігає наявність додаткового ненаголошеного складу в кінці непарних рядків.

Проте у перекладі було виявлено один випадок, у якому автор відхиляється від заданого оригіналом розміру рядка, та перетворює його із п'ятистопного ямбу на шестистопний, в якому, на думку автора даної роботи, у другій частині рядка повністю збивається ритм:

Р.Кіплінг:

And lose, and start again at your beginnings...

U— | U— | U— | U— | U— | U

М.Стріха:

Програти і знову працювати роками...

U— | U— | UU | —U | UU | —U

Окрім збільшення розміру даного рядку, до відхилення від оригінальної метричної сітки вірша призводять також наявні у перекладі стопи із модуляторам ритму. Усього у перекладі було виявлено двадцять шість модуляторів ритму: двадцять п'ять пірихіїв та одна ритмічна інверсія.

Однак, як і у перекладі Василя Стуса, в перекладі Максима Стріхи було виявлено вдалі приклади збігу появи пірихії у оригіналі із його появою у перекладі.

Також в перекладі повністю відтворена перехресна схема римування оригіналу – ABABCD, однак не зберігається наявна у декількох рядках внутрішня рима.

Таким чином, ми встановили, що в обох перекладах поетична форма

твору відтворюється із майже стовідсотковою точністю: подібно до оригіналу переклади складаються із чотирьох строф, довжиною у вісім рядків кожна; вони зберігають метр та розмір рядків – п'ятистопний ямб, та враховують наявність у непарних рядках додаткового ненаголошеного складу; мають оригінальну перехресну форму римування.

Однак було встановлено, що не всі елементи оригінального твору було відтворено у перекладах. У перекладі Василя Стуса не було відтворено ритмічну інверсію у двох останніх рядках оригіналу, а один рядок у перекладі Максима Стріхи повністю відхиляється від схеми п'ятистопного ямбу та перетворюється на шестистопний. Також в обох перекладах не було відтворено такі особливості рими оригінального твору, як внутрішня рима.

Література

1. Комиссаров В.Н. Теория перевода. М.: Высш.шк., 1990. 253 с.
2. Бархударов, Л.С. О лексических соответствиях в поэтическом переводе // Тетради переводчика. М.: Международные отношения, 1964. 41-65 с.
3. Стус В.С. Синови. URL : <https://sites.google.com/site/ifrudyardkipling/Ukrainian/language/Stus>
4. Стріха М.В. Якщо... / М.В. Стріха URL :<https://sites.google.com/site/ifrudyardkipling/Ukrainian/language/Striha>
5. Словарь литературных терминов URL : litterms.ru
6. Гальперин И.Р. Очерки по стилистике английского языка. М.: Издательство литературы на иностранных языках, 1958. 459 с.

Вікторія Зензерова
студентка ОС «Магістр»,
спеціальність «Філологія. Переклад (англійська)»
Маріупольський державний університет

ЕТНОСПЕЦИФІКА АНГЛІЙСЬКИХ УСТАЛЕНИХ ПОРІВНЯНЬ З ТОПОНІМАМИ

Ця робота присвячена вивченню етнокультурної специфіки англійських фразеологічних одиниць, в структуру яких входить компонент-топонім.

Фразеологія є частиною мовної картини світу, тому її дослідження дає можливість зрозуміти історію і характер народу. У фразеології відбиваються події історії, висловлюється ставлення нації до цих подій, до універсальних та етнокультурним (етноспецифічним) цінностям, людської гідності та недоліків [1].

Актуальність даного дослідження, в першу чергу, зумовлена спрямованістю сучасних лінгвістичних досліджень на вивчення етнокультурного фактору в мові. Топонім як компонент усталеного порівняння (далі УП) є недостатньо вивченим явищем, але ж вивчення подібних УП особливо цікаве, оскільки топонім виконує функцію зберігання і трансляції традицій, історії, культури народу, через це є особливим мовним знаком.

Топонім – узагальнена назва будь-яких географічних об'єктів від великих і адміністративно-територіальних районів до дрібних внутриміських об'єктів, від найменування природних об'єктів на Землі до об'єктів, створених людиною і зафіксованих у даному регіоні [2].

Г.Д. Томахін дав визначення специфіці географічних об'єктів: «Топоніми – невід'ємна частина фонових знань носіїв цієї мови і культури: в них, як у дзеркалі, зображена історія цього заселення та освоєння цієї

території. Тому саме ця частина лексики здавна привертає увагу не тільки філологів, а й істориків, етнографів, географів »[3: 48].

Семантика англійських УП з топонімами вивчалася в рамках антропоцентричного підходу, оскільки суб'єктом в процесі оцінювання тієї чи іншої дії або явища виступає людина.

Була використана структурно-семантична класифікація УП, що ґрунтується на найбільш поширеній структурно-семантичній класифікації, яку запропонував А.В. Кунін [4]. У цій роботі серед усіх УП в лексико-граматичному плані (тобто відповідно до співвіднесенню ФО з тією чи іншою частиною мови) виділені наступні моделі: Дієслівні ($V + like + N_{top}$) та Ад'єктивні ($As + adj + as + N_{top}$).

Дієслівні моделі ($V + like + N_{top}$) є інтенсифікаторами, семантичними диференціаторами перших (дієслівних) компонентів, які вживаються в буквальному сенсі. Ясність мотивування подібних виразів залежить від популярності образу, найменування якого використовується у порівнянні. Наприклад: *to grin like a Cheshirecat; to roar like a bull of Bashan; walk like a Virginia fence; dressed up like a Bristol pin-merchant; crooked as a Crawley Brook; to fight like Kilkenney cats; lit up like Main Street; have a voice like a Norway bull.*

Під ад'єктивними моделями ($As + adj + as + N_{top}$) розуміють УП із загальним значенням якісної характеристики предмета, особи, стану особи, яка є в реченні атрибутом [5]. Наприклад: *as wise as Waltham's calf; as dull as a Dublin University graduate; as true as Ripons teal; as bold as a Cotswold sheep; as big as Dorchester butt; as close as Kentish oyster; as old as Aldgate ; as valiant as an Essex lion; as long in coming as Cotswold barley; as plain as Salisbury; as happy as a duck in Arizona; as active as a Norfolk tumbler; as plain as Dunstable road* тощо.

Частка УП з топонімами (дієслівними та ад'єктивними) в англійській мові в загальному обсязі фразеологізмів дуже незначна.

Помічено, що завдяки наявності у своєму складі топоніма, останній

втрачає функцію ідентифікації та індивідуалізації і перетворюється в засіб оцінної характеристики, що пов'язано з експресивною природою УП та їх образністю.

Під оцінністю як компонентом конотації фразеологічних одиниць ми розуміємо закріплену в мові здатність фразеологічних одиниць висловлювати позитивне або негативне ставлення мовця до об'єкта номінації.

Назви штатів та міст у складі УП носять оцінний характер. Оцінки можуть бути як негативними, так і позитивними, але здебільшого мають негативний контекст, наприклад, *simple like the men of Bolton who hanged a sheep for stealing a man; close as Kentish oyster; as valiant as an Essex lion; as wise as Waltham's calf; as long in coming as Cotswold barley; as dull as a Dublin University graduate* тощо.

Топоніми мають соціальну спрямованість. Вони створюються не тільки з метою «найменування, називання» об'єкта, а й з метою запровадження подання про цінність того, що позначається, вони говорять про те, «що людина вважає цінним, що вона вважає поганим, що байдужим» [6: 5].

З точки зору національно-культурної специфіки УП з топонімами специфічність створюється в першу чергу за рахунок денотативного аспекту значення. Однак культурна інформація міститься також в етимологічному компоненті значення топонімів.

Етимологічне значення УП *(as) plain as Dunstable road* (прямий, відвертий) засноване на історичному факті: Коли цей вислів використовувався вперше, дороги в Англії були не такими, як зараз. Данстейбл (велика дорога на північ) у порівнянні з іншими дорогами була помітно краще і ширше [7].

Деякі прототипи УП можуть розповісти про факти та історичні події. Наприклад, *to grin like a Cheshire cat* (Графство Чешир було відомо завдяки своєму сиру. Тавром фірми, яка виготовляла один із сортів чеширського сиру, була усміхнена котяча мордочка, у вигляді якої зображувалися головки сиру).

Порівняння *as well be hanged (or hung) for a sheep as a lamb* (якщо судилося бути повішеним за вівцю, то чому б не вкрасти заодно і ягняти) – це відгомін старого англійського закону, за яким крадіжка вівці каралася стратою через повішення.

УП (*as*) *happy as a duck in Arizona* («Нещасний») відображає природний факт того, що качки люблять воду. Арізона є здебільшого посушливим штатом, де качкам жити не дуже комфортно. В УП (*as*) *active as a Norfolk tumbler* (енергійний, живий, рухливий) в якості компонента порівняння використовується топонім особлива порода хортів Norfolk tumbler [8]. В УП *walk like a Virginia fence* (постійно спотикатися) в якості компонента порівняння використовується зигзагоподібна огорожа Virginia fence, яка оточувала будинки жителів штату Вірджинія. Згодом хода людини, яка йде нерівним кроком, стала асоціюватися з цією огорожею.

УП з топонімом, яке називає реалію, характерну для певної місцевості і позначають людські якості: негативну рису характеру *close as Kentish oyster* «замкнутий, потайний», Кент – графство в Англії, розташоване в басейні річки Темза; *as valiant as an Essex lion* «боязкий», Essex – графство на південному сході Англії; *as wise as Waltham's calf* «дуже дурний» (амер), Уолт – місто на північному сході США, західне промислове передмістя Бостона; *as old as Aldgate* «дуже старий», Aldgate – стародавній район Лондону; *crooked as a Crawley Brook* «Звивистий, непрякий», Crawley brook – безіменний струмок, який бере початок в районі Вобурну та протікає повз Кроулі; *lit up like Main Street* «п'яний як чіп», Main Street – найменування вулиці; *as long in coming as Cotswold barley* – «пізній, як котсуолдський ячмінь, довгоочікуваний» (на пагорбах Котсуолд збирали хороший врожай ячменю, але через тінь цей врожай був досить пізнім) [9].

Отже: 1. В англійських УП переважають топоніми, які називають географічні об'єкти, що стосуються насамперед території країни. Це пояснюється тим що, чим значущі топонімічні об'єкти для представників певної лінгвоспільноти, тим продуктивніше утворюються УП.

2. Певну роль в трансформації топоніма як власної назви в найменування – символ з яскраво вираженою національно-культурною семантикою грає процес фразеологізації, тобто процес семантичної адаптації топоніма, що складається в збагаченні загального значення порівняння етномаркованими асоціативними семами. До мовних чинників фразеологізації топоніма належать такі види семантичних трансформацій як: метафора, метонімія, порівняння.

3. Аналіз особливостей відображення картини світу в УП з топонімом вказує, що наповненню, перш за все, піддається такий фразео-семантичний розділ як «Життєдіяльність людини» підрозділи «Людський організм» і «Психіка», внаслідок антропоцентричної спрямованості мови. УП, які репрезентують дані підрозділи відрізняються яскраво-вираженою етноспецифікою, що пояснюється, головним чином, національно-культурними особливостями історичного минулого, а також ментальністю англійського народу.

Література

1. Нагорна О. О. Етнокультурні особливості семантики англійських фразеологізмів (на матеріалі британського варіанту англійської мови) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філ. наук : спец. 10.02.04 "Германські мови" / Нагорна О. О. Одеса, 2008. 21 с.
2. Подольская Н. В. Какую информацию несет топоним? / Н. В. Подольская // Принципы топонимики. Москва: Наука, 1964. С. 87–99.
3. Томахин Г. Д. Лексика с культурным компонентом значения // Иностранные языки в школе. Москва: АСТ, 1980. С. 47–50.
4. Кунин А. В. Пути образования фразеологических единиц (на материале английского языка) // Иностранные языки в школе. Москва: АСТ, 1971. С. 8–2.
5. Ковалева Л. В. Фразеологизация как когнитивный процесс. Воронеж: Изд-во Воронеж. гос. ун-та, 2004. 184 с.

6. Ивин А. А. Основания логики оценок. М. : Изд. Моск. ун-та, 1970. 230 с.
7. Ужченко В. Д. Треті півні: [Із скарбів фразеології] // Українська мова і література в школі. 1988. № 4. С. 70-73.
8. Ханичев Р. З. Сопоставительная характеристика процессов деонимизации в русском и английском языках : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філ. наук : спец. 10.02.20 "Сравнительно-историческое, типологическое и сопоставительное языкознание". Москва, 2003. 17 с.
9. Уразметова А. В. Патриотизм в английских и французских хоронимических фразеологизмах Вестник Башкирск. ун-та. 2011. URL : <https://cyberleninka.ru/article/n/patriotizm-v-angliyskih-i-frantsuzskih-horonimicheskikh-frazeologizmah>.

УДК 811.111'36

Дар'я Дроздова
студентка ОС «Бакалавр»,
спеціальність «Філологія. Переклад (англійська)»
Маріупольський державний університет

СУФИКСИ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

У цій роботі ми розглянемо англійські суфікси та становлення мови. Становлення мови виявляється, насамперед, у розвиткові словникового складу, у його поповненні тощо. Збагачення словника – це один із процесів адаптації мовної системи до нових умов реальної комунікації у зв'язку зі змінами у просторі позамовного середовища. Словниковий склад англійської мови в останні десятиліття поповнювався майже винятково за рахунок власних мовних ресурсів шляхом лексичної і семантичної деривації, тобто шляхом словотворення.

Питання, які піднімаються в даній статті є вельми актуальними, адже з

метою постійного оновлення, збагачення і розвитку мови необхідним є безперервне поповнення її словникового запасу мовними новоутвореннями, які слід спеціально вивчати в лінгвістичних дослідженнях. Основними джерелами поповнення словника сучасної англійської мови є різноманітні види морфологічного, синтаксичного та синтактико-морфологічного способів словотвору [3].

Виділяють декілька словотворчих елементів. Один з них є суфікс. **Суфікс** – деривативний (похідний) елемент наприкінці слова (між коренем і закінченням), який є або був продуктивним елементом словотвору. Суфікс має лексико-семантичне значення, проте не вживається відокремлено, тобто не має ознак окремої частини мови. Однак, коли одне і те ж слово з різними суфіксами належить до однієї частини мови, то за допомогою суфікса розрізняються лексико-граматичні класи цих слів, наприклад: суфікси *-er* та *-est* для вищого та найвищого ступенів порівняння прикметників: *bigg-er – the bigg-est, sweet-er – the sweet-est*. Суто семантичні зміни відбуваються у слові при зміні суфікса і дозволяють відносити це слово до однієї частини мови: *collect-able, collect-ible*. Нарешті, різні суфікси можуть утворювати як просту, так і подвійну опозицію різних частин мови, наприклад: *cold – cold-ish* (прикм.) – *cold-ly* (прислівн.) – *cold-ness* (імен.) [2].

Завдяки тому, що за суфіксом зберігається одне лексико-семантичне значення, вживання останнього з основою певних груп слів спонукає до утворення відповідних частин мови. Звідси суфіксація – важливий вид словотвору в англійській мові.

Також є **напівсуфікси**. Існують випадки, коли провести чітку межу між коренем та афіксами досить важко. В англійській мові є корені з високо розвиненими комбінуючими властивостями. Вони вживають у функції другого елемента структури слова і за своїм загальним значенням нагадують суфікс. Узагальнення лексико-семантичного навантаження мало місце в тому, що поруч з функцією напівсуфікса ці форманти довгий час вживались як окремі слова – *-man, -like, -proof, -worthy*, напр.: *seaman, childlike, waterproof, blameworthy*. Іноколи

до напівсуфіксів відносять також форманти *-wise, -way, -monger*, напр.: *clockwise, sideways, newsmonger* [2].

Ще є словотворчий елемент, який вживається набагато рідше. **Аломорф** - це різновидність або варіант морфеми, що характеризується зміною літери чи звука у своїй структурі. Звідси аломорфа може мати позиційні варіанти. Аломорфи префікса *in-*, наприклад, є *il-, im-, ir-*: *il-liberal* (перед приголосним *l*), *ir-relevant* (перед приголосним *r*), *im-brute, im-mature* (перед губними приголосними). Аломорфи зустрічаються при утворенні множини іменників за допомогою морфеми *-s*: *boxes - cats*, та форм дієслів минулого часу і дієприкметників, де спостерігається опозиція дзвінкого/глухого варіантів суфікса *-ed*: *collected - passed*. Заслуговує уваги принципова різниця між закінченням та суфіксом, що в англійській мові часто виражається однією морфемою. У граматиці вони інколи називаються флексивними суфіксами. Слід мати на увазі, що флексивні суфікси - виразники граматичного значення, тоді як дериваційні суфікси - це носії значення лексичного і є лексичними морфемами. Граматичну форму, таким чином, складають слова з флексивними суфіксами, а лексичну - з дериваційними. Звідси розрізняються і відповідні парадигми: флексивною є парадигма *illustrate - illustrates - illustrated*, дериваційною - *illustrate - illustrative - illustration* [1].

Отже, в сучасній англійській мові існує певна кількість засобів словотвору. Одні з яких є досить поширеними та продуктивними (суфікси), а інші вживаються рідше (аломорфи). Існують в сучасній англійській мові також і другорядні засоби словотвору.

Література

1. Антрушина Г. Б., Афанасьєва О. В., Морозова Н. Н. Лексикология английского языка, О. В. Афанасьєва, Н. Н. Морозова. М. : Дрофа, 1999. 288 с.
2. Арнольд И. В. Лексикология современного английского языка. М. : ВШ, 1959. 350 с.

Андрій Долгов
студент ОС «Магістр»
спеціальність «Філологія. Переклад (англійська)»
Маріупольський державний університет

ДО ПИТАННЯ ДОСЛІДЖЕНЬ ПРИЙМЕННИКОВИХ ЕКВІВАЛЕНТІВ СЛІВ

Прийменникові еквіваленти є новим шаром міжрівневих лексичних одиниць перехідного рівня. Актуальність вивчення та дослідження прийменникових еквівалентів обумовлена відсутністю чітких критеріїв їх виокремлення. Також необхідним є приділення більшої уваги до структури, семантичних особливостей та функційно-комунікативної специфіки, оскільки встановлення еквівалентності дозволяє простежити закономірності міжчастиномовних взаємозв'язків. Також слід зазначити, що дослідженню даних одиниць присвячено досить невелика кількість робіт.

Дослідження присвячено системі прийменникових еквівалентів сучасної української мови. У роботі враховано теоретичні засади вітчизняних та зарубіжних лінгвістів, що так чи інакше стосуються окремих питань дослідження і на їхній основі здійснено структурно-семантичний аналіз прийменникових еквівалентів української мови.

Термін «прийменникові еквіваленти» може об'єднувати і як самі прийменники (первинні і вторинні), так і їх аналоги - форми слів, які можуть системно виконувати функції прийменника, будуватися за вже існуючої моделі, але при цьому самі слова залишаються в рамках своєї частини мови [1].

Як відомо, функцію прийменників у мові можуть виконувати не тільки слова даної частини мови, а й інші утворення, які виконують цю функцію лише в певних умовах і є еквівалентами прийменників.

Основу теорії еквівалентів слова складають структурно-системні дослідження прийменників, яким властиво виключно роздільне написання. У світлі цієї теорії розгляду підлягають різнооформлені прийменники з урахуванням властивостей словотворчих підрівнів мовної системи, в якій існують певні моделі. Розглянуті за цими моделями лексичні одиниці виявляють схильність до процесу препозиціоналізації. Прийменниковим еквівалентам української мови присвячені роботи А. Лучик, І. Вихованець, Н. Куш, А. Загнітко, в яких дослідники неодноразово відзначали, що важливість такого підходу до вивчення аналітичних прийменників обумовлена перш за все специфікою словникового опису, оскільки кожна лексикографічна робота - це чітко структурована система [1; 2].

Аналоги слів в цілому можуть бути визначені як словосполучення, що виконують номінативну функцію та можуть виступати як єдині члени речення. Функції еквівалентів слів можуть виконувати фразеологічні одиниці. Прийменникові еквіваленти можна визначити як аналітичні одиниці, що функційно і семантично є еквівалентами прийменників, але можуть бути структурно складніші. Індивідуальними ознаками переходу повнозначних частин мови до прийменників може слугувати: 1) зміна синтаксичної функції; 2) зміна лексичного значення; 3) зміна морфологічних властивостей: слово випадає з парадигми і залишається в непрямому відмінку з прийменником або без нього, втрачаючи при цьому категорії роду і числа тощо; 4) зміна словотворчих можливостей слова (витікає з морфологічної ознаки незмінюваності слова) [3; 4].

Прийменникові еквіваленти слід розглядати: а) за походженням (частиномовною віднесеністю лексично значущого компонента); б) структурою (кількістю компонентів); в) семантикою і г) функцією.

Утворення еквівалентних лексем визначається сукупністю взаємопов'язаних спільних та індивідуальних ознак. Це виявляється у втраті:

1) певної співвіднесеності з усіма іншими формами в межах певної лексики (лексема перестає позначати те, що й інші форми слова);

- 2) семантичної співвіднесеності зі спільнокореновими словами;
- 3) усталених синонімічних, антонімічних зв'язків;
- 4) розвитку нових - з власне-прийменниками зокрема [3];

В українській мові прийменникові еквіваленти за структурою можна поділити на такі групи: синтетичні (однокомпонентні) й аналітичні (багатокомпонентні). В свою чергу, за морфологічним вираженням синтетичні прийменникові еквіваленти розділяють на: відіменникові *вагою, діапазоном* тощо; відприслівникові, з-поміж яких виділено відкомпаративні *вище, нижче*; віддієслівні - *завдячуючи, враховуючи* [3].

До аналітичних прийменникових еквівалентів можуть належати дво-, три-, чотири-, п'яти-, шести-, семи-, восьмикомпонентні прийменникові утворення [3].

У сучасній українській мові можна виділити такі типи синтетичних прийменникових еквівалентів: відіменникові, відприслівникові, відкомпаративні; віддієслівні – *у, близько, над, завдяки, незважаючи на, на відміну від, в продовження, та ін.* [3].

У межах обставинних прийменникових еквівалентів виділяють просторові, темпоральні (часу), способу дії, відповідності, міри і ступеня, причинно-наслідкові, мети, порівняльні, кількісні, прийменникові еквіваленти умови, допущення, об'єктні – *під час, більше від, ближче,, вперед (унеред), вперед (унеред) до, , далеко від, далеко до, довкола, довкруг(и), догори, донизу, дорогою від, дорогою до, до складу, за межі, за межами, з боку, збоку, діаметром, з периметром, частотою, з поверхнею, заглибки більше ніж, в арсеналі, в основі та ін.* [3].

Один прийменниковий еквівалент, навіть у разі позначення кількох семантичних груп, не уживається із формами кількох відмінків. Прийменниковим еквівалентам є характерним використання лише одного відмінка, що свідчить про їхню відмінкову однозначність, на відміну від первинних прийменників [3].

В ході дослідження можна дійти висновку, що проблема визначення та

виокремлення прийменникових еквівалентів потребує подальшого розв'язання із залученням матеріалу різних мов.

Література

1. Вихованець І. Р. Прийменникова система української мови : Київ, 1980. 285 с.
2. Лучик А. А. Семантика прислівникових еквівалентів слова української і російської мов : Київ : Довіра, 2001. 218 с.
3. Прийменники у структурі тексту: первинні і вторинні вияви / укл. А. Загнітко та ін. Донецьк : ДонНУ. Вип. 15. 2007. С. 120–131.

Куш Н.В. Проблема потрактування об'єктної та атрибутивної семантики прийменникових еквівалентів у сучасній українській мові. Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 10 : Проблеми граматики і лексикології української мови. 2012. №9. С. 71-74. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nchnpu_10_2012_9_24

УДК 811.111'367(043)

Віра Хоровець

к.філол.н., доцент кафедри теорії та практики перекладу

Маріупольського державного університету

ОСОБЛИВОСТІ КОМПОНЕНТНОГО СКЛАДУ ЕКЗИСТЕНЦІЙНОЇ ПРИЙМЕННИКОВОЇ КАУЗАТИВНОСТІ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ

Імплікація буття супроводжує кожне висловлення, проте експлікація цієї категорії відбувається засобами буттєвих предикатів, які виражають існування чи наявність у дійсності. Основу екзистенційної каузативної ситуації в англійській мові складає дієслово *be*. На його основі можна виділити три групи буттєвих лексем: 1) дієслова існування; 2) дієслова

наявності і приналежності; 3) локативні дієслова [1; 2]. В першу групу об'єднуються лексеми з семами “бути”, “існувати”, в другу – дієслова наявності і приналежності, а в третю – локативні, які поєднують значення “знаходитися”.

Аналіз досліджуваного матеріалу дозволив виділити два типи ситуацій екзистенційної (буттєвої) каузативності:

- 1) поява/зникнення або наявність/відсутність суб'єкта ситуації, каузована внутрішнім причинним чинником;
- 2) поява/зникнення або наявність/відсутність суб'єкта ситуації, каузована зовнішнім причинним чинником.

До складу компонентів ситуації зазначеного фрагмента відносяться:

- 1) суб'єкт ситуації;
- 2) предикат існування, виникнення або припинення існування;
- 3) причинний чинник (внутрішній або зовнішній).

Спостереження за англійськими текстами художнього та публіцистичного характеру дозволило дійти висновку, що для англійської мови характерні конструкції з буттєвими предикатами усіх трьох зазначених груп.

Дієслова існування, в свою чергу, об'єднуються в дві групи за фазою: дієслова початкової фази буття та кінцевої. До предикатів початкової фази відносимо такі, що вказують на виникнення, початок існування, зародження певного стану або процесу, переходу із категорії відсутності в категорію наявності, а предикати, що експлікують кінцеву фазу буття, позначають припинення існування певного стану.

This was probably due to the dog, a black and silver shadow following protectively at the boy's heels [3] (дієслово існування);

The accountant 'deals with the business, but not the personality, of the client' and “a wilful activity necessitates legal services which are initiated, and can be terminated, at the will of the client; but the necessity of contacting a doctor emerges out of circumstances which are beyond human control” [3] (дієслово

припинення існування).

За ознакою наявності/відсутності додаткових сем екзистенційні дієслова поділяють на:

1) дієслова із загальним недиференційованим значенням екзистенційності, не ускладнені додатковими семами:

Those restrictions came about because of certain people's encounters with what they symbolized as the 'unknown', and the results of those encounters [3];

2) дієслова, у яких абстрактна семантика буттєвості доповнена семами, що конкретизують його характер:

A fine contempt was rising in Alice, because of his clumsiness [3] (дієслово із семою інтенсивного вияву буття).

Предикати, які репрезентують кінцеву фазу буття також поєднуються в дві групи за ознакою ускладнення додатковими семами:

1) предикати із загальним недиференційованим значенням припинення існування певного стану, не ускладнені додатковими семами:

The promised job with the chain stores was cancelled at the last moment 'due to the Depression', the standard excuse [3];

2) предикати, у яких абстрактна семантика припинення екзистенційності доповнена семами, що конкретизують його характер:

At school they had once heard of some animal which had become extinct because of its huge flat feet [3] (предикат із семою специфічного характеру припинення екзистенційності).

Буттєві лексеми, що утворюють групу локативних дієслів (які поєднують значення “знаходитися”), виявляють як семантику знаходження, так і появи в певному просторовому континуумі:

It's only because of you that she's here at all [3]. (сема знаходження).

Слід зазначити, що в досліджуваному матеріалі англійської мови в ситуації екзистенційної каузативності буттєвих лексем, що утворюють групу локативних дієслів та виявляють семантику появи в певному просторовому континуумі, не зафіксовано.

Зауважимо, що в зазначеному фрагменті екзистенційної каузативності суб'єкт (предмет, подія чи явище існування) знаходиться у певному просторовому континуумі, тому невід'ємним компонентом цієї каузативної ситуації є просторовий локалізатор:

I'd be further away – because of the acceleration [3];

She told him it was there because of the air-raids in the war and even now, in 1951, there were special reasons why it must never be removed [3].

В ході дослідження було виявлено, що прийменникове конструювання екзистенційної каузативності не знаходить повної репрезентації в англійській мові, оскільки в відібраних контекстах зафіксовано лише поодинокі випадки бутєвих лексем, ускладнених додатковими семами, що свідчить про домінантні позиції дієслів нейтральної семантики в зазначеній мові.

Література

1. Кучман І.М. Функціонально-семантична категорія каузативності в сучасній українській мові : автореф. дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.02.01. Київ, 2011. 16 с.
2. Лонська Л.І. Структурно-семантичні особливості бутєвих речень в українській мові : автореф. дис... канд. філол. наук : 10.02.01. Національний педагогічний ун-т ім. М.П.Драгоманова. Київ, 2001. 19 с.
3. British National Corpus. British National Corpus / Univ. of Oxford. Oxford, 1991. 2007. URL : <http://www.natcorp.ox.ac.uk>.

СЕКЦІЯ 2. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЗАГАЛЬНОГО ТА ХУДОЖНЬОГО ПЕРЕКЛАДУ

УДК 811. 111 ' 25 ' 276.6 = 111

Асія Руденко
студентка ОС «Магістр»
спеціальність «Філологія. Переклад (новогрецька)»
Маріупольський державний університет

PROBLEMATIC ISSUES IN TRANSLATION LEGAL DOCUMENTS ON THE EXAMPLE OF CITIZENSHIP LAW IN THE REPUBLIC OF CYPRUS

The article highlights the main problems that a translator faces when working with documents, as one of the most complex texts of the official style. The main focus is pointed on specific features of official documents. Object of research is translation of Citizenship Law in the Republic of Cyprus at the Modern Greek language.

The translation of official documents is a subfield of specialized legal translation. It requires absolute precision and the exclusive use of professional terms approved by the relevant official bodies [2: 101].

Despite the relevance of the translation of official documents, there are still no specific manuals for the preparation and practice of future translators in the context of the Modern Greek and English languages.

Methodology of the research. The aim of the research and implementation of the set up tasks outlines the need in a number of theoretical and empirical methods of research (theoretical research, concretization, modeling, studying of specific literature, dictionaries).

Theoretical value of the research results. The investigation, specification of the issues studied, theoretical value of the received results leads to the conclusion that this

research finds out the necessity to emphasize translation of standard documents as an important branch of technical one.

The Law Institute of Citizenship is multifaceted. It includes not only the constitutional provisions, guarantees of citizenship, but also the relevant international legal acts.

Currently, language is being explored in terms of its interaction with culture, translation texts are viewed in the context of the host language culture, so translation acts as an intermediary in the process of understanding different cultures, in making contacts and in intercultural communication.

As a consequence, there is a need for translational transformations, in particular lexical ones, since the language of law has a specific vocabulary and has some terminological content.

In order to have an adequate interpretation, the interpreter must do his work properly, which must be reflected in the cooperation agreement and comply with the legality of the transaction, namely, have specificity of images and related programs of activities of the types of cultures between which communication is conducted. Legal terminology should be clear and wording should not contain ambiguity.

For example, there are no equivalents for such concepts in English as: ελληνική κοινότητα - Greek community; έχουν ως μητρικήν γλώσσαν - to have vocabulary as a native speaker; πολιτιστική παραδόση - cultural traditions; κυρίαρχος Δημοκρατία - sovereign republic; Έλλην ο Αντιπρόεδρος Τούρκος - Greek Vice President of Turkey.

These examples show that the methods of translation of legal documents can vary and be combined, depending on the presence in the text of the language of translation of legal terminology, sentence structure, the presence of unions and introductory words, linguocultural features of the foreign language text, etc.

Therefore, the legal document is special for the translator, where the language must ensure the realization of the public purpose and compliance with the legal framework. Legal text is the most important life form of expression of law. Even with the contradictions in the views of linguistic scholars and lawyers, the majority are

inclined to believe that any text has a lexical, logical and grammatical basis, in some way organized to convey information. Undoubtedly, legal documents in translation from Greek into the language of translation, regardless of their functional purpose and pragmatic role, have the same basis.

References

1. Аїзова А.М. Основи ділового листування. М. :Видавничий дім «Дрофа», 1996. 304 с.
2. Базилев В.Н., Сорокін Ю.О. Переводоведение. Миргород.: Теорія та історія лінгвістики, 2000. 150 с.
- 3.Баскакова М.А. Тлумачний юридичний словник: право. М. : Фінанси і статистика, 2004. 400 с.
- 4.Берг Є.Б. Основні інструменти професійної комунікації в правовій сфері (термінологія, оціночні поняття, дефініції) // Мови професійної комунікації. Матеріали міжнародної наукової конференції. М.:Академія 2006. 100 с.

УДК 811.14'06'255.4=111

Анастасія Дегтярьова

студент ОС «Магістр»

спеціальність «Філологія. Переклад (новогрецька)»

Маріупольський державний університет

PECULIARITIES OF THE TRANSLATION OF OSCAR WILDE'S FAIRY TALES INTO UKRANIAN LANGUAGE

In recent years, the translation of fairy tales has become topical object of study. Author's tales are of particular interest. Reading not the original texts, but the translated versions, often affects the perception of the reader. During the translation of a literary text it is necessary to pay special attention to national-

cultural component, on which both “the meaning of the translated fragment of the text” and the entire text depend [2]. Adaptation of the text in the work of the translator is understood as simplification of the text or introduction of changes in connection with the mentality, associations and cultural traditions of another people. This adaptation is called sociocultural. Therefore, the translator is required to create a literary text based on grammatical, stylistic and other features of the original text. In connection with the last statement, the question arises as for the adaptation of a literary text.

Sociocultural adaptation will be considered on the example of the tales of an English writer of the XIX century, Oscar Wilde. The following fairy tales of Oscar Wilde were chosen for research: “The Selfish Giant”, “A Devoted Friend”, “The Happy Prince” translated into Ukrainian by Ilko Korunets and Tatyana Nekryach.

According to L.S. Barkhudarov, in the event of a translator meeting with hard-to-translate text fragments, it is necessary to resort to the use of permutations, replacements, additions, omissions [1]. In the process of comparing the translation following techniques have been identified.

1. Replacements of the parts of the sentence.

“When I was alive and had a human heart”, *answered the statue*, “I did not know what tears were, for I lived in the Palace of Sans-Souci, where sorrow is not allowed to enter. In the daytime I played with my companions in the garden, and in the evening I led the dance in the Great Hall” (O. Wilde, The Happy Prince).

– Коли я ще був живий і в мене було справжнє людське серце, я не знав, що таке сльози, – *відповіла статуя*. – Я жив у палаці Sans Souci (палац Безтурботності (фр.)), куди смуткові не можна заходити. Цілими днями я розважався з друзями в саду, а ввечері танцював на балах у Великій Залі. (пер. І. Корунець)

2. Substitutions of the genus.

In the tale “The Happy Prince” in the translations of I. Korunets a little swallow changes to “Ластівка”, the reed on the “Очерет”. In the variant T. Nekryach, the swallow became “Серпокрилець” and the reed became

“Очеретинка”.

3. Replacement of parts of speech.

Replacement of adjectives with verbs:

“Years went over, and the Giant grew very *old* and *feeble*” (O. Wilde, The Selfish Giant).

Минали роки, і Велетень дуже *постарів* і *заслаб*. (пер. Т. Некряч)

4. Omissions.

“Why are you weeping then?” *asked the swallow*; “you have quite drenched me” (O. Wilde, The Happy Prince).

– То чому ж ти плачеш? Я вже вся мокра від твоїх сліз. (пер. І. Корунець)

5. Additions.

“What, is he not *solid gold*?” said the swallow to himself. He was too polite to make any personal remarks out loud (O. Wilde, The Happy Prince)

“Як? То він не *весь золотий*?” – подумала Ластівка, але вголос цього не сказала, бо була дуже чемна. (пер. І. Корунець)

“Trespassers will be prosecuted” (O. Wilde, The Selfish Giant).

“*СТОРОННІМ ВХІД ЗАБОРОНЕНО* – ПОРУШНИКИ БУДУТЬ ПОКАРАНІ” (пер. Т. Некряч)

“You let me play once in your garden, today you shall come with me to my garden, which *is Paradise*” (O. Wilde, The Selfish Giant).

– Одного разу ти пустив мене гратися у своєму саду, а сьогодні я забираю тебе до свого саду, який *називається* Раєм. (пер. Т. Некряч)

Thus, having studied translation transformations, the conclusion can be made that changing the order of words in sentences, additions, omissions, and replacements are necessary translation tools. The usage to translation transformations has aesthetic, sociocultural and semantic connotations. Translation and sociocultural adaptation allow the author's fairy tale to be understood by the reader in any language. Despite the fact that Ukrainian translations of Oscar Wilde's tales are close to the original, for a complete understanding of Wilde's

ideas, it should be read in English.

References

1. Barhudarov L.S. Yazyk i perevod. Voprosy obschey i chastnoy teorii perevoda [Language and Translation. Problems of general and specific theory of translation] Moscow: Intern. Relat. Publ., 2008. 240 p.
2. Loktionova V.G. Adaptatsiya of natsionalno-culturnyh componerntov v tekste hudozhestvennogo perevoda [Adaptation Problems of national-cultural component in the text of literary translation] Vestnik Piatigorckogo gosudarstvennogo lingvisticheskogo universiteta. 2012, no 1, pp. 84–87.
3. Wilde O. Fairy tales and stories. London: Octopus Books Ltd, 1980. 335 p.

УДК 811.14'06'25'276.6=111

Євген Пахмутов

студент ОС «Магістр»

спеціальність «Філологія. Переклад (новогрецька)»

Маріупольський державний університет

PECULIARITIES OF TRANSLATION OF ABBREVIATIONS AND ACRONYMS OF MARINE VOCABULARY

With the beginning of the twentieth century, the rapid development of science and technology has led to the emergence of a large number of discoveries – new materials, technologies and products. Thus, there were terms that should indicate the distinctive features of the innovation and give it a precise definition. It has become impossible to denote new concepts in one word from an existing dictionary, and more and more complex phrases are used in the form of compound names. Direct attention to an interesting fact, that every single word in such names has long been known, but in the phrase they all together describe a new concept: ο μαγνητικός βορράς (MB) – the magnetic north, η πιθανή ώρα άφιξης (ΠΩΑ) –

expected arrival time.

Of course, over time, such phrases become longer, and they become difficult to use in writing and in oral communication, especially in cases where frequent repetition is required. In such cases, abbreviations become useful – such convenient abbreviations have quickly become accustomed in practice. «Language, by its nature, is economical in the means of expression» – emphasized the famous linguist A.M. Peshkovsky [1: 63], and over the last century this desire for the economy of linguistic means has been markedly and variously manifested in word formation on the basis of compound names.

Abbreviations and **acronyms** are shortened forms of words or phrases. An abbreviation is typically a shortened form of words used to represent the whole (such as Κδ. – Καταδρομέας – Commander) while an acronym contains a set of initial letters from a phrase that usually form another word (such as radar or scuba). Abbreviations and acronyms are often interchanged, yet the two are quite distinct. By definition, abbreviation is a broader concept than an **acronym**. The main point of reference is that abbreviations are merely a series of letters while acronyms form new words [2]. It should be noted that there are a large number of abbreviations among neologisms. Abbreviations function in the language as independent words and do not require deciphering when reading.

The scientific literature on linguistics provides various classifications of abbreviations by the method of their formation, and experts on this issue do not agree. For example, Andronova A.V. provides the following classification of species by the method of reduction:

1. **Graphic abbreviations.** In such abbreviations, the omitted letters or syllables are denoted graphically (dots, hyphens, dashes, or slashes): εδάφιο (εδ.) συμβόλαιο – contract subparagraph; Ανθυπασπιστής (Ανθ/στής) – midshipman.

2. **Initial abbreviations** (alphabetic and sound) are abbreviations that are derived from the first letters and (or) sounds of words included in the original phrase and which are pronounced when read in abbreviated rather than full form:

ναυτικό μίλι (ν.μ.) – nautical mile; Πιστοποιητικό Ασφαλείας (Π.Α.) – safety certificate.

3. **Truncated words** are words that lack letters and (or) syllables except the initial and final letters, and the remaining letters are condensed: Κορβέτα (Κβ) – Corvette; Καταδρομέας (Κδ) – Commander.

The translation of the abbreviations of the maritime industry is not significantly different from the translation of others terms, but is complicated by their widespread use and the presence of similar abbreviations: ΠΣ, (Σωμα) Πληρωμάτων Στόλου – Fleet crew; ΠΣ, Πίνακας Συγχρονισμού – Synchronization table [3]. Thus, a prerequisite for the full translation of any special text is a full understanding of its translator, taking into account the context. The literal translation of terms without getting into their essence, without knowing the phenomena, processes and mechanisms can lead to gross mistakes in translation.

The basic ways of translating abbreviations are: loan- translation, explication, and equivalent translation.

The calque is a form of borrowing from one language to another whereby the semantic components of a given term are literally translated into their equivalents in the borrowing language. It is, in effect, copying a foreign language with the help of its non-borrowed material. This is essentially copying of foreign words using its non-borrowed material.

- *Αρχηγός Στόλου (ΑΣ) – Fleet Head.*

- *Γενική Επιθεώρηση Πολεμικού Ναυτικού (ΓΕΠΝ) – General Navy Inspection*

An explication (descriptive translation) is a lexical-grammatical transformation in which the lexical unit of the original language is replaced by a phrase that gives an explanation or definition of that unit.

- *Διοίκηση τεσσάρων (Δ4) – A fourth-level logistics provider.*

A translation equivalent is a corresponding word or expression in another language. Translational equivalence is the similarity between a word (or expression) in one language and its translation in another. This similarity results from overlapping ranges of reference.:

- Αξιωματικός Σύνδεσμος Ναυτικού (ΑΣΝ) – Navy officer.
- Αεροπλανοφόρο (ΑΡΦ) – Aircraft carrier.

Therefore, it should be reiterated that when translating the abbreviations of marine terminology, it is important to adequately reproduce the terms of this field, based on the theoretical and practical achievements of researchers in the field. The main ways of translating terms are transliteration, transcription, calculations, explication and equivalent translation. In addition, grammatical substitution is used as one of the methods of translation. Therefore, in terms of purely terminological research, there are a number of outstanding issues and unexplored material facing future researchers.

References

1. Peshkovskiy A.M. Digest of articles. Methodology of the native language. Linguistics. Stylist. Poetics / A.M. Peshkovsky. Moscow, 1925. 190 p.
2. David G. Nicholls. Modern Language Association (MLA) Handbook for Writers of Research Papers, 7th Edition. New York, 2009. 292 p.
3. Σωτήριος Α. Λύτρας. Συντομογραφίες. Υπηρεσιών υπουργείων. Εθνικό τυπογραφείο. Αθήνα, Μάρτιος, 2011. Σ. 161.

УДК 811.111'373.7'25

Єлизавета Висоцька
студентка ОС «Магістр»
спеціальність «Філологія. Переклад (англійська)»
Маріупольський державний університет

ПЕРЕКЛАДАЦЬКІ ВІДПОВІДНИКИ АНГЛІЙСЬКИХ ПРИСЛІВ'ЇВ В УКРАЇНСЬКИХ ПЕРЕКЛАДАХ ХУДОЖНЬОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Кожна мова – це скарбниця народних звичаїв, побутових обрядів, традицій, свят. Вона відображає історію того чи іншого народу, його

ментальність. Найбільш яскравим джерелом до розуміння мови є короткі влучні вислови, які з'явилися ще задовго до появи писемності та передавалися з покоління в покоління. Фактично – це сукупність правил, якими людина має керуватися у житті. Ці вислови можна віднести до жанру паремій (видове позначення малих фольклорних жанрів афористичного спрямування).

Паремії англійської та української мов можуть бути подібними за лексичним складом, комунікативним значенням та стилістичним забарвленням, та все ж значна їх частина має свої особливості і відповідники у порівнюваній мові часто бувають тільки приблизними. При порівнянні паремій характерним є визначення спільного асоціативного значення, аналогічність ситуації. Паремії та різновид їх жанрів вивчали багато дослідників. В.І. Даль, В. І. Карасик, О.В. Кунін вивчали паремії як особливу афористичну форму, В.П. Анікін і М.І. Кравцов розглядали усі жанри паремій як явище фольклору. Р. Гоффоров, М. Фозилов, Н.М. Шонський, Г.Л. Пермяков розглядали паремії за семантикою, структурою та компонентним складом, займалися дослідженням малого та великого синтаксису паремій. В. Мідер та А. Тейлор досліджували різні варіанти реалізації та вплив історичних факторів на паремії, описували зміст цих одиниць, розглядав проблеми, пов'язані з науковим аналізом паремій. Г.Ш. Карабекова, В.В. Прутчиков, С.І. Величко, К.Н. Джаши займалися мовленнєвими актами, виходячи з реалізованої в пареміях модальності, вивчали прагматику. Е.А. Ахундова разом з І. Барлі досліджували внутрішні валентності паремій. Але в працях цих вчених наявним є брак перекладацького аспекту, у чому і полягає **актуальність** цього дослідження. Переклад пареміологічних одиниць, особливо прислів'їв, викликає багато труднощів. Переклад повинен бути максимально адекватним до оригіналу, а також використовувати такі образноемоційні засоби перекладу, які зможуть передати відтінки їхнього настрою, передати думки оригіналу та відбивати стиль оригіналу.

Об'єктом дослідження є фонд англійських прислів'їв, що функціонують в художній літературі ХХ століття.

Предметом дослідження є способи відтворення англомовних прислів'їв в українських перекладах.

Мета роботи – дослідити лінгвістичні та перекладацькі характеристики англомовних прислів'їв в перекладах художньої літературі ХХ століття.

Відповідно до мети були поставлені наступні **завдання**:

- узагальнити лінгвістичні характеристики прислів'їв;
- вивчити структуру, семантику та прагматику англомовних прислів'їв;
- описати особливості функціонування та перекладацькі характеристики прислів'їв в художній літературі ХХ століття.

Методи дослідження – описовий, метод суцільної вибірки, прийом культурологічного аналізу.

Теоретична значущість кваліфікаційної роботи полягає в тому, що вона вносить подальший вклад у теорію пареміології.

Практична значущість дослідження полягає в тому, що результати роботи можуть бути використані при розробці лекційних та практичних занять з лексикології, порівняльної лексикології.

Матеріалом дослідження слугували 500 англомовних прислів'їв, отриманих методом суцільної вибірки з текстів англійської прози ХХ століття, до яких відносять творчість Р. Олдінгтона, Е. Булвера, Д. Картера, А. Крісті, Дж. Конрада, А. Кроніна, К. Ноеля, Д. Теодора Дж. Гордона, Дж. Голсуорсі, Е. Гарднера, Г. Гріна, Дж. Хеллера, Ч. Кінгслі, С. Моэма, Д. Морье, В. Норріса, С. Прічарда, Б. Прістлі, П. Сноу, Б. Шоу, М. Уеста та їхні перекладацькі відповідники у перекладах Е. Анохіної, Ю. Чміль, І. Бернштейна, О. Шевчука, Н. Коптюги, Н. Дьоміної, В. Мусієнко, М. Габлевича, А. Герасимчука, В. Ларченко, М. Жук, А. Кисельови, І. Стронговського, М. Підгірянки, О. Мокровольського, Т. Баранцева, В. Барвіка, О. Терехи та інш. Кількість опрацьованих сторінок складає 40929.

При аналізі способів перекладу англійських прислів'їв українською

мовою у текстах художнього перекладу, ми обрали твори англійських письменників, наприклад, Ч. Кінгслі «Хэреуорд», який переклав Ю. Чміль.

«Dog does not eat dog; and it is hard to be robbed by an Englishman, after being robbed a dozen times by the French». (Ch. Kingsley, «Hereward the Wake», ch. XXX, p. 565).	«Хоча й кажуть, що ворон ворону око не виклює, але важко, коли тебе грабує англієць, особливо, якщо тебе вже десять разів обдерли як липку французи». (Ю. Чміль, «Хэреуорд», гл. XXX, 570 с.)
---	---

Розглянемо прислів'я з точки зору використаних лексичних та граматичних трансформації. В прислів'ї оригіналу автор використовує зоонім «собака», в українському прислів'ї перекладач скористався образом «ворон», тобто прислів'я передається за допомогою аналога, який базується на іншому образі, образі ворону, тому переклад є аналоговим. **Does not eat** потребувало змінити на інше дієслово **не виклює**. Прислів'я **Dog does not eat dog** має будову **Subject+Predicate+Object** (в подальшому S+P+O - підмет, присудок, додаток), в українському перекладі має інший порядок слів, **ворон ворону не виклює (S+O+P)**. З точки зору семантичного аспекту, обидва прислів'я мають на увазі, що погані люди легко розуміють один одного і намагаються дотримувати взаємні інтереси.

Проаналізувавши англійські прислів'я та їх аналоги українською мовою, можна зробити висновок, що прислів'я в обох мовах семантично подібні між собою. Деякі збігаються не тільки за змістом, але і за зовнішньою формою. Є такі, які збігаються за значенням, образністю, стилістичною спрямованістю, але відрізняються за лексичним або граматичним складом. У деяких випадках спостерігається повний збіг, як за значенням, так і відносно мовної форми. Однак, повна еквівалентність прислів'їв зустрічається рідко, найчастіше- часткові еквіваленти прислів'їв, з лексичними або граматичними розбіжностями.

Різниця між англійськими та українськими прислів'ями обумовлена граматиною, будовою речення, порядком слів, що, в першу чергу, пов'язано з історією мови, впливом на неї різних діалектів, наприклад, шотландський діалект, який зустрічався в деяких прислів'ях, специфікою культури народу, його світосприйняттям та віруванням.

При аналізі способів перекладу англійських прислів'їв українською мовою у текстах художнього перекладу, ми отримали показники: калькування - 8%, аналоговий переклад-34%, еквівалентний переклад-18%, частковий еквівалент- 28%, описовий переклад-12%.

Перспектива подальшого дослідження полягає у вивченні паремійного корпусу мови, який є найяскравішим способом світосприйняття, та виявленні особливостей функціонування та перекладацьких характеристик прислів'їв в англійській мові.

Література

1. Доценко Р.І. Мудрість народна. Англійські прислів'я та приказки. К.: Дніпро, 1980. 174 с.
2. Мостовий М. І. Лексикологія англійської мови: підручник для студ.вищ.навч.закл. Х.: Основа, 1993. 256 с.
3. Устенко Л. Ф. Особливості функціонування фразеологічних одиниць у різних стилях української мови. Наукові записки НДУ ім. М.Гоголя: Філологічні науки. Чернігов, 2011. С. 41-42.
4. Шепітько С. В. Фонд прислів'їв як об'єкт вивчення сучасних парадигм лінгвістики. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету: Філологія. Одеса, 2015. №19. С. 114-116.
5. Шепітько С. В. Функції прислів'їв. Наукові записки: Філологічні науки. Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2015. № 137. С. 95-100.
6. Ch. Kingsley, «Hereward the Wake», ch. XXX, 565 p.

Софія Лучина
студентка ОС «Магістр»
спеціальність «Філологія. Переклад (англійська)»
Маріупольський державний університет

СТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ВЖИВАННЯ ЕМОТИВНОЇ ЛЕКСИКИ У ТВОРІ СТВЕНА ФРАЯ «THE HIPPOPOTAMUS» ТА ЇЇ ВІДОБРАЖЕННЯ В УКРАЇНСЬКОМУ ПЕРЕКЛАДІ

У даній роботі розглянуто емотивну лексику, а саме – власно емотиви, в романі Стівена Фрая «The Hippopotamus» як визначну рису його ідіостилю та способи її відображення в авторському перекладі українською мовою.

В останні десятиліття в зв'язку з розвитком антропоцентричної лінгвістичної парадигми, інтерес як зарубіжних, так і вітчизняних лінгвістів прикутий до вивчення емоцій, як однієї з форм відображення дійсності [8: 13]. Універсальним способом актуалізації емоцій є їхня вербалізація у мовленні. Найбільш повне і докладне висвітлення емотивності отримала в рамках міждисциплінарної науки - емотіології або лінгвістики емоцій, що займається дослідженням зв'язку між мовою і емоціями.

В рамках емотіології існує два основних трактування сутності емотивної лексики. Згідно з першим трактуванням, (Л. Г. Бабенко, О.М. Галкіна-Федорук) категорія емотивності включає в себе і назви емоцій, і чисті емотиви, і потенційно емотивні слова [1]. Інші вчені (В. І. Шаховський, І. В. Арнольд, А. С. Ілінська) виключають зі складу емотивів слова, які називають емоції і почуття, оскільки вони вважають, що ці слова несуть лише думку про переживання, але не безпосередній його вираз [7]. У свою чергу, вони поділяють емотиви на: афективи і конотативи та потенційно емотивну лексику [7: 25]. Тим не менш, прийнято вважати, що склад будь-якого найменування емоції містить

емотивні мікрокомпоненти, які посилюють його емотивну валентність та здатність до контекстуальної емотивної атракції [5: 148]. Емотивний потенціал тексту також складають лексичні одиниці, які не є найменуванням або безпосереднім вираженням емоції, проте розкривають емоцію шляхом опису її ознак: *to grin, to sneer, to weep, to frown; світитися (від щастя), зеленіти (від заздрощів) та ін* [3: 69].

На підставі всього вищенаведеного вирішено послуговуватися наступною класифікацією лексики, здатної повідомляти про емоції в художньому тексті:

I. Емотивна лексика (емотиви):

а) слова з емотивною семантикою в статусі значення (слова афективи, що виражають емоційний стан мовця - лайлива лексика, вигуки);

б) слова з емотивною семантикою в статусі додаткового значення (конотативи, що передають емоційне ставлення мовця до предмета номінації або його ознак: пестливі вирази, образи, метафори, фразеологізми та ін.) [7: 27].

II. Лексика емоцій: слова, що називають емоції.

III. Лексичні одиниці, що описують емоції (слова, що вказують на причину, результат, непряма ознака емоції) [1].

В художньому творі емотивна лексика може виконувати наступні функції: комунікативна; емотивна і експресивна; прагматична. Реалізація кожної з функцій дозволяє вирішити в художньому творі наступні завдання: створення психологічного портрета персонажа, подання емоційної інтерпретації світу, зображеного в тексті (як з боку героїв, так і з боку автора), його оцінка, виявлення внутрішнього емоційного світу образу автора, а також естетичний вплив на читача твору [8: 203].

У романі Стівена Фрая «The Hippopotamus» емотивна лексика відіграє провідну роль як найпомітніша риса його ідіостилю, під яким ми розуміємо «сукупність формальних і стилістичних особливостей, властивих мовленню окремого носія даної мови [9]».

В процесі аналізу перших ста сторінок роману було виявлено 427 емотивних одиниць. Встановлено, що найчастіше у тексті зустрічаються власне емотиви – 288 одиниць, з яких афективів – 70 одиниць, а конотативів – 218. У тексті за допомогою них виражено емоційний стан персонажів або їх суто емоційне ставлення до оточуючих їх явищ, речей або людей.

Найлегшими для перекладу афективами виявилися *вигуки*, які представлені у тексті у кількості 25 одиниць. У деяких випадках при перекладі речень, в яких містяться вигуки, було вирішено вдатися до перекладацьких трансформацій. Так, хоча у наступному реченні вигуки перекладено точними еквівалентами, при перекладі дієслова *said* в обох випадках було вирішено вдатися до прийому *конкретизації*, під якою ми розуміємо «заміну слова або словосполучення вихідної мови з більш широким референційним значенням словом або словосполученням мови перекладу з більш вузьким значенням [2: 210]», аби підсилити емоційність вигуку: e.g. *'The whisky stung Simon's throat and tears started in his eyes. 'Whooh!' he said.'* [10: 50] – “*Віскі обнік Саймону горло і на його очах виступили сльози. «Ух!» випалив він.*”

Ще одним видом афективів, використаних у тексті, є лайливі вирази, які здебільшого представлені *вульгаризмами* у кількості 39 одиниць. У більшості випадків їх було перекладено або прямими відповідниками в українській мові. Особливо численними у романі є вульгаризми *bloody* та *damn*. Найчастіше у творі вони задіяні у ролі емоційно-підсилювальних слів. В таких прикладах вдалося підібрати адекватні емоційно-підсилювальні еквіваленти в українській мові: e.g. *'...some more of those bloody interview tapes with Logan...'* [10: 5] – “*...якісь з цих клятих записів інтерв'ю з Логаном...*”

Окрім вульгаризмів, в якості лайливих виразів у тексті також виступає *сленг* (7 одиниць), який загалом не викликав труднощів при перекладі, оскільки мав точні словникові еквіваленти: e.g. *'...buggered if I care.'* [10: 6] – “*...чорта з два мене це хвилює.*”

Оскільки в якості конотативів в тексті виступають найчастіше одиниці, що належать до загальної літературно-книжної лексики (150 одиниць) та мають прямі відповідники в українській мові, значних проблем при перекладі вони не викликали: e.g. ‘...without it ever crossing their minds that they are simply **sensationally** lucky to have such a just **brilliantly fabulous** relationship with their **wonderful** daddies.’ [10: 8] – “...при цьому вони і думки не мають, що їм просто **надзвичайно** пощастило мати такі **блискуче казкові** стосунки з їхніми **чудовими** татусями.”

Також труднощів при перекладі не викликала загальнолітературна розмовна лексика, що представлена у тексті в якості конотативів у кількості 27 одиниць. Майже всі одиниці вдалося передати точними українськими еквівалентами, однак у прикладі ‘...far from feeling morey or **put upon**...’ – “далекий від депресії чи **образи**” довелося вдатися до прийому заміни форми Participle 2 на іменник у перекладі аби зберегти лаконічність оригіналу та уникнути вживання громіздких конструкцій.

Помітне місце серед використаних у тексті конотативів займає сленг, представлений у кількості 29 одиниць. В більшості випадків для них вдалося знайти прямі еквіваленти в українській мові, тим не менш, в деяких прикладах було необхідно вдатися до перекладацьких трансформацій. Так, у прикладі ‘...that everyone considers us **a waste of skin** in the first place.’ [10: 7] – “... що всі вважають нас, головним чином, **порожнім місцем**.” було вжито прийом цілісного перетворення, під яким ми розуміємо «перетворення внутрішньої форми будь-якого відрізка мовного ланцюга – від окремого слова (зазвичай складного) до синтагми, а іноді й цілого речення [6: 60]», тобто вираз *waste of skin* перекладено зі збереженням загального змісту таким чином, щоб українською він звучав автентично та був зрозумілим читачеві.

У тих випадках, коли сленг не мав прямого еквіваленту в українській мові, було використано прийом *модуляції*, під якою ми розуміємо «заміну слова або словосполучення вихідної мови одиницею мови перекладу, значення якої логічно виводиться із значення вихідної одиниці [4: 185]».

Наприклад, ‘*It seems the popsy up on a stool next to mine read some of the **off-pissedness** in my face...*’ [10: 12] – “Здається, лялечка, яка сиділа на сусідньому стільці, по виразу мого обличчя зрозуміла, **що я готовий вбити кожного у радіусі в 1000 миль...**”. При цьому іменник *off-pissedness* було замінено на складнопідрядне речення.

В якості конотативів у тексті також використано *оказіоналізми*, що представлені у кількості 8 одиниць. На відміну від лексичних груп, описаних вище, вони викликали певні труднощі при перекладі. У деяких випадках *оказіоналізми* вдалося зберегти при перекладі. Наприклад, ‘... *what used to be called the **Mediahedin**...*’ [10: 8] – “... *ті, кого зазвичай називають заголовниками*”. При передачі цього *оказіоналізму* було використано прийом калькування, під яким ми розуміємо «передачу безеквівалентної лексики іноземної мови за допомогою заміни її складових частин – морфем або слів (у випадку стійких словосполучень) їх прямими лексичними відповідниками в мові перекладу [2: 99]». Так, взято корінь слова «(газетний) заголовок», що є перекладом слова *hed*, та іменниковий суфікс «-ник», за допомогою якого передано англійський суфікс *-in*. Поряд з калькуванням було також застосовано прийом *опущення*, під який підпала частина *оказіоналізму media*, яка зробила б слово у перекладі занадто громіздким. При цьому загальний зміст слова не загублено, бо передуюче слово «видавці» натякає на відношення «заголовників» до сфери медіа.

Дещо рідше в якості конотативів у тексті використовуються *жаргонізми*, яких виявлено у кількості 3 слів. Майже всі з них перекладено прямими відповідниками, окрім жаргонізму *key-basher* у наступному прикладі: ‘*And that’s why you are a worthless **key-basher** who fills in time sicking out **drivel** for snob glossies...*’ [10: 9] – “*І саме тому ти – нікчемна писака, яка увесь час тільки те й робить, що **вбиває клавіатуру** на огидні **дурниці** для снобістських глянцевих журналів...*”. У перекладі жаргонізм *key-basher* було замінено на більш загальне слово *писака*, яке передає низьке забарвлення оригінального слова, а безпосереднє значення передано за допомогою

описового перекладу, під яким ми розуміємо «спосіб передачі безеквівалентної лексики, який полягає в розкритті значення лексичної одиниці вихідної мови за допомогою розгорнутих словосполучень, що розкривають істотні ознаки позначуваного даною лексичною одиницею явища, тобто, по суті справи, за допомогою її дефініції (визначення) на мову перекладу [2: 99-100]», та заміни присудка в підрядному реченні.

Також у романі в якості конотативу використано 1 *архаїзм*. Оскільки у тексті його використано не заради відтворення колориту певної історичної епохи, а в якості епітету і він виконує стилістичну функцію емоційної характеристики, його було вирішено перекласти українським відповідником з аналогічним емоційним відтінком: e.g. ‘. . . *something forlorn*’ [10: 18] – “*щось жалісне*.”

Отже, ми встановили, що емотивна лексика є ідіосинкратичною рисою роману Стівена Фрая «The Hippopotamus», де вона відіграє роль мовної характеристики персонажів та допомагає у розкритті їх емоційного стану. Виявлено, що найпоширенішими у тексті є власне емотиви, до яких належать афективи та конотативи, серед яких найбільші труднощі при перекладі викликали okazionalizmi. Серед перекладацьких трансформацій, до яких ми вдавалися при перекладі емотивної лексики українською, є модуляція, конкретизація, додавання, опущення, калька, заміна та перестановка лексичних одиниць.

Література

1. Бабенко Л.Г. Лексические средства обозначения эмоций в русском языке. Свердловск: Изд-во Уральского ун-та, 1989. 184 с.
2. Бархударов Л.С. Язык и перевод (Вопросы общей и частной теории перевода). М.: «Международ. отношения», 1975. 240 с.
3. Ионов С.В. Эмотивность текста как лингвистическая проблема: дисс. канд. филолог. наук. 10.02.19 Теория языка. Волгоград, 1998. 197 с.
4. Комиссаров В.Н. Теория перевода (лингвистические аспекты). М. :

Высш. шк., 1990. 253 с.

5. Красавский Н.А. Семантика имен эмоций, функционирующих в разных типах текста / Язык и эмоции: сб. науч.трудов. Волгоград: Перемена, 1995. с. 142-150.

6. Рецкер Я. И. Теория перевода и переводческая практика. Очерки лингвистической теории перевода. М.: «Р. Валент», 2007. 244 с.

7. Шаховский, В. И. Категоризация эмоций в лексико-семантической системе языка. Воронеж: Изд-во Воронежского ун-та, 1987. 192 с.

8. Шаховский В.И. Лингвистическая теория эмоций: Монография. М.: Гнозис, 2008. 416 с.

9. Лингвистический энциклопедический словарь. URL :
<http://tapemark.narod.ru/les/508c.html>

10. FS – Fry Stephen. The Hippopotamus. – L.: Arrow, 2004. 416 p.

УДК 811.111'373.43

Федір Комісаренко
студент ОС «Магістр»
спеціальність «Філологія. Переклад (англійська)»
Маріупольський державний університет

ПЕРЕКЛАД НАЗВ ФІЛЬМІВ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ НА УКРАЇНСЬКУ

Переклад кінофільмів – доволі важлива у наш час і в нашій країні галузь творчого і комерційного перекладу. Хоча вітчизняний кінематограф за останні роки вийшов на рівень, що перевищує радянські показники за кількістю фільмів, що випускаються, кількість зарубіжних стрічок на екранах кінотеатрів, як і раніше, дуже велика. Більшість новинок, принаймні, голлівудські, в обов'язковому порядку перекладається російською та українською мовами. Фільм є важливою художньою формою: фільми

розважають, навчають, освічують і надихають аудиторію. Візуальні елементи фільму не потребують ніякого перекладу, даючи кінофільму універсальну владу комунікації. Будь-який фільм може стати міжнародною привабливістю, особливо з доповненням дублювання або підзаголовків, які перекладають діалог.

Актуальність теми. Тема даної роботи є дуже актуальною, і ніколи не втратить актуальності, адже щорічно випускаються в прокат, дублюються і перекладаються безліч кінофільмів. Люди формують та доповнюють своє враження про ту чи іншу країну завдяки побаченому, і не завжди замислюються, чи повністю відповідає побачене (почуте) дійсності. Це дослідження є дуже важливим для всіх, хто піклується про коректність та адекватність власного погляду на закордон.

Мета даної роботи – сформулювати комплексну систему теоретичних та практичних знань, необхідних перекладачеві при перекладі назв фільмів з англійської мови на українську.

Згідно поставленої мети дана робота потребує вирішення таких **завдань**:

1. Встановити значення перекладу для розвитку і вивчення культури – як міжнародної, так і культур окремих країн; проаналізувати вплив культурного середовища, зокрема соціального розшарування, на переклад.
2. Дослідити прагматичну дію (комунікативний ефект) перекладу, як вислову чи тексту.
3. Визначити поняття еквівалентності в перекладі і встановити значення цього явища для перекладознавства.
4. Визначити роль, яку відіграє назва кінофільму в його подальшій долі.
5. Дослідити основні стратегії, тактики і прийоми перекладу назв фільмів.
6. Зазначити найвагоміші фактори, що змушують перекладача обрати ту чи іншу стратегію перекладу назви.

Аналіз перекладених назв фільмів дозволяє виявити три стратегії, до яких вдаються перекладачі, працюючи з назвами фільмів. Трансформації в

перекладах обумовлені різними чинниками: лексичними, стилістичними, функціональними, прагматичними. В останній час трансформації досліджуються з позиції особливостей когнітивних процесів, специфіки картини миру, відображеної в художньому творі.

1. Прямий переклад

Перша стратегія заснована на прямому перекладі англомовних назв фільмів потрібною мовою. В основному, такій стратегії піддаються назви фільмів, де відсутні неперекладні культурно-специфічні компоненти (екзотизми і т. п.) і відсутній конфлікт форми і змісту: *A Dangerous Man* (2010) – Небезпечна людина, *Halloween II* (2010) – Хелойін 2, *The Graves* (2010) – Могили, *Tooth Fairy* (2010) – Зубна Фея.

До даної стратегії також належать такі прийоми перекладу, як транслітерація і транскрипція власних імен, таких, що не мають внутрішньої форми. Поза сумнівом, такі власні імена несуть певний культурологічний компонент, проте при перекладі він стає нерелевантним.

2. Трансформація назви

Другу стратегію можна визначити як трансформація назви. Наприклад, багато назв фільмів перекладаються розширенням когнітивної інформації за допомогою заміни або додавання лексичних елементів, введення ключових слів фільму компенсує в назві смислову або жанрову недостатність дослівного перекладу.

Щоб фільм користувався великим успіхом в прокаті, до оригінальної назви додаються окремі фрази. Класичний приклад: *Hitch*, і його варіант в українському прокаті *Правила Знайомства: Метод Хітча*. Адже насправді, це історія про людину, що займалася навчанням чоловіків правилам поведінки з жінками. І справді, українська назва більш інтригує потенційного глядача, ніж просто «Хітч». Дана ж стратегія характерна при перекладі назви фільма *Vacancy* (2007) – *Вакансія на жертву*. Жанр цього фільму – тріллер, тому такий переклад можна вважати цілком адекватним, до того ж для рядового глядача слово «вакансія» асоціюється з роботою.

3. Заміна назви

Третя стратегія, якою користуються перекладачі, – це заміна назв фільмів. Не дивлячись на основні вимоги, які стоять перед перекладачем – збереження семантико-структурної рівності і рівні комунікативно-функціональні властивості – випадків зміни назв фільмів при перекладі достатньо багато.

Наприклад, на одному з форумів наводиться такий приклад – фільм *The Cinderella Man* (2005) переведений як Нокдаун. Жанр цього фільму – драма, екшн. Це історія людини, яка в роки Великої Депресії починає боксувати, щоб заробити гроші на прожиток собі і своїй родині. З'ясовується, що у Бреддока – справжній спортивний талант, який підносить його до вершин слави. А минуле бідняка послугувало приводом для появи його оригінального прізвиська – Попелюшка. Проте українські перекладачі не змогли поставити слово Попелюшка в чоловічий рід, тому їм довелося відмовитися від перекладу взагалі, і знайти контекстуальну заміну – Нокдаун. Тут причиною заміни можна вважати як неможливість передачі внутрішньої форми англomовної назви, так і жанрову адаптацію.

Фантастичний трилер *Push* (2009), що буквально перекладається як «Товчок», в українському прокаті вийшов під назвою П'ятий вимір. Ця назва дозволила українським глядачам точніше уявити зміст цієї стрічки. Щоб привернути увагу до головного героя, замінено назву і американської чорної комедії *Observe and Report* (2009) – Типа крутий охоронець. Також замінено назву комедійної версії історії творення світу *Year One* (2009) – Початок часів.

Аналіз назв кінофільмів в оригіналі і в перекладі з оглядом теоретичних відомостей з перекладознавства показав досить строкату картину.

Матеріал останнього часу свідчить про прагнення знаходити назві фільму не лексичний, а прагматичний еквівалент. На вибір тієї чи іншої стратегії, тактики чи способу перекладу впливає ряд чинників, серед яких специфіка початкового тексту (зв'язок кіно заголовку зі змістом фільму),

наявність подібних або дублюючих назв в мові перекладу, лінгвостічний та культурний бар'єри. Перекладач має бути предельно уважним, перекладаючи назву фільму, щоб зробити її такою само звучною і привабливою, як і оригінальна.

Література

1. Коптілов В.В. Теорія і практика перекладу: навч. посіб. К.: Юніверс, 2003. 280 с.
2. Корунець І. В. Вступ до перекладознавства: навч. посіб. Вінниця: Нова книга, 2008. 512 с.
3. Гарбовский Н.К. Теория перевода. М.: МГУ, 2004. 544 с.
4. Милевич И. Стратегии перевода названий фильмов // Рус. яз. за рубежом. - 2007. № 5. С. 65-71.
5. Vasiliev A.D. *The Word on television*. Web. 17. Dec. 2013. URL : <http://works.doklad.ru/view/mpLbx8xjhOU.html>

УДК 811.111'255.4

Дарина Михайличенко
студентка ОС «Бакалавр»
спеціальність «Філологія. Переклад (англійська)»
Маріупольський державний університет

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ВЛАСНИХ НАЗВ ГЕРОЇВ МУЛЬТФІЛЬМІВ З АНГЛІЙСЬКОЇ НА УКРАЇНСЬКУ МОВУ

В епоху глобалізації, оцифрування та домінування медіа, аудіовізуальний переклад може відігравати все більш важливу роль у спілкування між культурами та мовами. Щотижня з'являються нові мультфільми, одержувачами яких є не тільки дорослі а і діти. Незважаючи на те, що мультфільми стали важливою частиною аудіовізуального ринку,

перекладу мультфільмів все ще бракує наукової уваги. Переклад мультфільмів – це специфічний вид перекладу, який потрібно розглядати з огляду здібностей одержувача, тобто дитини або підлітка, та враховувати когнитивні та мовні здібності. Тому при перекладі необхідно дотримуватися не тільки адекватності лексики та змісту, але й зберігти ідею автора.

Ця проблема перекладознавства залишається досі **актуальною**, бо український простір мультиплікації базується на продукції з-за кордону та потребує якісного перекладу.

Переклад власних назв героїв мультфільмів є одною з найскладіших частин підчас перекладу мультфільмів. І вони є однією з ключових проблем, бо вони відтворюють інформацію, атмосферу, побут та реалії твору. С. Влахов та

С. Флорін стверджують, що власні імена становлять особливу цікавість, і часто виконують роль лаконічних характеристик персонажа. За визначенням В. Виноградова, *власні назви (оніми)* – це слова, що називають дійсний чи вигаданий об'єкт, особу чи місцевість єдину в своєму роді [4: 150]. Власні назви – основа образної системи твору, і дослідження їх семантики є першочерговим завданням перекладача, адже саме це дозволить цілісно побудувати систему образів твору [3: 216]. Створюючи персонажа, автор зазвичай вкладає зміст у його ім'я, яке певним чином характеризує героя.

Існують труднощі при перекладі власних назв, бо їх відносять до безеквівалентної лексики. П. Ньюмарк зауважує, що власні імена передають енциклопедичну інформацію, у них немає ні семантичного значення, ні додаткової конотації, тому найбільш оптимальний спосіб їх перекладу – відтворення графічної оболонки слова з мови першотвору на мову другого твору [8: 70]. Власна назва несе в собі символічну функцію, тобто має якусь історію, яку глядач зможе впізнати. При перекладі власних назв важливе і звучання, і походження імені, і значення, бо все це формує образ герою. К. Зайцева вважає, що правильно підібране ім'я не лише показує зв'язок форми

і значення, але й підсилює емоційне враження [6: 6]. Тому при перекладі важливі всі деталі, а також і спосіб перекладу.

Переклад власних назв відбувається шляхом: перекладацької транслітерації та транскрибування; описового перекладу; перекладу калькуванням та іншими [2: 96]. Розглянемо кожний з них більш детально.

•**Транскрипція.** При транскрипції слово записується буквами кирилиці, при цьому перекладач орієнтується на точну відповідність звучанню слова мовою оригіналу [5: 64-76], наприклад: *Венді* – *Wendy*; *Пітер Пен* – *Peter Pen*; *Патрік* – *Patrick*; *Сімба* – *Simba*; *Скубі-Ду* – *Scooby-Do*; *Шрек* – *Shrek*.

•**Транслітерація.** За визначенням О. Ахманової транслітерація – це формальне відтворення початкової лексичної одиниці за допомогою алфавіту мови перекладу; імітація літерами форми початкового слова [1: 401], наприклад: *Сокка* – *Cokka*; *Крабс* – *Crabs*; *Катара* – *Katara*; *Сквіквард* – *Skwekward*; *Зукко* – *Zukko*; *Аанг* – *Aang*;

В. Виноградов стверджує, що звичайні власні назви, як правило, транскрибуються або транслітеруються [4: 149].

•**Транспозиція.** При транспозиції слово або частина оригінального слова передається в українській мові, з використанням тих самих лексичних засобів, які використовуються у вихідній мові. Як правило, використовуються варіанти імен, висхідні до імен-прототипів (біблійських, латинських або грецьких) [6: 64-76], наприклад: *Крижане серце* – *Frozen*; *Білосніжка* – *Snow White*.

•**Калькування.** Калькування – це засіб перекладу лексичної одиниці оригіналу шляхом заміни її складових частин (морфем або слів) їх лексичними відповідностями у мові перекладу [7: 58], наприклад: *Лев Алекс* – *Alex the Lion*; *Баранчик Шон* – *Shown the Sheep*; *Беззубик* – *Toothless*.

Отже, переклад власних імен героїв мультфільмів є дуже складним процесом, який потребує аналізу з багатьох сторін та урахування ряду

факторів. Процес перекладу власних назв становить складність під час опрацювання та потребує удосконалення наявної методики опрацювання із подальшим впровадженням у практиці, особливо, коли йдеться про переклад мультфільмів. Для досягнення найкращого результату перекладачеві потрібно не тільки володіти мовою оригіналу, але й володіти знаннями щодо культури, традицій та рядом інших знань.

Перспективу нашого подальшого дослідження вбачаємо в аналізі англomовних власних назв героїв мультфільмів відомих анімаційних компаній таких, як «Дисней», «Пиксар» та інших.

Література

- 1.Ахманова О.С. Словарь лингвистических терминов.: КомКнига, 2007. 576 с.
- 2.Бархударов Л.С. Язык и перевод (Вопросы общей и частной теории перевода).: УРСС, 2010. 240 с.
- 3.Влахов С. Непереводимое в переводе: Международные отношения, 1980. 340 с.
- 4.Виноградов В.С. Введение в переводоведение: Издательство института общего среднего образования РАО, 2001. 224 с.
- 5.Ермолович Д.И. К вопросу о раскрытии содержательной структуры имен собственных в переводе. Тетради переводчика. Вып.18. : Междунар. отношения, 1981.
- 6.Зайцева К. Б. Английская стилистическая ономастика : Одесса, 1973. 63 с.
- 7.Комиссаров В. Н. Теория перевода (лингвистические аспекты): Высш. шк., 1990. 253 с.
- 8.Newmark P. Approaches to translation. Oxford: Prentice Hall, 1981. 200 p.

Дар'я Різуненко
студентка ОС «Магістр»
спеціальність «Філологія. Переклад (англійська)»
Маріупольський державний університет

ПЕРЕКЛАДАЦЬКІ ТРАНСФОРМАЦІЇ У АВТОРСЬКОМУ ПЕРЕКЛАДІ РОМАНУ СТВЕНА ФРАЯ «БАЙКАР»

Перекладознавство досить молода наука, але незважаючи на це, існує багато наукових праць, присвячених перекладацьким трансформаціям. У сучасному перекладознавстві проблема перекладацьких трансформацій є однією з найактуальніших. Даний аспект є одним з основних, і знання його теоретичних основ надзвичайно важливо в роботі перекладача. Слід зазначити, що фахівці в області теорії перекладу так досі не прийшли до спільної думки щодо поняття «перекладацькі трансформації». Питанням перекладацьких трансформацій займаються такі фахівці як Швейцер А. Д., Рецкер Я.І., Комісаров В. Н., Бархударов Л.С., Латишев Л.К. та інші.

Л. К. Латишев визначає трансформацію як спосіб перекладу, для якого характерний відхід від семантико-структурного паралелізму між оригіналом і перекладом. Протилежний спосіб перекладу, застосування якого можливо при семантико-структурному паралелізмі оригіналу і перекладу – це підстановка [1: с.16].

Я. І. Рецкер: Трансформації - прийоми логічного мислення, за допомогою яких перекладач розкриває значення іншомовного слова в контексті і знаходить йому російське відповідність, не збігалася зі словниковим (лексичні трансформації) і перетворення структури пропозиції в процесі перекладу відповідно до норм мови, що перекладає (граматичні трансформації) [3: с.13].

В даний час існує достатньо класифікацій перекладацьких

трансформацій запропонованих дослідниками.

Щетінкін В. Є., розглядає такі різновиди перекладацьких трансформацій:

Лексичні: конкретизація, антонімічний переклад, ампліфікація, генералізація, смислове узгодження, адаптація, компенсація, експлікація.

Стилістичні: Дослідник переконаний, що даний вид перекладацької трансформації має один спільний прийом, який називається модуляція.

Граматичні: В. Е. Щетінкін розділяє всі трансформації даного типу на чотири підтипа. Серед них - перестановки, опущення, заміни, додавання [4: с. 82-93].

Наведемо декілька прикладів трансформацій у перекладі з англійської на українську мови. Наприклад, *A Fame T-shirt stopped outside the house where Mozart was born.* 'Чоловік у футболці з надписом «Слава» зупинився біля будинку, де народився Моцарт.'

У даному прикладі при перекладі було використано додавання. Додається фраза 'Чоловік у футболці з надписом «Слава»', тоді як в оригіналі написано *A Fame T-shirt*.

He looked up at the building and his eyes shone. 'Його очі блищали, коли він дивився на будівлю.'

В даному прикладі була використана перестановка. При перестановці змінюється розташування мовних елементів в тексті перекладу у порівнянні з текстом оригіналу. Піддаватися перестановці можуть слова, словосполучення, частини складного речення, самостійні речення. В даному випадку при перекладі переставили місцями частини складного речення.

- *Have you ever contemplated, Adrian, the phenomenon of springs?*

- *Coils, you mean?*

- 'Ви коли-небудь думали, Адріан, про явище ключів?'

- 'Дверних, ви маєте на увазі?'

В даному прикладі була використана заміна. Дослівно *Coil* – перекладається як *катушка, виток*, але у нашому контексті такий переклад

лексеми не підходить за змістом, тому використовується прийом заміни та перекладається слово як *дверний ключ*.

You'll think I'm grinding my axe. ‘Вам, можливо, може здатися, що я тягну ковдру на себе.’

В цьому прикладі також була використана заміна, тому що дослівно “*to grind an axe*” перекладається як *точити сокиру*. Даний переклад не підходить за змістом, тому було переведено «*тягнути на себе ковдру*».

The great advantage of English public school life lies of course in the quality of tutelage it provides. ‘Велика гідність англійської приватної школи складає якість освіти.’

Ми маємо в наведеному прикладі прийом опущення. При перекладі даного відрізка було опущено декілька слів.

Отже, перекладач, для досягнення «адекватності перекладу», використовує трансформації для того, щоб текст перекладу з максимально можливою повнотою передавав всю інформацію, укладену в початковому тексті, при суворому дотриманні норм. Було розглянуто чотири види трансформацій: перестановки, опущення, заміни, додавання та виявлено й проаналізовано їх особливості.

Література

1. Латишев Л. К. Еквівалентність перекладу та способи її досягнення. М.: Міжнар. відносини, 1981. 248 с.
2. Рецкер Я. І. Теорія перекладу і перекладацька практика. М : Міжн. відносини, 1974. 216 с.
3. Щетинкин, В. Е. Пособие по переводу с французского языка на русский. М., 1987. 160 с.

Владислава Тарасова
студентка ОС «Магістр»
спеціальність «Філологія. Переклад (англійська)»
Маріупольський державний університет

**ЗАСОБИ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛОМОВНОЇ РАКЕТНО-КОСМІЧНОЇ
ТЕРМІНОЛОГІЇ У НАУКОВО-ФАНТАСТИЧНОМУ РОМАНІ
«МАРСІЯНИН» НА УКРАЇНСЬКУ**

Важливість вивчення термінології в сучасному світі незаперечна, так як термінологія є, з одного боку, сполучною ланкою між різними областями знань, а з іншого боку сприяє чіткому розмежуванню понять. У зв'язку зі стрімким науково-технологічним прогресом вважається за необхідне приділяти належну увагу термінологічному апарату різних наук. З кожним роком стає все очевидніше необхідність дослідження космосу і ракетно-космічної термінології. Причому ті результати, які є сьогодні, вже з успіхом використовуються практично у всіх сферах життя.

Перекладачеві важливо знати перекладацькі «прецеденти» – найбільш типові, перевірені перекладацькі рішення. Як зазначає В. Н. Комісаров, знання перекладачем правил, прийомів і стереотипів допомагає в умовах браку часу швидше знайти варіант перекладу [1]. *Актуальність дослідження засобів перекладу ракетно-космічної термінології в англійськомовному науково-фантастичному дискурсі* полягає в тому, що наразі інтерес до науково-фантастичної літератури зростає з кожним роком і, перш за все, це пов'язано з розвитком наукового прогресу.

Об'єктом дослідження є англomовна ракетно-космічна термінологія.

Предметом дослідження виступають засоби перекладу англomовної ракетно-космічної термінології.

Перекладацькі трансформації – це технічні прийоми перекладу, що

складаються в заміні регулярних відповідностей нерегулярними (контекстуальними), а також самі мовні вирази, одержувані в результаті застосування таких прийомів [2].

Як вказує А. Ф. Архипов [3], мотивами застосування трансформацій можуть бути:

- прагнення уникнути буквалізму;
- прагнення ідіоматизувати переклад, наблизити його до норм мови перекладу;
- необхідність подолання міжмовних відмінностей в оформленні однорідних членів речення;
- бажання уникнути неприродності, неестетичності, громіздкості, неясності і нелогічності перекладу;
- прагнення (де це припустимо) до більш компактного варіанту перекладу; така компресія тексту перекладу компенсує його неминуче збільшення в інших відрізках;
- бажання донести до читача перекладу важливу фонову інформацію або зняти надлишкову;
- прагнення відтворити важко передану гру слів, образність і інші стилістичні фігури.

При перекладі текстів, пов'язаних з космічною тематикою, доводиться звертатися до широкого кола найрізноманітніших способів перекладу. *Перекладацькі трансформації* можуть бути *лексичними, граматичними і комплексними (лексико-граматичними)* – все залежить від характеру одиниць вихідної мови. До основних перекладацьких прийомів лексичних трансформацій відносяться: *транслітерація; транскрибування; калькування; генералізація, конкретизація, модуляція, тобто лексико-семантичні заміщення*. До основних типів граматичних трансформацій відносяться: *дослівний переклад тексту; розчленовування речень; возз'єднання декількох речень; граматичні заміни мовної структурної одиниці*. До основних видів лексико-граматичних трансформацій відносяться: *антонімічний переклад*

вихідного тексту; експлікація; компенсаційний переклад [1].

Під час перекладацьких трансформацій у перекладі роману «Марсіянин» з англійської на українську мову під виконанням Віри Назаренко та Віталія Мюнхена спостерігаються певні структурні та семантичні зміни та зустрічається велика кількість прикладів переданих за допомогою перекладацьких трансформацій.

Наведемо по декілька прикладів переданих за допомогою вище перелічених трансформацій. У досліджуваному нами романі зустрічається багато прикладів перекладених за допомогою *транскрибування*. Це пов'язано з тим, що в сучасному світі існує багато наукових термінів, які краще перекладати відповідно до мови оригіналу, щоб уникнути перекладацьких помилок.

Наприклад, у наступному реченні зустрічається назва космічного апарата «*Hermes*», він назван на честь грецького бога та позначає його силу, це перенесення семантики за принципом подібності. Також у цьому прикладі ми можемо побачити переклад загальних назв з космонавтики таких як «*orbit*», «*orbital dynamics*», які зустрічаються у курсі фізики або у працях з космонавтики. Саме через це, при перекладі не можна обійтися без транскрипції:

«In an abort, Hermes would leave orbit within 24 hours. The orbital dynamics made the trip safer and shorter the earlier you left, so why wait for no reason just to make the trip take longer?»

«Після аварійного переривання місії «Гермес» мав покинути орбіту за двадцять чотири години. Орбітальна динаміка обіцяла тим безпечнішу і коротшу мандрівку, чим раніше «Гермес» полетить додому, то навіщо чекати?»

Крім прийому транскрибування в тексті ми зустріли й прийом транслітерації. *Транслітерація* має широке застосування в написанні географічних найменувань та інших власних імен. Незважаючи на простоту завдання, що складається в заміні одних літер іншими, транслітерація часто

представляє великі труднощі. Ці труднощі виникають через те, що склад алфавіту однієї мови нерідко не збігається зі складом алфавіту іншої мови [4]. У наступному прикладі ми бачимо застосування чистої транслітерації хімічного елемента «*Argon*». Крім чистої транслітерації в тексті перекладу також зустрічаються приклади транслітерації поряд з калькуванням. Сюди ми віднесемо такі приклади:

«Hermes is powered by ion engines. They throw Argon out the back of the ship really fast to get a tiny amount of acceleration».

«Гермес рухають іонні двигуни. Вони з величезною швидкістю відкидають назад аргон, щоб отримати крихітку прискорення».

У нашому дослідженні найпоширенішим прийомом перекладацьких трансформацій є *калькування*. У романі зустрічається безліч прикладів з калькуванням, основними з них є переклад термінів та будь-яких технічних деталей або пристроїв. Завдяки калькуванню відбувається запозичення термінів іноземного походження. Сюди ми можемо віднести такі приклади:

crew – екіпаж

fuel tanks – паливні баки

rover pop-tents – намети марсоходів

oxygen mask – киснева маска

satellite dish – супутникова тарілка

water reclaimer – відновлювач води

nuclear reactor – ядерний реактор та ін.

Конкретизація є ще однією перекладацької трансформацією, без якої науково-технічний переклад неможливий. У перекладі роману зустрічається багато прикладів з цією трансформацією. Наступний приклад відображає класичний варіант прикладу конкретизації, у словниках немає такого значення слова «*get*» як у перекладі. У цьому прикладі слово «*get*» набуває значення «*виводити*» на орбіту. Отже, можемо дійти висновку, що контекст в науково-технічному тексті має значну вагу.

«Can you get it to orbit?».

« – На орбіту вивести зможете? ».

Переклад роману «Марсіанин» також не обійшовся без такої перекладацької трансформації, як генералізація. *Генералізація* – це заміна слова з більш вузьким значенням на слово з ширшим значенням або навпаки. У першому прикладі використання прийому генералізації ми стикаємося з заміною слова з широким значенням «*breach kit*», тобто «*інструмент для різання отвору*», на слово з вузьким значенням «*ремонтний набір*»:

«*Carefully reaching to the side of my helmet, I got the breach kit*».

«*Обережно піднісши руку до боку шолома, я взяв ремонтний набір*».

Смисловий розвиток або модуляція це ще один з видів перекладацької трансформації, який часто застосовується у перекладацькій практиці. У наступному реченні модуляції піддається вираз «*unmanned missions*», яке дослівно ми можемо перекласти як «*некерована місія*». Важливо відзначити, що такий переклад не відповідає нормам української мови, тому цей вислів перекладач переклав як «*безпілотники*»:

«*Once we got to Hermes, four additional unmanned missions brought us fuel and supplies while we prepared for our trip*».

«*Коли ми переходимо на «Гермес», чотири безпілотники доправляють нам паливо і припаси, а ми в цей час готуємось до польоту*».

Аналіз граматичних перекладацьких трансформацій ми почнемо з дослівного перекладу. У прикладі ми бачимо, що синтаксична структура речень однакова. Перекладач майстерно передав синтаксичну та семантичну структуру цього речення.

«*The darkness to the east undulated and flickered in the rays of the rising sun*».

«*Темрява на сході коливалася і мерехтіла у променях ранкового сонця*».

Граматична заміна також є однією з найпоширеніших перекладацьких трансформацій у науково-технічних текстах. У наступному прикладі ми бачимо, що вираз в однині в англійській мові «*solar array*» замінюється на множину «*сонячні панелі*» в українській мові. Тут ми зустріли приклад з

заміною категорії числа.

«We spent almost an entire week drilling on the solar array alone».

«Майже тиждень ми витратили лише на сонячні панелі».

Лексико-граматичні трансформації увібрали в себе риси лексичних та граматичних трансформацій. До цієї групи відносяться антонімічний переклад, експлікація та компенсація. Ці прийоми досить складно знайти в науково-технічному тексті. Як ми бачимо у наступному прикладі, імператив «remember» перекладається за допомогою його антоніма «не забувайте». За допомогою такої негативної конструкції, перекладач навмисно акцентує увагу читачів на важливій інформації.

«But remember, the RTG gives off heat all the time».

«Але не забувайте, що РТГ виділяє тепло постійно».

Експлікація застосовується для перекладу термінів або понять, які складно пояснити одним словом. У наступному прикладі перекладач описує словосполучення «steady ion engines» як «іонні двигуни рівномірного прискорення», тобто пояснюючи більш детально які саме двигуни.

«Hermes doesn't have quick reaction engines. Just the slow steady ion engines».

«На «Гермесі» немає двигунів миттєвої реакції. Лише повільні іонні двигуни рівномірного прискорення».

Виходячи з цього, можна зробити висновок, що дослідження англомовної ракетно-космічної термінології має велике значення не тільки в теоретичному, але і в практичному плані. У нашому дослідженні, найчисельнішими є лексичні та граматичні трансформації, оскільки в тексті зустрічається безліч термінів та понять космонавтики, що вимагають ретельного вивчення й перекладу. Небагато прикладів нам зустрічається з лексико-граматичних трансформацій, але найчисленнішим з них є дослівний переклад. Таким чином, лексико-граматичні трансформації у нашому дослідженні є найменш поширеними.

Перспектива дослідження обраної теми полягає у проведенні

кількісного аналізу та подальшому вивченні засобів перекладу ракетно-космічної термінології у англомовному творі «The Martian» на німецьку мову.

Література

1. Комиссаров В. Н. Теория перевода (лингвистические аспекты): Учеб. для ин-тов и фак. иностр. яз. Москва: Высшая школа, 1990. 253 с.
2. Карабан В. І. Переклад англійської наукової та технічної літератури. Граматичні труднощі, лексичні, термінологічні та жанрово-стилістичні проблеми. Вінниця: Нова книга, 2002. 564с.
3. Архипов А. Ф. Практический самоучитель перевода по немецкому языку. М. : Высшая школа, 1991. 255 с.
4. Транслітерація URL : <http://jak.koshachek.com/articles/transliteracija-ce.html>

УДК 811.111'25

Діана Яловець
студент ОС «Бакалавр»,
спеціальність «Філологія. Переклад (англійська)»
Маріупольський державний університет

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛІЙСЬКИХ ГАЗЕТНИХ ЗАГОЛОВКІВ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

Робота присвячена дослідженню особливостей англійських газетних заголовків та труднощам при перекладі на українську мову.

Переклад газетних заголовків з мови оригіналу на мову перекладу є одним із найскладніших завдань сучасної лінгвістики і, безсумнівно, важливим, бо газети, поряд з телебаченням і радіо, є важливим і затребуваним джерелом інформації.

Актуальність дослідження обумовлена високою роллю заголовка в сучасному інформаційному світі, його неординарністю і різноманітністю використання виразних граматичних і лексичних засобів, а також постійним змінам мови ЗМІ. Для правильного розуміння і перекладу газетних заголовків ЗМІ не достатньо лише теорії перекладу. Для правильного й ефективного перекладу газетних заголовків необхідно виділити їх особливості, а також труднощі, які можуть виникнути в процесі перекладу.

Як відомо, головне завдання кожного перекладача – досягнення еквівалентності і адекватності під час перекладу, створення тексту мовою перекладу, який зміг би мати такий же вплив на читача, як і текст оригіналу. Насправді, зі значенням одиниць оригіналу нічого не відбувається, вони залишаються недоторканими. Перекладач підбирає рівноцінні їм одиниці в мові перекладу, особливі перетворення (трансформації).

На думку В.Н. Комісарова перекладацькі (міжмовні) трансформації – перетворення, за допомогою яких можна здійснити перехід одиниць оригіналу до одиниць перекладу у зазначеному сенсі. Трансформації мають формально-семантичний характер, перетворюючи як форму, так і значення вихідних одиниць [1].

У Я.І. Рецкера трансформації – це прийоми логічного мислення, з допомогою яких перекладач розкриває значення іномовного слова у контексті й знаходить йому відповідність, яке не збігається зі словниковим і перетворення структури речення у процесі перекладу відповідні до норм мови перекладу [2].

Л.С. Бархударов розуміє трансформації як певні відносини між двома мовними одиницями, з яких одна є вихідною, а друга створюється на основі першої, а перекладацькі трансформації – численні і якісно різноманітні міжмовні перетворення, які здійснюються для досягнення адекватності перекладу всупереч розбіжностям у формальних і семантичних системах двох мов [3].

Нажаль, у питанні класифікації трансформацій єдиної думки у лінгвістів

немає. Однак всі лінгвісти виділяють граматичні трансформації, головним чином, граматичні заміни – заміни частин мови і членів речення. Основні типи лексичних трансформацій, що застосовуються в процесі перекладу, включають наступні перекладацькі прийоми; перекладацьке транскрибування і транслітерацію, калькування та лексико семантичні заміни (конкретизація, генералізація, модуляція) [1].

Таким чином, проаналізувавши класифікації трансформацій за В.Н. Комісаровим та Я.І. Рецкером, ми використовували зведену класифікацію перекладацьких трансформацій [1; 2]:

1. Перестановки – це зміна розташування мовних елементів в тексті перекладу в порівнянні з текстом оригіналу [2].

2. Граматичні заміни (форм слова, частин мови, членів речення, синтаксичні заміни) – спосіб перекладу, при якому граматична одиниця в оригіналі перетворюється на одиницю мови перекладу з іншим граматичним значенням. Заміні може піддаватися граматична одиниця вихідної мови будь-якого рівня [1].

3. Членування або об'єднання пропозицій – спосіб перекладу, при якому синтаксична структура речення в оригіналі перетворюється на дві або більше предикативні структури мови перекладу. Це призводить до утворення або складного речення, іноді з різними видами зв'язку, або двох простих речень.

4. Синтаксичне уподібнення (дослівний переклад) – спосіб перекладу, при якому синтаксична структура оригіналу перетворюється в аналогічну структуру мови перекладу. Такий вид трансформації називається «нульовим», вона застосовується у тих випадках, коли у вихідній мові і мові перекладу існують паралельні синтаксичні структури.

5. Лексико-семантичні заміни:

А) Конкретизація – заміна слова або словосполучення вихідної мови з найвищим предметно-логічним значенням словом і словосполученням мови перекладу з вужчим значенням.

Б) Генералізація – заміна одиниці вихідної мови, що має більш вузьке значення, одиницею мови перекладу з більш широким значенням.

В) Модуляція (прийом смислового розвитку або контекстуальна заміна) – заміна слова або словосполучення вихідної мови одиницею мови перекладу, значення якої логічно виводиться із значення вихідної одиниці. Найчастіше значення співвіднесених слів у оригіналі і перекладі виявляються при цьому пов'язаними причинно наслідковими відносинами.

За результатами дослідження ми виявили, що при перекладі англійських газетних заголовків, найчастіше використовуються такі трансформації: лексико-семантичні, а саме модуляція:

Can a Bad Mother Help Her Nature? [4]

Недбайливі матері не змінюються.

Дуже популярні і різного роду заміни, а саме:

1) Заміна частин мови:

Being a Good Golfer! [4]

Що означає добре грати в гольф!

2) Заміна членів речення:

NHS Change Must be Driven by Clinical Evidence [5]

Клінічні дані мають бути підставою для змін, що впроваджує Британська Служба Охорони Здоров'я. Дослівний переклад використовується вкрай рідко.

Література

1. Комиссаров В.Н. Теория перевода (лингвистические аспекты): Учеб. для ин-тов и фак. иностр. яз. М.: Высшая школа, 2000. 253 с.
2. Рецкер Я.И. Учебное пособие по переводу с английского на русский. М. 2000. 84 с.
3. Бархударов Л.С. Язык и перевод (Вопросы общей и частной теории перевода). М., 1975. 240 с.
4. The Times, newspaper, December 29, January 27, 2017
5. The Guardian, newspaper, April 29. 2014

ЛІНГВОКУЛЬТУРНІ АСПЕКТИ ПЕРЕКЛАДІВ ВІРОПОВЧАЛЬНИХ ТЕКСТІВ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

Практика перекладу з інших мов на українську віддавна привертала увагу діячів української культури й літератури. Згадаймо хоча б переклади тих, кого наразі зараховують до когорти класиків українського перекладацтва. Це, зокрема, А. Кримський, П. Куліш, П. Гулак-Артемівський, М. Рильський, М. Зеров, М. Стріха, Б. Тен(М. Хомичевський), М. Лукаш.

Процеси глобалізації, що інтенсифікують обмін досвідом між фахівцями різних країн, розширення площини інформаційного поля, певна розгерметизація культурних кордонів, вимагають опрацювання значних обсягів іноземної літератури. Переклад – як найважливіший канал загально інформаційного обміну – набуває глобального характеру.

Лінгвістичні характеристики та специфіку здійснення автентичних перекладів художніх текстів розглянуто у працях відомих лінгвістів та перекладознавців, таких як В. Коптілов, С. Бевзенко, Д. Білоус, С. Дложевський, М. Кочерган, М.Москаленко.

Особливу увагу варто звернути на специфіку перекладів Коранічного тексту українською мовою.

Як зазначає у своїй публікації «Українські переклади Корану» дослідниця Соломія Вівчар: «Перший повний переклад Священної книги мусульман українською мовою здійснив у 1913 році львівський перекладач Олександр Лисинецький (Абранчак). Однак його виконано не з мови оригіналу (арабської), а з німецького перекладу Макса Геннінга (виданий у

Лейпцигу 1901 року), який на той час вважався одним із найкращих. Оригінал перекладу О. Лисинецького надрукований латинським шрифтом на друкарській машинці і складається з 1147 аркушів. Автору так і не вдалося видати цей текст (можливо, завадила Перша світова війна), і зараз єдиний його примірник зберігається у Відділі рукописів Львівської національної наукової бібліотеки України імені В. Стефаника разом з іншими документами Наукового товариства ім. Шевченка». Робота із цим перекладом наводить на думку про відсутність в українській перекладацькій традиції початку XX ст. системності [11].

Заглиблюючись у історію українського перекладознавства, зіштовхуємося проте із проблемою відсутності належного філологічного аналізу специфіки перекладу віроповчальних текстів. Між тим окреслена позиція потребує детального аналізу та вивчення.

Предметом зацікавлення є осмислення семантичної конгруентності та лексико-граматичних особливостей у просторі перекладу віроповчального тексту.

Із філологічної позиції текст як елемент культури є важливим складником асоціативних канонів і традицій, специфіки мисленнєвого досвіду представників одного етносу.

Зв'язок кожної окремої мови з певним лінгвокультурним простором, у якому функціонують специфічні норми й традиції вживання мовних одиниць, призводить до того, що при відтворенні змісту іншомовного тексту перекладачі можуть вдаватися до різноманітних трансформацій, які спричиняють часткову або повну зміну структури тексту оригіналу.

Психологи стверджують, що переклад сакрального тексту можливий за умови реалізації процесу розшифрування кодів свідомості перекладача. Задля максимально достовірного перенесення прихованих образів з площини однієї культури у площину іншої у перекладача повинно бути збалансоване чуттєво-інтуїтивне та дискурсивно-логічне відображення певної реальності, яка реалізується у думці, що має прикладне вираження у слові. Така умова і

відповідне розкодування з подальшою проекцією іншомовного тексту не лише на рідну мову, а але і культуру в цілому, можлива лише за повноцінної орієнтації в іншомовному мовотворчому і культурному просторах.

Теорія перекладознавства однозначно стверджує, що текст перекладу у жодному разі не може бути тотожним текстові оригіналу. Відтак, увага зосереджується не тільки на процесові достовірної передачі фактичного поля, але і на подальшому встановленні відхилень перекладу від оригіналу, зумовлених різницями в мові, культурі та сприйманні перекладача, а також читача.

У роботі з віроповчальними текстами такі невідповідності, як стверджує Віктор Коптілов, будуть зумовлені не стільки суто філологічною специфікою та компетентністю перекладача у питаннях лексикології, скільки у тлумаченні під текстових структур. Прикладом може слугувати наступний факт. Як відомо з історії культури, віроповчальні вчення традиційно супроводжуються шляхами введення фантасмагорійного (очудненого) або будь-якого іншого вторинного світу – це переміщення у часі (у минуле чи майбутнє), сон або видіння, осяяння, одкровення, прозріння; іншими словами, це нетипові ситуативні зрушення, які потребують ґрунтовного розуміння первинної свідомості, пошук аналогій зрозумілих читачеві тієї мови, на яку здійснюється переклад. Часто виникають колізії із смисловим наповненням одних і тих же понять у плані вираження, проте різних у плані розуміння. Звідси випливає потреба не лише опанування мовою, але і глибоке розуміння тієї чи іншої релігійної канви, а навіть і життєвих укладів етносу. Бо ж виникає логічне запитання: «А навіщо власне перекладати, якщо текст лишиться закритим і незрозумілим аудиторії».

Переклад високохудожнього, а тим паче віроповчального твору ніколи не був легкою справою, але ситуація набуває особливої складності, коли цей текст до всього ще й міститиме елементи лінгвістичної гри. Важливим завданням перекладача у такому разі є аналіз можливостей збереження функцій текстових одиниць на максимально доступному рівні, не створюючи

неологізмів чи не вдаючись до надмірної деталізації семантики поняття або ж виразу. Лексикологи, зокрема, Степан Бевзенко, наводять думку, що адекватність перекладу тексту оригіналу зростає, якщо перекладач диференціює його основні семантичні одиниці: слова-імена, слова-поняття, слова-символи та враховує їх ієрархію, а також ймовірні асоціативні порухи читацької аудиторії.

Переклад загалом належить до сфери функціональної лінгвістики, проте уможлиблюється не тільки наявністю спільних картин світу у носіїв різних культур, універсального набору семантем. Віроповчальні тексти не просто об'єкти для читання, а швидше джерела для осмислення та розуміння інформації світоглядного масштабу. Розуміння подібних текстів має особистісний характер, що може як ускладнювати, так і полегшувати процес осмислення поданого фактажу.

Переклад – джерело розширення міжкультурної комунікації, ліпшого розуміння смисложиттєвих чинників іншого. Філологічно це позатекстовий, інтерлінгвальний, інтеркультурний процес, оскільки між первинним текстом та текстом перекладу існують варіації культурного, мовного, соціального, історичного та інших широких форматів.

До особливостей, що впливають на суто мовну канву М. Кочерган рекомендує зараховувати такі:

- розбіжності в будові мови як наборі певних граматичних категорій та форм;
- відмінні функціональні характеристики, наприклад, різні форми однини та множини: подеколи відсутність адекватних словесних відповідників тій чи іншій формі числа;
- відмінне частотне навантаження активного та пасивного стану, дійсного та умовного способів, інфінітивних конструкцій та под.;
- відмінна сполучуваність слів.

Окрему філологічну позицію виділяє А. Федоров. Дослідник акцентує на проблемі різної сполучуваності слів у різних мовах. «Вивчення цих нюансів

надзвичайно суттєве як для практики, так і для теорії перекладу: дуже часто вони зумовлюють значні практичні труднощі й викликають великий інтерес, оскільки пов'язані з різницею смислових і стилістичних функцій, які виконують у різних мовах слова з однаковим речовим значенням, і з різницею комбінацій, в які ступають такі слова в різних мовах» [12].

Смислове навантаження у свою чергу визначатиметься вмінням перекладача встановити не лише те, що каже автор, а й що він при цьому має на увазі. Неврахування цього прагматичного, проте у той же час надміру суб'єктивізованого компонента в процесі перекладу як окремого висловлювання, так і тексту, може спричинити значні перепони для реалізації перекладу. Сергій Дложевський стверджує, що тексти, які мають «бодай найменший стосунок до релігійності – на відміну від інших – рідко перекладаються цілком та у «чистому вигляді», адже мова ітиме про неодмінну систему прихованих знаків та символів у рамках такого тексту. Відтак, завдання перекладача наявними мовними засобами передати основні тенденції найбільш точно, у відповідності оригіналу» [4].

У підсумку звернемося до тези, висловленої науковцем-перекладачем, лінгвістом Володимиром Єрмоленком: «наразі україномовний нехудожній переклад – явище стихійне і не окреслене чіткими рамками». Важливим ключем для розуміння віроповчального тексту є система специфічної лексики. Сюди можуть належати терміни, професіоналізми, тобто групи лексики ситуативно та конотаційно зумовленої. Зважаючи на відсутність системи повноцінного уявлення про функціонування тієї чи іншої культури у широкому сенсі, виникає незаповнена ніша відповідних лексичних форм, а відтак, перед перекладом і постає проблема бути незрозумілим для носіїв рідної мови і стати «своїм» у середовищі носіїв чужої мови, знову ж таки, за умови цілковитого розуміння світоглядних основ.

Література

- 1.Бевзенко С. Історія українського мовознавства. Історія вивчення української мови: навч. посіб. К.: Вища школа, 1991. 231 с.
- 2.Білоус Д. Про майстерність і культуру перекладу. Вітчизна. 1951. №4. С. 138-157.
- 3.Гайнічеру О. Поезія і мистецтво перекладу: літ.-критич. Нарис. К.: Дніпро, 1990. 212 с.
- 4.Дложевський С. П.І. Ніщинський, як перекладач з античних мов. Вісник Одеської комісії краєзнавства при УАН. Одеса: Вид. Одеської комісії краєзнавства при УАН, 1929. Ч. 4-5: Секція соціально-історична. С. 31.
- 5.Домбровський О. Іван Франко – теоретик перекладу. Іван Франко: Статті і матеріали. 1958. 36.6. С. 306-330.
- 6.Коптілов В. Перекладознавство як окрема галузь філології. Мовознавство. 1967. №4. С. 45-53.
- 7.Кочерган М. Загальне мовознавство: підручник. К.: Втд.центр «Академія», 2003. 463 с.
8. Москаленко М. Нариси з українського перекладу. Всесвіт. 2006. №1/2. С. 172-190; №3/4. С. 154-171; №11/12. С. 160-174.
9. Потебня А. Мысль и язык – Киев: СИНТО, 1993. С. 158-185.
10. Сулима В. Біблія і українська література: навч. посіб. К.: Освіта, 1998. 399 с.
11. Українські переклади Корану. Соломія Вівчар. URL: <https://islam.in.ua/ua/islamoznavstvo/ukrayinski-pereklady-koranu>
12. Федоров А. Основы общей теории перевода (лингвистические проблемы). М.: ООО Издательский дом "ФИЛОЛОГИЯ ТРИ ", 2002. 416 с.

Михайло Тарапатов

ст.викладач кафедри теорії та практики перекладу

Маріупольський державний університет

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ МЕДИЧНИХ ТЕРМІНІВ (НА МАТЕРІАЛІ ТЕЛЕСЕРІАЛУ «ДОКТОР ХАУС»)

Наукове обґрунтування щодо створення теоретико-методологічних засад медицини, в тому числі її терміносистеми, мають стати окремим напрямом наукових досліджень, які послуговуються національною фаховою мовою, основу якої становить спеціальна лексика. Зі збільшенням спеціальної лексики в сучасній мові та внаслідок швидкого розвитку багатьох сфер людської діяльності актуальним стає комплексне вивчення терміносистем, у тому числі й медичної. Відповідно, медична термінологія стає предметом посиленої уваги лінгвістів до теоретичних питань, пов'язаних з пізнанням природи самого терміну, його структури, способів творення, джерел формування наукової термінології і т.і. Запровадження нової української термінології у будь-якій сфері, зокрема, у сфері медицини, супроводжується рядом проблем. Зокрема виділяють проблему способів перекладу та запозичення термінів.

Аналіз відібраних медичних термінів з 35 серій першого і другого сезонів американського телесеріалу "Доктор Хаус", що представляє собою медичну драму, дозволив виокремити такі тематичні групи термінів загальною кількістю 700 одиниць: назви хвороб і патологічних станів людини, наприклад: *anthrax* – сибірська виразка, *colon cancer* – рак кишечника, *Hep C* – гепатит С; симптоми, збудники та переносники хвороб, наприклад: *seizure* – напад, *purulent sputum* – гнійна мокрота, *MRSA* – золотистий стафілокок; методи діагностики і лікування хвороб, наприклад: *IV* – внутрішньовенно, *intubation* – інтубація, *thoracentesis* – плевральна

пункція; оперативний доступ і хірургічні операції, наприклад: *amputation* – ампутація, *heart transplantation* – пересадка серця; апарати, прилади, інструменти та інші технічні пристрої, обладнання, меблі медичного призначення, наприклад: *MRI* – МРТ, *X-ray* – рентген, *catheter* – катетер; препарати, наприклад: *steroids* – стероїди, *penicillin* – пеніцилін, *warfarin* – варфарин.

Лінгвістичний аналіз спеціальної лексики довів, що превалюючу (55,1%) більшість склали вузькоспеціальні терміни, як наприклад: *respiratory distress*, *kidney failure*. Такий високий рівень вузькоспеціальних термінів обумовлюється тим, що у медичній термінології присутня величезна кількість спеціальних слів, що позначають опис фізичного і ментального станів людини, опис процедур, синдроми, захворювання.

Наступним великим шаром спеціальної лексики згідно стратифікаційного аналізу є предметні терміни, їх кількість склала 42,6% від загального числа одиниць, як наприклад: *colon*, *pseudomonas*, *MRI*, *acyclovir*, *epiphyseal plate*. Ці терміни позначають органи людини, апарати, інструменти, препарати, збудників та переносників хвороб.

При вивченні медичної термінології на матеріалі американського телесеріалу одним з основних питань для нас було питання про присутність в обраному матеріалі професійної термінології. Нами було виявлено 16 професіоналізмів, наприклад: *bounceback*, *baby catcher*, *leaky sieve*, *baby doctor*. Отримана кількість становить 2,3% від загальної кількості термінів. Наявність професіоналізмів у телесеріалі «Доктор Хаус» обумовлено характером досліджуваного джерела. Оскільки телесеріал, за своєю суттю, є усним втіленням сценарного тексту, то для створення «природних» діалогів сценаристи так само враховують професіоналізми, якими користуються лікарі при усному спілкуванні.

До основних типів лексичних трансформацій, що використовуються при перекладі медичних текстів, відносяться: транскрипція і транслітерація, калькування, лексико-семантичні заміни (конкретизація, генералізація,

модуляція). Серед найбільш поширених граматичних трансформацій виділяють членування речення, об'єднання, синтаксичне уподібнення (дослівний переклад), граматичні заміни (форми слова, частини мови або члена речення). Комплексні лексико-граматичні трансформації включають в себе антонімічний переклад, метод експлікації (описовий переклад) і компенсації [1; 3; 4].

Проаналізувавши переклад, ми виявили, що досить часто використовується відразу цілий комплекс перекладацьких трансформацій. З отриманих даних ми можемо зробити висновок, що найбільш часто при перекладі спеціальної медичної лексики застосовували лексичні трансформації, зокрема калькування – 146 разів і транслітерацію – 136 разів. Транскрибуванням перекладачі скористалися 43 рази. Найбільш часто дані прийоми використовувалися при перекладі назв захворювань, симптомів, також при перекладі словосполучень та скорочень і аббревіатур.

Також досить часто перекладачі вдавалися до граматичних трансформацій – 120 разів. Нульовий переклад був здійснений в 53 випадках. Перекладачі змінили порядок слів 41 раз. Граматична заміна сталася у 21 випадків. Граматичні трансформації застосовувалися в більшому ступені при перекладі словосполучень і частково при перекладі аббревіатур. Перекладачі використовували лексико-граматичні трансформації 30 разів: компресія – 20 разів, компенсація – 7 разів, антонімічний переклад – 1 раз, експлікація – 12 разів. Використання даних прийомів більшою мірою зумовлено особливістю аудіовізуального перекладу.

Лексико-семантичні трансформації застосовувалися відносно рідко – 13 разів. Генералізація була використана в 3 випадках; конкретизація – 10. Терміни, перекладені за допомогою модуляції, виявлені не були.

Проаналізувавши терміни, виділені нами за стратифікаційною ознакою, варто відзначити, що найбільш складною категорією з точки зору перекладу є професіоналізми, так як сфера їх вживання досить обмежена і вони не зафіксовані в словниках. Їх кількість склала 16 одиниць. Ми виявили лише

два прийоми перекладу, до яких вдалися перекладачі для передачі медичних професіоналізмів. З 16 професіоналізмів 14 (87%) були переведені за допомогою компенсації, інші – за допомогою антонімічного перекладу.

Кількісний аналіз показав, що найбільш частотною трансформацією для передачі медичних непохідних термінів-слів є транслітерація – 62 % випадків, наприклад: *adenovirus* – аденовірус, *amnesi* – амнезія, *aspirin* – аспірин, *osteopenia* – остеопенія, *parasite* – паразит, *steroids* – стероїди.

На другому місці по частотності – склало 23% від загальної кількості, наприклад: *leishmaniasis* – лейшманіоз, *warfarin* – варфарин, *adenosine* – аденозин.

Непохідні терміни представляють собою запозичення з латинської і грецької мов, вони інтернаціональні, тому часто передаються з однієї мови в іншу за допомогою транслітерації або транскрипції.

Також при аналізі перекладу непохідної спеціальної лексики було виявлено калькування, до даного прийому перекладачі звернулися 38 разів (17%), наприклад: *kidneys* – нирки, *colon* – кишечник, *lupus* – вовчак, *rabies* – сказ. Даний прийом використовувався для передачі назв органів людини і деяких назв захворювань.

Проаналізувавши похідні терміни, варто зазначити, що в даному випадку найбільш значущим був не аналіз прийомів перекладу, а визначення загальної закономірності заміни англійських суфіксів українськими закінченнями.

Далі ми проаналізуємо терміни-словосполучення з точки зору граматичних трансформацій. Нами були виявлені 240 словосполучень, у яких були використані граматичні перетворення.

Синтаксичне уподібнення було використано у 44% випадків. У більшості випадків «нульова» трансформація була застосована щодо словосполучень, утворених за моделлю ім. + прик., наприклад: *adrenal gland* – надниркова залоза, *aplastic anemia* – апластична анемія, *bronchial tubes* – бронхіальні трубки, *central necrosis* – центральний некроз, *epiphyseal plate* –

епифасцеальна пластина, *fibrous tangles* – волокнисті сплетення.

Синтаксичне уподібнення було також використано для перекладу деяких дієслівних словосполучень таких як: *to take the analysis* – взяти аналізи, *to provoke rash* – викликати висипання, *to lower temperature* – знизити температуру.

Далі ми розглянемо використання лексико-граматичних та лексико-семантичних трансформацій. Вони були використані в 50 випадках. Найбільш частотною серед лексико-граматичних трансформацій є компресія – 62% випадків. Більшою мірою використання даного прийому обумовлено особливістю аудіовізуального перекладу, а саме часовими рамками, наприклад:

atherosclerotic vascular disease – атеросклеротична хвороба, *elective abortion* – аборт.

Ми можемо зробити висновок, що найбільш частотними прийомами перекладу медичної спеціальної лексики є калькування, транслітерація і транскрипція. Вони дозволяють зберегти інтернаціональність медичної термінології. Граматичні трансформації також є невід'ємною частиною при перекладі термінів-словосполучень і аббревіатур, це пов'язано з відмінностями синтаксису англійської та української мов.

Література

1. Комиссаров В.Н. Теория перевода (лингвистические аспекты): учеб. для ин-тов и фак. иностр. яз. М.: Высшая школа, 1990. 253 с.
2. Лещук Т.Й. Типологія термінологічних підсистем. Іншомовні запозичення, фразеологія, семантичні термінотворення, лексикографія. Л.: Видавничий центр Львівського держ. ун-ту ім. І. Франка, 1999. 212 с.
3. Перевод медицинских текстов и документов: особенности и трудности // Норма ТМ Бюро перевода. URL : http://www.normatm.ru/perevod_medicinskih_tekstov_dokumentacii.html

4. Солнцев. М. Общие и частные проблемы перевода медицинских текстов // Вестник МГЛУ. 2010. №9. с. 131- 141.

УДК 811.1'25-115:070=111

Ольга Колодяжна
студентка ОС «Магістр»
спеціальність «Філологія. Переклад (італійська)»
Маріупольський державний університет

THE IMPORTANCE OF TRANSLATION IN THE FORMING OF THE CONNOTATION IN NEWSPAPER ARTICLES

There is no wonder why the 21st Century is called «the century of informational technology»: now modern devices (computers, smartphones, cars and others) are developing at a breakneck speed. The whole world becomes faster, events change on another and what was important yesterday may not be known tomorrow. Now, in order to keep up with events in all the spheres – from economy and politics to finances and culture– people read all the news attentively, as local ones, as world-wide.

The news surrounds us, and not necessary to buy a newspaper if we want to be well informed. All you can do is just turn on the TV, radio or go surfing the Internet on your gadgets (information technology, uninterrupted, are very important in the modern life) and the world is in the full view! It is very easy, but there is one nuance. How do you know if the sense of the news was brought in the right way? And most importantly, how much the sense had changed after translation [3]? This study is dedicated to this problem.

This issue is connected with the crucial role of information in the modern word, and moreover, the importance of quality of it. Translator can not only translate the text, but change the connotation of the news itself. Translation issues were also investigated by V. N. Komisarov, R. Craig, A. S. Mikoyan, and other

scientists.

First of all, we should give the definitions to such terms like journalistic style, connotation and news.

The journalistic style is a variety of literary language that remains in the contemporary media (newspapers, magazines, etc.).

Thanks to this style it becomes possible to discuss and give appraisal to worldwide events, formulate opinion of the society, popularize propaganda. The text written in this style is easy to understand and at the same time the author uses passionate and emotional words. Information in the media is clearly applied by using rhetorical questions, idioms, puns and other means used by journalists who want to have an influence on the audience.

The connotation is an idea suggested by a word in addition to its main meaning.

News is the new information about something that has happened recently [1].

Today sharing the information is no longer the prerogative of professional journalists. Everyone who has a smartphone and / or computer with an access to the worldwide web who has a good camera can become popular with personal blogs and websites at that time. Often news of international importance (about selections, ecology, climate disasters) and news about movie news, show business and culture etc. are translated. So it is no wonder what the news agency among the journalists, editors, copywriters and photographers also employ translators. BBC for example has its channels and sites in 29 languages.

Mikoyan A. S. emphasizes that a nonfiction style that contains both cliché phrases and various means of expression is not the easiest way to convey connotations. Therefore, the translator must demonstrate his professionalism not only in working with different languages but also be very erudite. This means that idiomatic phrases and examples from the world literature used can be used in the text, such as the title «*Much ado about nothing*», referred to in the comedy William Shakespeare, which was translated in Ukrainian as «*Багато галасу з нічого*» [4]. Some of journalistic articles are fulfilled with anecdotes and puns.

«Più libri – più liberi» – wrote one publishing house; «Il nostro lavoro dà sempre buoni frutti» – such advertisement has a greengrocery etc. [4].

21th of April 2019 Ukraine chose a new President. Ukrainian BBC office prepared a long article where was described the whole process of election with the results of exit polls in all the regions [5]. An article from the site of BBC in United Kingdom is entitled with the phrase «Ukraine election: Comedian Volodymyr Zelensky wins» and its full text looks like that: «Volodymyr Zelensky has won Ukraine's presidential election, according to exit polls. The comedian, with no political experience, won a resounding victory. The incumbent, Petro Poroshenko, has admitted defeat» [2]. First of all we can see that the text had become shorter due to the absence of all the information about process of election and, what is more important, it was underlined that Volodymyr Zelensky used to be a comedian actor. We suppose that in this way translator has changed the connotation of the article, so we can say with sure that translation has a big influence on the forming of the connotation in newspaper articles.

References

1. Oxford English Dictionary URL: <https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/> (дата звернення: 26.09.2019)
2. Ukraine election: Comedian Volodymyr Zelensky wins URL: <https://www.bbc.com/news/av/world-europe-48008513/ukraine-election-comedian-volodymyr-zelensky-wins> (дата звернення: 26.09.2019).
3. Карпиленко В. Особливості розповсюдження новин в системі соціальних мереж. Львів: Вісник Львівського університету. Серія журналістика, 2013. Випуск 37. С. 295-300
4. Микоян А. С. Проблемы перевода текстов СМИ. Сборник: Язык СМИ как объект междисциплинарного исследования. Москва: Издательство Московского университета. URL: http://evartist.narod.ru/text12/12.htm#з_05 (дата звернення: 25.09.2019)

5. Результати екзит-полів: Зеленський набирає 73% у другому турі. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/news-48005495> (дата звернення: 26.09.2019)

УДК 811.11

Володомир Калашніков
студент ОС «Бакалавр»
Азовський морський інститут

ДЕЯКІ СКЛАДНОЩІ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛІЙСЬКИХ ТЕХНІЧНИХ ТЕРМІНІВ

Технічна англійська мова описує загальне ядро мови, використовуваного в ряді технічних професій: інженерів, техніків, операторів, технологів і вчених.

Щоб краще опанувати інженерними знаннями і навичками, необхідно володіти компетенцією в знанні англійської мови. Більшість наукових робіт або журналів у світі написані англійською мовою, більшість інженерних графіків також описуються англійською мовою. Слід, принаймні, оволодіти базовими навичками англійської мови для роботи з незліченними англійськими лекціями, навчальними посібниками, проектами і документами

Одним з основних умінь є можливість переводити (зі словником) тексти професійної спрямованості. Це переклад супровідної технічної документації, інструкцій, довідників. Сьогоднішній розвиток науки і техніки не залишає сумнівів, що вміння переводити технічні тексти є необхідним для майбутнього фахівця. У зв'язку з прискореним науково-технічним прогресом даний вид перекладацької діяльності стає все більш затребуваним. Загальною характеристикою науково-технічних текстів вважається наявність спеціальних термінів та спеціальної фразеології, характерною для даної галузі знання.

Термін – це емоційно-нейтральне слово (словосполучення), яке передає

назву певного поняття, що відноситься до тієї чи іншої галузі науки або техніки. У спеціальній літературі терміни несуть в основному семантичне навантаження, займаючи головне місце серед інших загальнолітературних і службових слів. Наріжний камінь технічного перекладу - точна передача вузькоспеціалізованих термінів. В цьому плані адекватне виконання перекладу вимагає повного смислового розуміння тексту. Наприклад, просте слово «seal» в технічній лексиці має наступні значення (в залежності від контексту): ізоляція; перемичка; обтюратор; впай; герметик; заварювання. «Вгадати» вірний переклад неможливо. Систематизація існуючої англійської технічної термінології утруднена тим, що терміни багатозначні, тобто мають різне значення в різних областях техніки або навіть в межах однієї галузі, а також появою великої кількості нових термінів: наприклад: spring - весна, гаряче джерело, ресора, пружина. При цьому зустрічається вживання одного слова в різних спеціальних значеннях, в залежності від галузі знання: Face - особа, поверхня, грань, фасад, забій, лава.

У структурному відношенні всі терміни можна класифікувати таким чином:

Прості терміни типу: oxygen, resistance, velocity.

Складні терміни, утворені шляхом словоскладання. При цьому іноді відбувається усікання компонентів: Escalator - escalating + elevator, half - way – на півоберта (на 180 градусів). Словосполучення, компоненти яких знаходяться в атрибутивному зв'язку, тобто один з компонентів визначає інший: crossmembers - поперечки. Нерідко атрибутивний елемент сам виражений словосполученням, що представляє собою семантичну єдність. Ця єдність часто виражається написанням через дефіс: наприклад: doubling-overtest - випробування на згин.

Літерні терміни, в яких атрибутивна роль доручається певній букві внаслідок її графічної форми: V-type engine - V-подібний двигун. Іноді ця буква є лише умовним символом: X-rays - рентгенівські промені.

При перекладі термінів ми можемо зустрітися з наступними моментами:

1. Частина термінів, що мають міжнародний характер, передається шляхом транслітерації і не потребує перекладу: generator – генератор.

2. Деякі терміни мають прямі відповідності в українській мові і передаються відповідними еквівалентами: voltage - напруга

3. Зовсім незначна частина термінів при перекладі калькує, тобто передається за допомогою українських слів і виразів, які дослівно відтворюють слова і вирази англійської мови: Program code - програмний код

4. Нерідко трапляється, що словник не дає прямої відповідності англійському терміну. В цьому випадку необхідно вдаватися до описового перекладу, який точно передає зміст іншомовного слова в даному контексті: video-gain - регулювання яскравості відміток від відображених сигналів. Працюючи з текстом, слід, по можливості, уникати вживання іншомовних слів, віддаючи перевагу словам українського походження: Industry - промисловість, замість індустрія, Agriculture - сільське господарство, замість агрокультура.

В англійських науково-технічних текстах значне місце займають найрізноманітніші види скорочень:

- Текстові (авторські), які функціонують в межах тільки цього тексту - пояснюються в тексті або подаються у вигляді окремого списку скорочень до даного тексту;

- Загальноприйняті, які фіксуються в офіційних довідниках і є частиною лексичної системи мови.

До таких відносяться аббревіатури і акроніми. Аббревіатури утворюються від початкових букв знаменних слів словосполучення: WWW - *World Wide Web* — *всесвітня павутина*.

Скороченню може піддатися частина словосполучення: *D.C. amplifier = direct current amplifier*. Акроніми представляють собою скорочення, які, читаються і сприймаються як звичайні лексичні одиниці. Акроніми утворюються з різних поєднань букв (з перших букв, від перших декількох з останньою та ін.) – *laser (light amplification by stimulated emission of radiation)*

– *лазер*. Такі одиниці перенесені шляхом транслітерації, легко входять в термінологію і швидко асимілюються в мові.

Конверсія. На відміну від української мови, в англійській мові одне і те ж слово може виступати в реченні в якості різних частин мови. Так, в даних нижче пропозиціях слово *water* є іменником (1), дієсловом (2), грає роль прикметника (визначення) (3), є частиною складного слова (4).

Water is necessary for life. – *Вода необхідна для життя.*

Water the flower-bed, please. – *Полийте, будь ласка, клумбу.*

Water mills served a source of energy. – *Водяні млини служили джерелом енергії.*

Water-supply system. – *Система водопостачання.*

Water-proof watch – *Водонепроникний годинник.*

Значення подібних слів і їх переклад на українську мову залежать від того, яким членом речення вони є. Вони можуть бути підметом, присудком (або його частиною), визначенням, обставиною. Функцію слова допомагає визначити твердий порядок слів у реченні.

На закінчення хотілося б відзначити, що переклад технічної літератури – це складна, кропітка, самостійна і навіть в якійсь мірі дослідницька робота в області мови і конкретної спеціальності. Але будь-якого правила чи ряду правил, знання яких, забезпечило б успішний переклад англійських технічних текстів, не існує. Помічники при перекладі – спеціальні технічні словники, довідники, знання граматики, терпіння і працьовитість.

Література

1. Казакова Т. А. Практичні основи перекладу. СПб: Союз, 2001. 316 с.
2. Лугова А. Л. Сучасні засоби зв'язку: Навчальний посібник з англійської мови. М.: Вища школа, 2004. 213 с.
1. Технічна документація.URL : http://ru.wikipedia.org/wiki/Технічна_документація
2. Перевод. URL : <http://www.philosoft.ru / perevod / index.html>

Юлія Ходова
студентка ОС «Магістр»
спеціальність «Філологія. Переклад (італійська)»
Маріупольський державний університет

TYPES OF TRANSLATION TRANSFORMATIONS

Andrei Fedorov believes that «To translate means to correctly and fully express by means of one language what has already been expressed previously by means of another language [2: 10].» Translation process is an irreplaceable activity which brings societies and individuals together and which helps them have dialogue and communicate with each other. It dates back as far as the beginning of the history of mankind. Through this historical period inter-communal communication has gradually grown and translation process has developed and become a field of science. As translation science is based on a broad historical process, we need to mention quite a lot of factors when defining the term of translation process. Translation science is a discipline which studies the translation process and the text produced as a result of this process with all its details.

There are many dictionaries that give us definitions for the word *translation* for example, Oxford Dictionary says that it's the process of changing something that is written or spoken into another language [4]. Almost a similar definition can be found in the Cambridge Dictionary: the activity or process of changing the words of one language into the words in another language that have the same meaning [3].

Translation is to render the meaning of a text into another language in the way that the author intended the text. The translation cannot simply reproduce, or be, the original. The first business of the translator is to translate [2: 10]. There is a body of knowledge about translation which, if applied to solving translation

problems, can contribute to a translator's training. Everything without exception is translatable. There is no such a thing as a perfect, ideal or «correct» translation.

V. Komissarov believes that «translation transformations are transformations that can be used to make the transition from original units to translation units in the indicated sense. And, since translation transformations are carried out with language units having both a content plan and an expression plan, they are of a formal semantic nature, transforming both the form and the meaning of the original units» [1: 172]. Depending on the nature of the units of the source language, he subdivides translation transformations into lexical and grammatical ones. In addition, there are also complex lexical-grammatical transformations, where the transformations either affect the lexical and grammatical units of the original at the same time, or are interlevel, i.e. carry out the transition from lexical units to grammatical and vice versa.

The lexical transformations used in the translation process with the participation of various foreign languages and translating languages include the following translation techniques:

- translational transcription and transliteration - these are methods of translating the lexical unit of the original by reconstructing its form using the letters of the translating language. During transcription, the sound form of a foreign language word is reproduced, and during transliteration it is the graphic form (letter composition): *New York* – *Нью-Йорк*, *paste* – *паста*.
- calque and lexical-semantic substitutions (concretization, generalization, modulation) - it is a way of translating the lexical unit of the original by replacing its component parts - morphemes or words (in the case of stable phrases) - with their lexical correspondences in the translating language: *green card* – *зелена карта*, *starovip* – *Old Believer*.

Lexico-grammatical transformations this is a way of translating the lexical units of the original by using units of the translating language, the value of which

does not coincide with the values of the original units, but can be deduced from them using a certain type of logical transformation:

-antonymic translation (*keep your head – не падай духом; take it easy – не хвилюйся*);

-explication (descriptive translation) (*зуб на зуб не попадає - to feel very cold; nineteen to dozen – робити щось дуже швидко*);

-compensation.

Grammatical transformations include:

- Syntactic assimilation (literal translation);

- Actual division of the sentence;

- Combining sentences (*That was a long time ago. It seemed like fifty years ago. - Це було давно – здавалося, що пройшло років п'ятдесят*);

- grammatical replacements (word forms, parts of speech or a sentence member) [1: 177-180]

Due to the fast growing globalization and accordingly rapidly improving communication facilities, international relations, increasing interest in other cultures, source language based approaches were replaced by target language based approaches. In this new approach, the overall text is more important than the words. The goal is not to transfer the words but to be able to transfer the main idea to the target reader in the target language. In target language based approach target culture reader is expected to be influenced as much as the source culture reader.

References

1. Комиссаров В. Н. Теория перевода. Москва, Высш. шк., 1990. С. 172-180.
2. Фёдоров А. В. Основы общей теории перевода. Москва, 1983. С.10.
3. Cambridge Dictionary. URL : <https://dictionary.cambridge.org/us/dictionary/english/translation> (дата звернення: 26.09.2019)

4. Oxford Dictionary: URL: <https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/definition/english/translation> (дата звернення: 26.09.2019)

УДК 811.11

Олександр Шаров
студент ОС «Бакалавр»
Азовський морський інститут

СКЛАДНОСТІ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛІЙСЬКИХ ТЕХНІЧНИХ ТЕРМІНІВ: ТЕХНІЧНИЙ ПЕРЕКЛАД, ТЕРМІН, СМИСЛОВЕ ВІДНОШЕННЯ

Технічним перекладом в тій чи іншій формі доводиться займатися всім фахівцям. Рано чи пізно вам потрапляє в руки книга або журнальна стаття по вашій спеціальності англійською мовою, яку вам треба буде прочитати і перекласти. Можливо, у вас виникне необхідність поговорити з іноземними фахівцями на цікаву для вас тему або перекласти таку бесіду. У всіх цих випадках ви зіткнетеся з особливостями і труднощами технічного перекладу, без знання яких можна зробити багато помилок, навіть добре володіючи іноземною мовою.

Виконання великої кількості різноманітних за тематикою перекладів дасть необхідний досвід перекладу і дозволить легше долати зустрічаються при цьому труднощі.

У загальному і цілому, стиль наукових робіт в англійській мові нагадує звичний для нас науковий стиль: думка викладається стисло, сухо точно, часто пояснюється кресленнями, графіками і математичними формулами. Швидше за все, вам доведеться мати справу з загальнотехнічної літературою, куди входять інструкції до апаратів з описом технологічного процесу, патентів і т. д. На відміну від російської мови, в такого роду описах можуть вживатися розмовні вирази, а також абсолютно нові «придумані» слова (так

званий «технічний жаргон»), які не реєструються словниками.

У сучасній технічній літературі англійською мовою все частіше вживаються ланцюжка з поставлених поруч слів, які не пов'язані між собою синтаксичними засобами, тобто прийменниками *to*, *of*, *from* тощо. Наприклад: *overload prevention device* 'пристрій для запобігання перезавантаження'; *two-stage single-cylinder air-cooled reciprocating compressor* 'двоступеневий одноциліндровий компресор із зворотно-поступальним рухом поршня і з повітряним охолодженням' і т. д.

Можна звернути увагу на те, що основними словами у всіх наведених вище поєднаннях є останні слова, всі попередні слова служать визначеннями до них.

Останнім часом посилилася тенденція до утворення нових слів шляхом скорочення, причому часто таке нове слово не виглядає як скорочення. Наприклад: *laser* це скорочення – *light amplification by stimulated emission of radiation*, *lube* – від *lubrication* і т. д.

Особливо важливе значення при роботі з науково-технічним і особливо спеціалізованим англійською технічним текстом надається перекладу не тільки загальнонаукових, а й вузькопрофільних технічних термінів. Певну складність представляє виявлення особливої специфіки вживання не стільки загальнонаукових слів, скільки специфічної термінології науково-технічного тексту і, відповідно, вироблення прийнятних варіантів їх перекладу на українську мову, так як україномовна наукова лексика істотно відрізняється від англійських технічних лексичних форм.

Термін - це слово або словосполучення, яке може мати відмінне від повсякденного значення в залежності від галузі науки і техніки, в якій воно вживається. Термін може бути простим, що складається з одного слова (*switch* "вимикач") і складним терміном-словосполученням (*automatic switch* "автоматичний вимикач", *high-speed circuit breaker* 'швидкодіючий вимикач'), наприклад, слово *face* як іменник має повсякденне значення «обличчя»; широке технічне значення його – 'поверхню'. Але, як це природно для

англійської мови, то, же слово *face* може виступати як дієслово; в цьому випадку основне значення його – 'стояти навпроти чого-небудь'; в металообробці це термін означає – 'шліфувати'.

Дотримання наступних правил може допомогти при перекладі термінів:

У спеціальному тексті кожне слово, навіть дуже добре знайоме, може виявитися терміном. Так, в морській справі *man-of-war* значить не 'солдат', а 'військовий корабель'; в тексті з механіки *no play is admitted* треба перекладати не 'грати не можна', а 'люфт не допускається'; *shoe* 'колодка' в описі гальмівної системи; *dead* – це 'знеструмлений' в електротехніці, 'несквозной' в машинобудуванні і будівництві. Перекладаючи технічну літературу, особливо по малознайомій тематиці, треба завжди пам'ятати про цю багатозначність. Звідси впливає друге правило:

Користуйтеся при перекладі спеціальними технічними словниками. Слід вважати нерозумною спробу переводити без словника; як би не була велика пам'ять перекладача, він може наштовхнутися на незнайомий або малознайомий термін або відомий йому термін в абсолютно новому значенні. При багатозначності слова слід брати то його значення, яке належить відповідній області техніки.

Може виявитися, що жодне зі значень слова, знайдених вами в словнику, не підходить, це означає, що деякі значення слова не зафіксовано в словнику. В такому випадку вивести зі скрути може гарне почуття мови, так звана мовна здогадка, але в першу чергу - розуміння того, про що йде мова. Тому знайомство з відповідною галуззю техніки, хоча б по популярним посібниками, або консультація фахівця, має величезне значення для правильного перекладу.

У ряді випадків до базису англійського терміна додається префікс і тоді адекватний переклад може носити протилежний основі терміна характер, наприклад: *im-* (*impossible* - неможливий); *counter-* (*to counteract* - протидіяти). Іноді до базису терміна може приєднуватися суфікс, наприклад, *-age* (*voltage* - напруга) або для освіти прикметників *-ic* (*periodic* -

періодичний), -ful (useful - корисний).

Технічна англійська література рясніє і термінами, які утворилися за рахунок додавання окремих слів, але будучи в термінологічній зв'язці можуть позначати єдине поняття, наприклад: sliding bearing – змінна опора, correction for displacement - корекція на зміщення. Разносмислове значення може бути і в таких випадках як, наприклад: treatment of water – обробка води, а water treatment – обробка водою, тобто в цих двох як би однакових комбінаціях термінів є різні смислові позначення, а, відповідно, і різне розуміння технології процесу.

Один і той же термін може зустрічатися в технічних англійських текстах, але вживається в своєму перекладі в різних смислових значеннях в залежності від того, в якій області технічного знання він використовується: авіація, морський флот, електротехніка та ін.

Тобто конкретний термін несе абсолютно різні смислові навантаження в залежності від його спеціального призначення, наприклад: rocket (кишенню) має наступні спеціальні значення: повітряна яма (в авіації); оточення (у військовій справі); мертва зона (в радіо); кабельний канал (в електротехніці), і таких термінів багато.

При роботі з текстом перекладач повинен по можливості уникати власну як би прийнятну лексику, наприклад: industry – індустрія, але не промисловість, як термін, який може використовувати перекладач.

По тексту оригіналу цілком можуть зустрічатися різного роду скорочення, які практично ніколи не зустрічаються в україномовному тексті, наприклад: а. с. (Alternating current) - змінний струм, PP (peripheral processor) - периферійний процесор.

Звичайно, при роботі з таким текстом перекладачеві слід вдаватися до повну розшифровку скорочень. Точний переклад таких скорочень можна знайти в певній мірі в спеціалізованих словниках.

У практиці перекладу при смисловому розумінні двох на перший погляд разносмисловий термінів може виникати ряд нюансів, наприклад:

- один термін є частиною іншого терміна, наприклад:
- valve amplifier – ламповий підсилювач
- обидва терміни повністю самостійні, але в смисловому плані єдині, наприклад:

- machine frame – корпус машини

- один термін дає якусь характеристику другого, наприклад:

- motor vibrations – вібрація двигуна

Без конкретного розуміння суті терміна неможливо зрозуміти смисловий зміст викладається автором ідеї.

Однак, якщо в українській мові частіше вживається термін і конкретна його смислове навантаження, то термін в англійській технічній літературі може мати вкрай багатогранне значення: від конкретного перекладу до перекладу, що вимагає загальтехнічної наукової грамотності перекладача.

Таким чином, найближчий в смисловому плані переклад англійського технічного тексту на російську багато в чому визначається загальтехнічної підготовкою перекладача, знанням їм даної галузі знань, в першу чергу, але і пам'ятати про те, що переказується їм технічна термінологія в спеціалізованому тексті рясніє різними часом непростими складнощами, про які згадується вище.

Література:

1. Борисова Л. И. Об особенностях перевода базовой общеязыковой лексики в научно-технических текстах. М. 1986. 206 с.
2. Скороходько Э. Ф. Вопросы перевода английской технической литературы (перевод терминов). Киев. 1993. 160 с.

Павло Дуда
студент ОС «Бакалавр»
спеціальність «Філологія. Переклад (англійська)»
Маріупольський державний університет

ДО ПРОБЛЕМИ КРИТИКИ СУЧАСНИХ АНГЛІЙСЬКИХ БІБЛІЙНИХ ПЕРЕКЛАДІВ

Вивчення Біблії та, зокрема, перекладів Священного Писання продовжує залишатися одним з найважливіших завдань сучасної гуманітаристики. І тому в сучасній культурі Біблію читають, використовують та інтерпретують в різних цілях і по-різному. Переклади Біблії мають свою велику, складну, часом дуже драматичну історію.

Актуальність теми обумовлена тим, що книги Святого Письма «займають абсолютно особливе місце, як у минулому, так і в теперішньому часі» в першу чергу завдяки своєму універсальному змісту, який відображає всі сторони людського буття. З плином століть ідеї, сюжети, образи й цитати з Біблії вплелися в повсякденні мови народів, стали невід'ємною частиною культури, лягли в основу крилатих висловів, прислів'їв та приказок.

Кожен новий переклад Біблії, особливо якщо це перший переклад Біблії на певну мову, стає великою подією в культурному житті народу і разом з тим внеском цього народу в фонд культури всього світу. Безперечно, саме переклади Біблії відіграли вирішальну роль у процесах поширення впливу цієї книги на людину і людський світ.

Історія перекладів Біблії на англійську мову поділяється на два періоди: Середньовіччя і Новий час. Перші спроби перекладу Біблії були зроблені 8 ст. Єпископом Шерборнським Альдгелем (709) імовірно, автор перекладу Псалтиря. Король Альфред (849-899) перевів десять заповідей і ряд інших біблійних текстів [2: 8]. Перерахуємо також такі переклади Біблії: Біблія

Тиндала, Біблія Метью, Велика Біблія, Женевська Біблія, Єпископська Біблія, Біблія короля Якова, Виправлений переклад (The Revised Version), Виправлений стандартний переклад (The Revised Standard Version), Нова Англійська Біблія.

Далі розглянемо особливості перекладу однієї з найбільш відомих версій біблійного перекладу.

Одна з найбільш легко визначених лексико-граматичних особливостей мови King James Bible це займенник *thou (thou)* разом з його формами *thee, thy, thyself*, які зустрічаються, як відомо, в класичних літературних творах, наприклад, у У.Шекспіра, а також у авторів, які жили раніше його. З займенником *thou* пов'язані дієслівні архаїчні форми, які завдяки Біблії короля Якова стали атрибутами літературного високого стилю в англійській мові:

It is profitable for thee that one of thy members should perish and not that thy whole body should be cast into hell. (Mt. 4: 30)

До лексико-граматичних особливостей King James Bible відноситься цілий ряд дієслівних форм. Перш за все, це архаїчна форма дієслова *to be* 2 особи однини числа *art* в сьогоденні, *wast* в минулому:

Our Father which art in heaven... (Mt.6:9). Art thou the King of Jews?.. (Mt.27:11). ...Thou also wast with Jesus of Galilee. (Mt.26:69).

Цікава синонімізація біблійного виразу *bread alone* 'хлібом одним': *But he answered and said, It is written, Man shall not live by bread alone, but by every word that proceedeth out of the mouth of God* ' Він же сказав йому у відповідь: написано: «Не хлібом самим буде жити людина, але кожним словом, що походить із уст Божих » (Mat. 4: 4). У перекладах Біблії на англійську мову цей вислів перекладається як *bread alone*, проте в Біблії Вільяма Тіндейла (Tyndale) (1494 — 1536) або менших, в «Біблії Єпископів» (The Bishop's Bible) і в «Женевської Біблії» (The Geneva Version) (1560) воно звучить як *bread only*. Слова *alone* і *only* утворені від різних коренів, проте приходять до висловом одног і того ж змісту.

В цілому, можна виділити три основні підходи до перекладу Біблії:

1. Буквальний переклад (Word-for-word), прагнення до максимальної дословності. По можливості перекладачі дають буквально кожне слово, взятє з старосєврейського або давньогрецького тексту. До даної групи належать видання.

- 1) Англійська стандартна версія (The English Standart Version ESV) при перекладі використані сучасні технології і надійні джерела, проте текст кілька архаїзований.

- 2) Біблія короля Якова (The King James Version KJV), надрукована в 1611 р., складний для сучасного читача переклад, прийнятий, однак, за єдино вірний в деяких деномінаціях. Наприклад, слово *comfort* позначає *strengthen*, *suffer* – *let*, *let* – *prevent*, а *prevent* має значення *precede*. Архаїзовані також особові займенники (*ye, thoi, thee*). Слова Ісуса Христа виділені червоним шрифтом (Red Letters Bible);

- 3) Нова американська стандартна версія Біблії (The New American Standart Bible NASB) видання, яке не призначене для читання вголос, так як переклад в цілому тяжіє до буквалізму. Однак він дуже точний і ідеальний для наукових досліджень.

- 2) Наступний підхід до біблійного перекладу можна охарактеризувати як *семантичний* (Thought-for-thought). До даного типу можна віднести переклади:

1. Добра звістка (The Good News Translation GNT) — видання, призначене для нецерковних людей. Не містить багатьох звичних для віруючих релігійних термінів, однак публікація проста для розуміння;

2. Жива Біблія (The Living Bible) праця К. Тейлора, створена для спрощення розуміння біблійного тексту для групового вивчення. Містить вставлені коментарі, що знижує цінність перекладу і ставить під сумнів неупередженість автора.

- 3) Третій підхід до перекладу текстів Священного Письма був розроблений і впроваджений Юджином Найда, що сформулював теорію

динамічної еквівалентності роботи над біблійними переказами в Американській біблійній спілці (The American Bible Society). Результатом його праць став збалансований підхід до перекладу, що включав обидва перерахованих вище метода. Там, де це можливо, використовується буквальний переклад, в інших випадках учені-перекладачі прагнуть до природності мови для максимальної передачі всіх смислових одиниць [3: 496; 6: 1].

1. Нова міжнародна версія (The New International Version — NIV) створена під керівництвом (The New York Bible Society International), тим самим об'єднавши зусилля вчених різних церков. Переклад, простий для сприйняття, містить новітні методики і заснований на найбільш надійних манускриптах-джерелах. Слово «міжнародна» в назві говорить про те, що автори домоглися легкого читання і розуміння тексту для читачів з усіх англomовних країн.

2. Новоєрусалимська Біблія (The Jerusalem Bible) — робота, виконана під керівництвом католицької церкви. Важке для масового читача видання, орієнтоване насамперед на навчання в католицьких семінаріях. Ще одним, переважно католицьким перекладом є Нова американська Біблія (The New American Bible), яка має велику кількість додаткової інформації на рахунок позиції католицької церкви на різні питання біблійного тлумачення (герменевтики), а також і соціальним та побутовим питанням [5: 310].

Таким чином, ми бачимо, що інколи переклад Біблії залежав від настроїв церкви, від історичної епохи, від підходів перекладачів передачі сакральних текстів, відповідно залежали також від розвитку лінгвістики.

Перспективи роботи вбачаємо у аналізі особливостей мови на прикладі King James Bible і Jerusalem Bible.

Література

1. Барщевський Т. Вступ до біблійних наук: Конспект лекцій. Львів: Свічадо, 2006. 304 с.

2. Эллингворт П. Трудности перевода Библии. Христианский вестник, 2005. С. 15-21
3. Головащенко С. І. Біблієзнавство. Вступний курс. К.: Либідь, 2001 496 с.
4. The Jerusalem Bible (1966). URL: <http://www.bible-researcher.com/jerusalem-bible.html#foreword/>
5. Баранова Л.Л. Онтология английской письменной речи. М. : ПСТГУ. 2008. 310 с.
6. Smyrnova M., Shepitko S. Linguistic personality of metropolitan Anthony of Sourozh (Bloom) // ADVANCED EDUCATION. Kyev: National Technical University of Ukraine «Igor Sikorsky Kiev Polytechnic Institute», 2019. P. 220-225.

УДК 811.111'367.633'25

Луїза Мазур
студентка ОС «Бакалавр»,
спеціальність «Філологія. Переклад (англійська)»
Маріупольський державний університет

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛІЙСЬКИХ ПРИЙМЕННИКОВИХ ЕКВІВАЛЕНТІВ СЛОВА НА УКРАЇНСЬКУ МОВУ (НА МАТЕРІАЛІ КОРПУСНИХ ТЕКСТІВ)

Протягом останніх років у мовознавчих студіях зростає увага до питань дослідження мовної динаміки на синхронному зрізі, а саме проблем, що стосуються природи перехідних елементів мовної системи, оскільки сучасна лінгвістична думка не прагне до різкого протиставлення синхронії та діяхронії [7; 9; 4]. Заміна статичної стадії розвитку мовної системи динамічною викликає нові тенденції, створення нових елементів, які співіснують з уже наявними та конкурують з ними, викликаючи їх занепад.

Яскравим прикладом появи таких нових елементів є прийменникові еквіваленти, тобто утворення, які складаються з двох або більше компонентів, співвідносні зі значенням прийменників та є результатом дії процесу граматикалізації. Аналіз низки праць дозволяє визначити, що, незважаючи на неоднозначність поглядів мовознавців на проблему еквівалентності слова в цілому та еквівалентності прийменників зокрема, переважна більшість спільна в тому, що еквівалентами вважають конструкції з кількох слів, що позначають синтаксичну цілісність [1;3;8].

Останнім часом мовознавці дедалі більше звертають увагу на проблему визначення межі між прийменниковими еквівалентами та вільними сполуками [1;3;5;10;6]. Проте в сучасній лінгвістиці відсутні системні зіставні дослідження структури прийменникових еквівалентів в англійській та українській мовах.

На сучасному етапі розвитку мовознавчих студій дослідження прийменників неможливо вважати повним без урахування прийменникових еквівалентів слова, тобто утворень, які складаються з двох або більше компонентів та співвідносні зі значенням прийменників.

У зв'язку з цим постає питання визначення критеріїв одиниць для аналізу. З одного боку, частину цих одиниць зараховують до складених прийменників, з іншого ж, ця група являє відкриту систему, яка активно поповнюється новими елементами, що різняться за ступенем входження до прийменникової системи.

У лінгвістичних розвідках здійснюються спроби дослідження структурних та семантичних особливостей прийменникових еквівалентів слова. Так, вивченню зазначених одиниць присвячені праці [1; 7; 2; 3] та ін. Проте в сучасному мовознавстві відсутні зіставні дослідження прийменникових еквівалентів слова української та англійської мов, що зумовлює необхідність їх системного зіставлення.

Більшість прийменникових еквівалентів слова англійської мови прийменниково-іменникового походження є полікомпонентними та

перекладаються двокомпонентними моделями прийменникових еквівалентів української мови. До таких одиниць належать: *as a result of*, де початковим компонентом виступає прийменник *as*, а компонентом розгортання структури на другому кроці виступає прийменник *of*, що можна перекласти на українську мову як *в результаті*. В українському варіанті ми бачимо два компоненти - прийменник *в* поєднується з іменником чоловічого роду у формі місцевого відмінка однини. В моделях *by virtue of*, *in virtue of* (*в силу*), в якості компонентів, від яких починається розгортання, виступають прийменники *by/in*, компонентом згортання на другому кроці є простий прийменник *of*. В результаті перекладу на українську бачимо, що прийменник *в* поєднується з іменником жіночого роду у формі знахідного відмінка однини. Моделі *by the will of*, *at the will of*, що можна перекласти як *по волі*, мають прийменники *by/at* в якості компонентів розгортання на першому кроці, прийменник *of* – в якості компоненту згортання на другому. В українській мові прийменник *по* поєднується з іменником жіночого роду у формі місцевого відмінка однини. Також до таких одиниць належать: *on the pretext of*, *under the pretext of* (*нід приводом*), *through the fault of* - *з/із вини*, *in (the) expectation of* - *в очікуванні*, *for reasons of* - *з/із міркувань*, *on the occasion of* - *з/із нагоди*, *in the absence of*, *in default of*, *for lack of* (*за браком*), *in accordance with* та *in compliance with* - *згідно з*, та ін. Отже, більша кількість полікомпонентних прийменникових еквівалентів слова англійської мови прийменниково-іменникового походження перекладаються двокомпонентними моделями прийменникових еквівалентів української мови.

Низка англійських полікомпонентних прийменникових еквівалентів, що мають у своєму складі іменникові компоненти, мають прямі трикомпонентні відповідники в українській мові: *in isolation from* – *в ізоляції від*, компонентом розгортання на першому кроці є прийменник *in*, а компонентом згортання на другому – прийменник *from*. В українському відповіднику першим компонентом є прийменник *в*, який поєднується з другим компонентом -

іменником жіночого роду у формі місцевого відмінка однини, а третім компонентом виступає прийменник *від*. У наступному прикладі *in return for* – *на сплату за*, першим компонентом є прийменник *in*, а компонентом згортання – прийменник *for*. В українському варіанті першим компонентом є прийменник *на*, який поєднується з іменником жіночого роду у формі знахідного відмінка однини, а третім компонентом виступає прийменник *за*. Також до таких одиниць належать: *in remembrance of* - *на спогад про*, *in acknowledgement of* - *на подяку за*, *in connection with* - *у зв'язку з* та інші.

Дослідження прийменникових еквівалентів дає змогу прогнозувати шляхи поповнення та тенденції розвитку прийменникового класу одиниць у системі зазначених мов. Враховуючи той факт, що англійська та українська мови належать до двох різних груп індоєвропейської мовної родини і у структурі їхніх прийменникових еквівалентів виявлено низку подібних рис, таке дослідження відкриває широкі перспективи вивчення прийменникових еквівалентів в інших різноструктурних мовах.

Література

1. Антонова О.О. Еквіваленти слова, співвідносні з прийменниками семантики відповідності у польській і українській мовах *Magisterium*. 2009. Вип. 37. С. 13–17.
2. Загнітко А. П. Теоретична граматики української мови: Синтаксис : монографія. Донецьк : ДонНУ, 2001. 662 с.
3. Лучик А. А. Природа і статус еквівалентів слова у мовній системі.
4. Песоцкая И.В. Значения предложно-падежных синтаксем с лексемой *боль*. Вопросы функциональной грамматики : сб. научн. тр. Вып. 4 / под. ред. М.И. Конюшкевич. Гродно : ГрГУ, 2001. С. 44–49.
5. Пете И. Семантические типы причинных отношений в русском и немецком языках. Вестник Московского университета. Серия 9: Филология. 2004. №2. С. 96–110.
6. Пособчук О. О. Статус прийменникових еквівалентів слова в

українській, німецькій та іспанській мовах. *Мова, література і культура: актуальні питання взаємодії* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 22–23 серпня 2014 р. Львів : ГО «Наукова філологічна організація «Логос», 2014. С. 39–42.

7. Бутко Л. В. Неповнозначні лексичні комплекси української мови (структурно-семантичний і функціонально-стилістичний аспекти) : автореф. дис. канд. філол. наук : спец. 10.02.01. Кіровоград, 2008. 17 с.

8. Куц Н. В. Прийменникова еквівалентність в українській граматиці: структура, семантика, функції : автореф. дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.02.01. Донецьк, 2009. 20 с.

9. Левакіна Т.В. Семантична диференціація та функціонування прийменників соціативності в українській мові автореф. дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.02.01. Запоріжжя, 2011. 17 с.

10. Поміркована Т.В. Типологія семантико-граматичних відношень у прийменникових конструкціях англійської та української мов : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.17. Київ, 2010. - 206 с.

СЕКЦІЯ 3. КОМУНІКАТИВНА ОСВІТА ТА ПІДГОТОВКА ПЕРЕКЛАДАЧІВ

УДК 811.111

Аліна Челпанова
студентка ОС «Бакалавр»
спеціальність «Філологія. Переклад (новогрецька)»
Маріупольський державний університет

THE PROBLEM OF AUSTRALIAN COUNTRY STUDY

Australia is the only country in the world which is also a continent. It consists of the mainland and numerous smaller islands lying between the Indian and Pacific Oceans. Its neighbouring countries include the Solomon Islands, New Caledonia, Indonesia, New Zealand. By its total area Australia is the sixth largest country. The word Australia came from the Latin language and meant “southern”. Before the first British settlement, which appeared in the late 18th century, the country was inhabited by indigenous Australian people who were divided into at least 250 language groups. The continent was first discovered by Dutch explorers in the 17th century. Later, its eastern half was occupied by British colonists. In the 18th century the population of the island steadily grew [1].

The beginning of the 20th century was marked by the foundation of the Commonwealth of Australia. Its six colonies formed a federation, which maintained a parliamentary democracy and constitutional monarchy political system. Australia is known to be one of the wealthiest countries in the world. It's a developed country with stable economy. Australia is a safe and politically stable state. There is a plenty of opportunities to make a decent living there because of developed health system, good schools, social services. Some recent studies show that the country is a suitable place to raise children there because mothers and

pregnant women can get decent allowances. Health benefits are accessible not only for local, but immigrants too. Besides, taxes are very high and its system is really complicated [3].

Australian English is the set of varieties of the English language native to Australia. Although English has no official status in the Constitution, Australian English is the country's national and de facto official language as it is the first language of the majority of the population.

The capital of Australia is the city of Canberra. Founded following the federation of the colonies of Australia as the seat of government for the new nation, it is Australia's largest inland city and the eighth-largest city overall. The city is located at the northern end of the Australian Capital Territory 280 km south-west of Sydney and 660 km north-east of Melbourne. Other major cities are Melbourne, Perth, Sydney and Adelaide.

Although Australia uses a parliamentary system of government, it is a constitutional monarchy, ruled by Queen Elizabeth II. As she resides in the Great Britain, her viceroys present her in Australia. The government of the country is separated into three branches: executive, legislative, and judicial. The executive power is presented by the Federal Executive Council. The legislative power is presented by the bicameral Parliament. The judicial power involves the High Court of Australia and other federal courts [1].

Australia has six states – New South Wales (NSW), Queensland (QLD), South Australia (SA), Tasmania (TAS), Victoria (VIC) and Western Australia (WA) – and two major mainland territories – the Australian Capital Territory (ACT) and the Northern Territory (NT). In most respects, these two territories function as states, except that the Commonwealth Parliament has the power to modify or repeal any legislation passed by the territory parliaments.

Australia has an average population density of 3.3 persons per square kilometre of total land area, which makes it is one of the most sparsely populated countries in the world. The population is heavily concentrated on the east coast, and in particular in the south-eastern region between South East Queensland to the

north-east and Adelaide to the south-west. Australia is highly urbanised, with 67% of the population living in the Greater Capital City Statistical Areas (metropolitan areas of the state and mainland territorial capital cities) in 2018. Metropolitan areas with more than one million inhabitants are Sydney, Melbourne, Brisbane, Perth and Adelaide [6].

Australia has no state religion: Section 116 of the Australian Constitution prohibits the federal government from making any law to establish any religion, impose any religious observance, or prohibit the free exercise of any religion [5].

Almost half of the continent is occupied by deserts and semi-deserts. For a long time people thought these lands are useless, until they understood that there is a lot of coal, iron, lead, uranium, and other resources. If at previous centuries the economy of the country was based on sheep wool export, today the main industries are connected with oil, radio electronics, food produce, ore mining, agricultural exports. Australian nature is extremely diverse and interesting, with a number of unique animals living in Australia. The wildlife in Australia has evolved in isolation and so has a unique and individual appearance. This also means that the animals have adapted well to the varying and often harsh climatic differences around Australia. The most common trees in the country are the eucalyptus, acacia and mimosa. Australian Animals include dingos, koalas, kangaroos, possums, wombats, snakes. The most famous Australian's birds are cockatoos, emus, galahs, kookaburras and many more. The climate of Australia is mainly influenced by ocean currents. The northern part of the country may experience seasonal rainfalls, while southern part has a temperate climate. However, there are some disadvantages of living in Australia. On the one hand, wildlife is beautiful, but on the other hand it can be very dangerous because of such uninvited guests as snakes and spiders in somebody's dwelling or sharks in the ocean [2].

Most Indigenous Australian tribal groups subsisted on a simple hunter-gatherer diet of native fauna and flora, otherwise called bush tucker. The first settlers introduced British food to the continent, much of which is now considered typical Australian food, such as the Sunday roast. Multicultural immigration transformed

Australian cuisine; post-World War II European migrants, particularly from the Mediterranean, helped to build a thriving Australian coffee culture, and the influence of Asian cultures has led to Australian variants of their staple foods, such as the Chinese-inspired dim sim and Chiko Roll. Vegemite, Pavlova, Lamingtons and meat pies are regarded as iconic Australian foods. Australian wine is produced mainly in the southern, cooler parts of the country [4].

References

1. "Australian National Anthem". 1 July 2007.
2. "Conservation of biological diversity across Australia". Department of the Environment, Water, Heritage and the Arts. 19 January 2009.
3. "Governor-General's Role". Governor-General of Australia. 23 April 2010.
4. "Modern Australian recipes and Modern Australian cuisine". Special Broadcasting Service. 23 April 2010.
5. "Religion in Australia". Australian Bureau of Statistics. 11 July 2018.
6. "State and Territory Government". Government of Australia. 23 April 2010.

УДК 811.111.

Сергій Рашевський
студент ОС «Бакалавр»
спеціальність «Філологія. Переклад (італійська)»
Маріупольський державний університет

THE UNITED KINGDOM OF GREAT BRITAIN AND NORTHERN IRELAND: GENERAL FACTS, HISTORY, ECONOMY, BRITISH CULTURAL IDENTITIES

General Facts: United Kingdom, island country located off the northwestern coast of mainland Europe. The United Kingdom comprises the whole of the island

of Great Britain – which contains England, Wales, and Scotland – as well as the northern portion of the island of Ireland. The name Britain is sometimes used to refer to the United Kingdom as a whole. The capital is London, which is among the world's leading commercial, financial, and cultural centers. Other major cities include Birmingham, Liverpool and Manchester in England, Belfast and Londonderry in Northern Ireland, Edinburgh and Glasgow in Scotland, and Swansea and Cardiff in Wales [1].

History: Stonehenge and other examples of prehistoric culture are all that remain of the earliest inhabitants of Britain. Celtic peoples followed. Roman invasions of the 1st century B.C. brought Britain into contact with continental Europe. When the Roman legions withdrew in the 5th century A.D., Britain fell easy prey to the invading hordes of Angles, Saxons, and Jutes from Scandinavia and the Low Countries. The invasions had little effect on the Celtic peoples of Wales and Scotland. Seven large Anglo-Saxon kingdoms were established, and the original Britons were forced into Wales and Scotland. It was not until the 10th century that the country finally became united under the kings of Wessex. Following the death of Edward the Confessor (1066), a dispute about the succession arose, and William, Duke of Normandy, invaded England, defeating the Saxon king, Harold II, at the Battle of Hastings (1066). The Norman conquest introduced Norman French law and feudalism [2].

Economy: The economy of the United Kingdom is highly developed and market-orientated. It is the sixth-largest national economy in the world measured by nominal gross domestic product (GDP), ninth-largest by purchasing power parity (PPP), and twenty second-largest by GDP per capita, comprising 3.3% of world GDP.

In 2016, the UK was the tenth-largest goods exporter in the world and the fifth-largest goods importer. It also had the second-largest inward foreign direct investment, and the third-largest outward foreign direct investment. The UK is one

of the most globalised economies, and it is composed of England, Scotland, Wales and Northern Ireland.

The service sector dominates, contributing around 80% of GDP; the financial services industry is particularly important, and London is the world's largest financial centre. Britain's aerospace industry is the second-largest national aerospace industry. Its pharmaceutical industry, the tenth-largest in the world, plays an important role in the economy. Of the world's 500 largest companies, 26 are headquartered in the UK. The economy is boosted by North Sea oil and gas production; its reserves were estimated at 2.8 billion barrels in 2016, although it has been a net importer of oil since 2005. There are significant regional variations in prosperity, with South East England and North East Scotland being the richest areas per capita. The size of London's economy makes it the largest city by GDP in Europe.

In the 18th century the UK was the first country to industrialize, and during the 19th century it had a dominant role in the global economy, accounting for 9.1% of the world's GDP in 1870. The Second Industrial Revolution was also taking place rapidly in the United States and the German Empire; this presented an increasing economic challenge for the UK. The costs of fighting World War I and World War II further weakened the UK's relative position. In the 21st century, however, the UK remains a great power with the ability to project power and influence around the world.

Government involvement is primarily exercised by Her Majesty's Treasury, headed by the Chancellor of the Exchequer, and the Department for Business, Energy and Industrial Strategy. Since 1979 management of the economy has followed a broadly laissez-faire approach. The Bank of England is the UK's central bank, and since 1997 its Monetary Policy Committee has been responsible for setting interest rates, quantitative easing, and forward guidance.

The currency of the UK is the pound sterling, which is the world's fourth-largest reserve currency after the United States Dollar, the Euro and the Japanese Yen, and is also one of the 10 most-valued currencies in the world.

The UK is a member of the Commonwealth, the European Union (currently negotiating withdrawal), the G7, the G20, the International Monetary Fund, the Organization for Security and Co-operation in Europe, the World Bank, the World Trade Organization, Asian Infrastructure Investment Bank and the United Nations [3].

British Cultural Identities: It is important to remember that culture varies for Irish, Welsh, Scottish, or English people depending on which region of their country they come from. In Wales, three-quarters of the population live in the valleys and coal regions of the south, which instil a different sense of Welsh identity from the mountains and seaside towns of the more militantly anti-English north; while in England it is the heavily populated metropolitan areas that have created several of its strongest regional identities.

People from these different areas are associated with specific names and local characteristics, though it is their dialect that most obviously distinguishes them. For example, those from Newcastle and Tyneside, in the north-east of England, are called ‘Geordies’ after a mining lamp designed by George Stephenson, while people from Liverpool are known as Scousers, after a sailor’s stew of meat and potatoes called lobsouse, and anyone brought up in the vicinity of London’s Cheapside is known as a Cockney, originally the name for a spoilt city child.

Each of these has a strong regional identity which is reflected in television series devoted to personalities from the major cities: *Auf Wiedersehen Pet* and *The Likely Lads* about canny, tough-minded Geordies, *Brookside* and *Boys from the Blackstuff* about long-suffering but brave-faced Scousers, *Minder* and *Only Fools and Horses* about wily, enterprising east Londoners ‘on the make’.

The importance of regional identity can also be understood from any phone-in radio programme where presenters will almost invariably cite the area that callers are from, as though this in some significant way influenced their viewpoint, determined their record request, or mattered greatly to the show’s listeners.

England is often talked about in terms of a North/South divide, which is cultural, economic, and political (the Labour Party has far more support in the

north and the Conservative Party in the south). This was particularly accentuated in the 1980s by differences in unemployment levels, crime rates, and standards of living, all of which were worse in the North.

The perceived divide does not occur in the middle of the country, however, and southerners sometimes refer to a cold, industrial region that is everywhere 'north of Watford', a town not particularly far north of London. In turn, some Northerners caricature many southerners as 'soft' or as 'Yuppies', an American slang word short for 'young urban professional' or 'upwardlymobile' people.

This is because people from the south-east, and particularly London, are sometimes seen as fast-living, career-minded, and unfriendly, while they are also more comfortably off and enjoy better weather than those further north. Differences between North and South have evolved over the last two centuries and are more cultural than simply industrial or economic (during parts of the nineteenth century the North was more prosperous than the South) [4].

References:

1. United Kingdom. URL: <https://www.britannica.com/place/United-Kingdom>
2. United Kingdom. URL: <https://www.infoplease.com/world/countries/united-kingdom>
3. United Kingdom. URL: https://en.wikipedia.org/wiki/Economy_of_the_United_Kingdom
4. Mike Storry, British Cultural Identities // Mike Storry, Peter Childs. 2002 Second Edition. p. 48-49

Михайл Савін
студент ОС «Бакалавр»
спеціальність «Філологія. Переклад (італійська)»
Маріупольський державний університет

THE GREAT BARRIER REEF

One of Australia's most remarkable natural gifts, the Great Barrier Reef is blessed with the breathtaking beauty of the world's largest coral reef. The reef contains an abundance of marine life and comprises of over 3000 individual reef systems and coral cays and literally hundreds of picturesque tropical islands with some of the worlds most beautiful sun-soaked, golden beaches. Because of its natural beauty, the Great Barrier Reef has become one of the worlds most sought after tourist destinations.

A visitor to the Great Barrier Reef can enjoy many experiences including snorkeling, scuba diving, aircraft or helicopter tours, bare boats (self-sail), glass-bottomed boat viewing, semi-submersibles and educational trips, cruise ship tours, whale watching and swimming with dolphins. The Great Barrier Reef is one of the seven wonders of the natural world, and pulling away from it, and viewing it from a greater distance, you can understand why. It is larger than the Great Wall of China and the only living thing on earth visible from space [1].

As the world's most extensive coral reef ecosystem, the Great Barrier Reef is a globally outstanding and significant entity. Practically the entire ecosystem was inscribed as World Heritage in 1981, covering an area of 348,000 square kilometres. The Great Barrier Reef (hereafter referred to as GBR) includes extensive cross-shelf diversity, stretching from the low water mark along the mainland coast up to 250 kilometres offshore. This wide depth range includes vast shallow inshore areas, mid-shelf and outer reefs, and beyond the continental shelf to oceanic waters over 2,000 metres deep.

Biologically the unique diversity of the GBR reflects the maturity of an ecosystem that has evolved over millennia; evidence exists for the evolution of hard corals and other fauna. Globally significant marine faunal groups include over 4,000 species of molluscs, over 1,500 species of fish, plus a great diversity of sponges, anemones, marine worms, crustaceans, and many others. Six of the world's seven species of marine turtle occur in the GBR. As well as the world's largest green turtle breeding site at Raine Island, the GBR also includes many regionally important marine turtle rookeries.

Some 242 species of birds have been recorded in the GBR. Twenty-two seabird species breed on cays and some continental islands, and some of these breeding sites are globally significant; other seabird species also utilize the area. The continental islands support thousands of plant species, while the coral cays also have their own distinct flora and fauna. The establishment of vegetation on the cays and continental islands exemplifies the important role of birds, such as the Pied Imperial Pigeon, in processes such as seed dispersal and plant colonisation.

Human interaction with the natural environment is illustrated by strong ongoing links between Aboriginal and Torres Strait Islanders and their sea-country, and includes numerous shell deposits (middens) and fish traps, plus the application of story places and marine totems [2].

The Northern Great Barrier Reef is an amazing part of one of Australia's most amazing locations.

Spanning most of the east coast of Queensland, from north of the tip of Cape York, to just south of Bundaberg, the Great Barrier Reef is a massive 300,000 square kilometres in size. The area, scattered with beautiful islands and idyllic coral cays full of wildlife, is made up of more than 3000 reefs which range in size from 1 hectare to over 10,000 hectares.

Cape York Peninsula is a sparsely populated, relatively untouched wilderness area, its rugged coastline pointing towards New Guinea with the eastern side of Cape York fringed by the coral gardens of the Great Barrier Reef.

The reef in this region is spotted with many unspoiled islands, with only a few

island resorts such as the luxurious resort on Lizard Island located 240 kilometres north of Cairns and 27 kilometres off the coast of North Queensland. Lizard Island is a National Park with 24 sandy beaches and a lagoon.

Cairns is a regional city located about 1700 km north of Brisbane, between the Coral Sea and the Great Dividing Range. This northern Great Barrier Reef city is a popular travel destination for foreign tourists because of its access to the Cairns International Airport, its tropical climate, its proximity to many attractions, and its the only place in the world where two World Heritage areas exist side-by-side [3].

Townsville is the largest tropical city in Australia, in the central Great Barrier Reef area and enjoys over 300 days of sunshine each year, which lends itself to tourism activities all year round and an abundance of outdoor activities.

One of the most interesting things to see in Townsville is Reef HQ, the only living coral reef in captivity – a fact which means that visitors can actually see the Great Barrier Reef while safely on land. Palm Island is about 65 km north-east of Townsville and is the main Island of the Greater Palm group taking in 64 square km of small bays, sandy beaches and steep forested hills rising to a peak of 548 metres. Other islands include Fantome Island, Pelorus Island, Orpheus Island (with its very exclusive resort), Curacoa Island, Falcon Island, Esk Island, Brisk Island, Barber Island and Eclipse Island [4].

The Southern Great Barrier Reef region is the coastal fringe of Keppel Bay and because of its beaches and the islands within proximity it has become the seaside holiday place for Rockhampton and Central Queensland. The Capricorn Coast is a coastal region in Central Queensland, generally spanning the areas between Keppel Sands to the south, and Byfield and Shoalwater Bay to the north. Astride the tropic of Capricorn and 40 kms east of Rockhampton, the administrative centre of Central Queensland, the Capricorn Coast is a rapidly growing area of Queensland, and includes the towns Yeppoon and Emu Park [5].

The some interesting facts and statistics about the Great Barrier Reef:

Fact: The Great Barrier Reef is a popular tourist destination with over two

million visitors each year.

Fact: Tourism to the reef generates approximately AU \$5-6 billion per year.

Fact: The Great Barrier Reef can be seen from outer space.

Fact: The Great Barrier Reef is greater in size than Tasmania and Victoria combined.

Fact: The Great Barrier Reef is greater in size than the United Kingdom, Holland and Switzerland combined [6].

References

1. Great Barrier Reef. URL: <http://www.greatbarrierreef.org/>
2. Great Barrrier Reef. UNESCO World Heritage Centre. URL: <https://whc.unesco.org/en/list/154/>
3. Great Barrier Reef. URL: <http://www.greatbarrierreef.org/about-the-reef/northern-great-barrier-reef>
4. Great Barrier Reef. URL: <http://www.greatbarrierreef.org/about-the-reef/central-great-barrier-reef>
5. Great Barrier Reef. URL: <http://www.greatbarrierreef.org/about-the-reef/southern-great-barrier-reef>
6. Great Barrier Reef. URL: <http://www.greatbarrierreef.org/about-the-reef/great-barrier-reef-facts>

УДК 811.111.

Тетяна Артушевська
студентка ОС «Бакалавр»
спеціальність «Філологія. Переклад (новогрецька)»
Маріупольський державний університет

PHILIPPINES COUNTRY STUDY

The Republic of the Philippines is an island nation in Southeast Asia. The population, according to 2017, is 104 918 000 people (an increase of 2% per year),

the density of population is 338 persons per 1 sq km, the area – 299 764 km². They occupy the twelfth place in the world in terms of population and 72nd in terms of territory [1].

The capital is Manila, the largest city is Caisson city. The official languages are English and Filipino (Tagalog).

Unitary state, Presidential Republic. Since June 30, 2016, he has been President of Duterte Rodrigo, Vice President-Leni Robredo. It is divided into 81 provinces.

The Philippines is located in the Western Pacific ocean between Indonesia and Taiwan and includes 7,107 Islands. The Islands are divided into three groups: Luzon, the Visayas and Mindanao.

Most of the faithful profess Catholicism.

The state of the Philippines occupies the Philippine Islands, which are part of the Malay Archipelago. The largest of the more than 7,100 Islands belonging to the Philippines: Luzon, Mindanao, Samar, Panay, Palawan, Negros, Mindoro, Leyte, Bohol, Cebu. The length of the Philippine archipelago from North to South is about 2000 km, from West to East – 900 km. To the West the Islands are washed by the South China sea, the East Philippine sea, on the South by the sea of Sulawesi, Northern Philippine island separated from the island of Taiwan Strait Bashi. The northernmost point of the Philippine Islands is the Batanes Islands. The South island Sibutu. The West island Balabac, and the most Eastern island of Mindanao. The length of the coastline is 36.3 thousand km. The total area of the Islands is 299.7 thousand km².

The terrain of the Islands is mainly mountainous, the highest of which is volcano APO (2,954 m), located on the island of Mindanao. The mountain ranges are of volcanic origin, as the archipelago is located at the junction of the continental and oceanic lithospheric plates and is part of the Pacific ring of fire, characterized by high seismicity and volcanism. Deep trenches and volcanic Islands are a distinctive feature of the Philippines. Off the coast of Mindanao

island runs the Philippine trench up to 10,830 m deep – one of the deepest in the world ocean.

About half of the territory of the Philippines is covered with tropical rainforests, dominated by palm trees, rubber plants, Banyan, apitong, mayapis, lauan, often found bamboo, orchids, cinnamon. At an altitude of over 1200 m above sea level, there are shrubs and meadows.

Among the animals living on the Philippine Islands, most often found deer, mongoose, wild boar. The fauna of the country is characterized by a wide variety of species of birds and reptiles. In coastal waters, there are many species of fish and shellfish, among the latter are particularly notable pearl oysters – shellfish that can form pearls [2].

Philippine culture includes elements of Eastern and Western cultures. It includes elements of the cultures of different Asian countries, as well as Spain and America.

The traditional festivals known as Barrio Fiesta (district festivals), which are held in memory of the patron saints, are universal. The holidays are a time for feasting, music and dancing, the festival Monolines and Sinulog are the most famous.

Some traditions, however, change or are gradually forgotten. The Bayan national dance group of the Philippines presents various traditional dances. She is best known due to the fact that she's dancing dancing tinikling and Sochi, which are danced with bamboo sticks [3].

It has a population of 102 921 200 people in the year 2015[2] (12th in the world).

Annual growth-1.9 %.

Urban population-65 % (in 2008).

Literacy: 93% (2000 census).

Ethnic composition: visaya 30 %, Tagalog 28.1 %, Cebuano 13.1 %, ilokano 9 %, binisaya 7.6 %, hiligainon 7.5 %, glass 6 %, Vara and 3.4%, other 25.3% (2000 census).

The basic unit of society is the family. Numerous relatives-usually up to four cousins-form the immediate environment of every Filipino. Among relatives developed mutual aid and mutual responsibility. Godparents are sometimes in the life of the Filipino is not less important than the closest relatives. Divorce and abortion are prohibited.

The Philippines is currently one of the main exporters of labor to the United States, Canada, Japan, Greece.

The country has two official languages – pilipino (based on Tagalog) and English [4].

References

1. Encyclopedic dictionary Brockhaus and Efron : in 86 tons (82 t and 4 extra). SPb., 1890-1907.
2. Dumont, Jean-Paul. Visayan Vignettes: Ethnographic Traces of a Philippine Island. Chicago : University of Chicago Press, 1992.
3. Novosad E. V. Philippines: a waking dream. // State resource management, 2009, No. 2, pp. 90-113.
4. Agoncillo, Teodoro A. History of the Filipino People. 8th. Garotech Publishing, 1990.

УДК 811.111

Валентина Чапні
студентка ОС «Бакалавр»
спеціальність «Філологія. Переклад (новогрецька)»
Маріупольський державний університет

INTRODUCTION TO IRELAND COUNTRY STUDY

Ireland is a well-developed country with its customs, traditions, way of life. It borders in the north on Britain and is greatly influenced by it, but Ireland is an

independent country recognized by many other countries.

The first conquerors of Ireland were the Celts, who divided the island into small principalities. Signs of Celtic culture remained in Irish folklore. These are heroic legends and wonderful stories about gods, heroes and battles. In 432, Saint Patrick brought Christianity to the country and became its patron. Ireland became one of the cultural centres of Europe. Literature, painting and science blossomed.

In 795, the peaceful life of the islanders was violated by the Vikings .Having conquered the island, they founded many settlements, including Dublin, the capital of Ireland. In the 12th century, the island was captured by the Normans . Later, to strengthen the power of England, the English monarchs Henry VIII, Elizabeth I and Jacob I settled on the lands of the Irish English and Scottish Protestants. The consequences of such policy we can see today: conflicts between Catholics and Protestants do not stop in Northern Ireland.

Irish communities on all continents preserve the customs of their homeland very carefully. In 1973, the Republic of Ireland joined the European Union.As a member of the Union, Ireland is gradually becoming a prosperous country regardless of Britain - a powerful neighbour and former ruler. Modern industry pressed traditional for Ireland textile industry and agriculture pressed modern industry.

Ireland is located on the island in the Atlantic Ocean in the west of Europe. The area of the whole state comprises more than 70,000 km², while Northern Ireland does in average 14,000 km². Apart from the ocean the island is also washed by the Irish Sea, the North Channel and the St. George's Channel. The location of the island determines its climate, which is temperate and usually maritime. The relief of Ireland is rather plain in the center and mountainous in the outer rim. The highest point of the isle is over 1,000 m above the sea level.

The population comprises more than 3 million people. Their bigger number is urban population living in 21 cities and towns, while about 40% of people prefer a rural scenery. Due to some historical background the population of this country has one more subdivision. It is connected with the nationality, origin and language.

Though Ireland previously used to be in the UK, nowadays almost all people consider themselves Irish, but the state has 2 official languages: English and Irish. Irish people value private space, so it is not customary to touch people while talking, but humor is an indispensable characteristic of the nation.

The republic is divided into 29 counties and five cities. Dublin is the capital of the country. The main symbols of Ireland are its three-color flag, the shamrock clover and the green color.

Being a parliamentary democracy Ireland is headed by the elected president. The Parliament of Ireland consists of two houses: the House of Representatives and Senate. The official document is the Constitution, but all adopted laws must correspond with the European Community obligations. The executive power is in the hands of the Prime Minister and the cabinet known as the Government, while the judicial one is headed by the Supreme Court. Though there isn't an official religion in this republic, the Catholic Church is considered special.

The country's main industries are services, manufacture and construction, agriculture, fishing and forestry. There are also some high-powered branches like brewing, clothing, textiles, informational technologies, finance and, of course, tourism.

Ireland is regarded to be a country with a high cultural level and many tourists arrive annually there. Its architecture is rather various including ancient castles, eye-catching thatched cottages, rococo country houses, magnificent cathedrals and contemporary buildings. It is a motherland of famous artists and sculptors, poets and writers, physicists and mathematicians, and even Nobel laureates.

It has numerous unique sights attracting guests from each part of the world. Boyne Valley is a place with ancient tombs, which are even older than the Egyptian Pyramids. December, 21 is an unforgettable day, as one of these tombs is illuminated by a beam of light shining through the roof and those, who have seen it, say that it remains in memory forever. The Cliffs of Moher provide a breathtaking view of the seacoast and the entire isle. The Giant's Causeway is one more interesting place with more than 40,000 basalt columns located in the coastal

area. They are considered a homeland of the giant, but scientists proved that they had appeared due to the volcanic eruption. The Aran Islands can give an opportunity to appear in the area where nothing has been changed for more than several centuries. The Burren is one more famous natural monument made of limestone plates and a paradise for botanists and geologists.

For fans of urban leisure activities Ireland suggests the Guinness Storehouse with its incredible building, which is constructed in a shape of the glass and provides a historical review of the drink, St. Patrick's Cathedral, the largest religious cathedral in Dublin and a residence which hosted many different historical events, and Croke Park, one of the largest stadiums in Europe which gives a chance to see the games of hurling or Gaelic football together with the Irish.

Ireland is a well-known country that has numerous wonderful “nicknames”. Known as the Miracle of Europe or the Emerald isle, it is an enchanting state, where everyone can become a hero of one natural fairy-tale. It is a land of treasures with its exciting history and megalithic structures created by people. Visiting Ireland you may see its rich cultural heritage, taste its delicious cuisine and drinks and feel the warmth and ease of people living there. No wonder there is one saying: “In Ireland there are no strangers, only friends you've yet to meet.”

References

1. Ирландия. URL : <https://ru.wikipedia.org/wiki/Ирландия>
2. Всё о стране Ирландия. URL : <https://www.tpg.ua/ru/country/tab-country/?ct=93FA60A44CCD569311E313499886EDC8>
3. Ирландия. Информация о стране Ирландия. URL : <http://bsi-ukraine.com.ua/country/ie>

Анастасія Помещенко
студентка ОС «Бакалавр»,
спеціальність «Філологія. Переклад (новогрецька)»
Маріупольський державний університет

INTERESTING FACTS ABOUT UNITED KINGDOM

The **United Kingdom**, popularly known as Great Britain, or simply as the UK, is one of the most Influential, powerful, and richest countries in the world. It is an amazing piece of land that is rich in history and facts, some of which are yet to be discovered. From the natural beauty to the people, technological advancement, sports, no one can ever have enough of the UK. To learn more about Britain including some of the surprising and interesting facts about the UK, here are some of the fun facts about the country.

- Although the UK is a large country covering about 93,600 square miles, nowhere in it is more than 75 miles from the sea.
- The British drink over 163 million cups of tea daily, about 20 times the number of cups consumed by Americans.
- Although Britain has been involved in many wars lasting decades, it has also been involved in the shortest war. The Anglo-Zanzibar War fought in 1896 lasted only 38 minutes.
- The UK has the highest rate of obesity in the world with almost 25% of the British adults being obese.
- The accent of the UK changes noticeably every 25 miles.
- In the UK, it is illegal for anyone to die in the Houses of Parliament.
- The Queen, Elizabeth II, has visited over 115 countries despite not having a passport.
- In the UK, you can rent mourners to fill your funeral. The service is referred to as “Rent a Mourner” service.

- York, Northern England is not only the most haunted city in the UK but also in the world. The city has recorded more than 500 cases of ghostly encounters.
- The UK has the shortest scheduled flight in the world. The flight connecting the tiny islands of Westray and Papa Westray lasts only two minutes.
- Soccer got its start in England when a skull of a Danish warrior was unearthed by Anglo-Saxon farm workers. They kicked the skull around to show their anger and amuse themselves. The early soccer was known as “Kick Dane’s head.”
- One can be jailed for life if they placed a postage stamp with the Queen’s head upside down. That is considered as treason.
- The UK was the first country to allow for the creation of babies using DNA of three people
 - Almost 25% of all women in the UK were named Mary in 1811.
 - The US eggs are illegal in the UK because they are washed. and the British eggs are illegal in the US because they are not washed.
 - More than 3,000 people in the UK were hospitalized in 1999 for tripping over a laundry basket.
 - Over 6,000 people are hurt or die in Britain annually for tripping over their trousers or falling downstairs while putting them on.
 - The British Navy used Britney Spear’s songs to scare away the Somali pirates along the coast of Africa.
 - Queen Victoria survived about seven assassination attempts
 - The UK has the third-highest rate of heart attack in Europe. It ranks just below Ireland and Finland.
 - Kate Middleton is a cousin to the first president of the US, George Washington, and American World War II hero, General George Petton.
 - London has the highest number of languages (300) than any other country in the world
 - Of all countries that celebrate Independence Day, 58 are independent of the UK, the highest by any country.

- The most common cause of death for men less than 50 years old in the UK is suicide.
- The average age for a first kiss in the UK is 15.
- The 16th-century law in the UK forbade wife beating after 2100 hrs, simply because the noise disturbed people's sleep.
- Death penalty was outlawed in the UK following the wrongful execution of a man for killing his wife and daughter in 1950.
- Children over 5 years old can ingest alcohol at their home or on private property in the UK.
- In the UK, the Queen sends personalized birthday cards to those celebrating their 100th birthday every year.
- Windsor Castle in Berkshire is the oldest royal residence in the world.

References

1. Fun Facts About The United Kingdom. URL : <https://www.worldatlas.com/articles/fun-facts-about-the-united-kingdom.html>

УДК 811.

Дмитрій Ворона
студент ОС «Бакалавр»,
спеціальність «Філологія. Переклад (новогрецька)»
Маріупольський Державний університет

UNFORGETTABLE NETHERLANDS

The **Netherlands** (Dutch: *Nederland*, ['ne:dərlant], sometimes informally called Holland, is a country located in Northwestern Europe with some overseas territories in the Caribbean. In Europe, it consists of 12 provinces that border Germany to the east, Belgium to the south, and the North Sea to the northwest, with maritime borders in the North Sea with those countries and the United Kingdom. Together with three island territories in the Caribbean Sea – Bonaire,

Sint Eustatius and Saba – it forms a constituent country of the Kingdom of the Netherlands. The official language is Dutch, but a secondary official language in the province of Friesland is West Frisian. In the northern parts of the country, Low German is also spoken.

The five largest cities in the Netherlands are Amsterdam, Rotterdam, The Hague, Utrecht, and Eindhoven. Amsterdam is the country's capital, while The Hague holds the seat of the States General, Cabinet and Supreme Court. The Port of Rotterdam is the largest port in Europe, and the largest in any country outside Asia. The country is a founding member of the EU, Eurozone, G10, NATO, OECD and WTO, as well as a part of the Schengen Area and the trilateral Benelux Union. It hosts several intergovernmental organisations and international courts, many of which are centered in The Hague, which is consequently dubbed 'the world's legal capital'.

Netherlands literally means 'lower countries' in reference to its low elevation and flat topography, with only about 50% of its land exceeding 1 metre (3 ft 3 in) above sea level, and nearly 17% falling below sea level. Most of the areas below sea level, known as *polders*, are the result of land reclamation that began in the 16th century. With a population of 17.34 million people, all living within a total area of roughly 41,500 square kilometres (16,000 sq mi) – of which the land area is 33,700 square kilometres (13,000 sq mi) – the Netherlands is one of the most densely populated countries in the world. Nevertheless, it is the world's second-largest exporter of food and agricultural products (after the United States), owing to its fertile soil, mild climate, and intensive agriculture.

The Netherlands has been a parliamentary constitutional monarchy with a unitary structure since 1848. The country has a tradition of pillarisation and a long record of social tolerance, having legalised abortion, prostitution and human euthanasia, along with maintaining a progressive drug policy. The Netherlands abolished the death penalty in 1870, allowed women's suffrage in 1917, and became the world's first country to legalise same-sex marriage in 2001. Its mixed-market advanced economy had the thirteenth-highest per capita income globally.

The Netherlands ranks among the highest in international indexes of press freedom, economic freedom, human development, and quality of life, as well as happiness.

The official language of the Netherlands is Dutch, spoken by almost all people in the Netherlands. Dutch is also spoken and official in Aruba, Bonaire, Belgium, Curaçao, Saba, Sint Eustatius, Sint Maarten and Suriname. It is a West Germanic, Low Franconian language that originated in the Early Middle Ages and was standardised in the 16th century.

There are also some recognised provincial languages and regional dialects.

West Frisian is a co-official language in the province of Friesland. West Frisian is spoken by 453,000 speakers.

English is an official language in the special municipalities of Saba and Sint Eustatius (BES Islands), as well as the autonomous states of Curaçao and Sint Maarten. It is widely spoken on Saba and Sint Eustatius (see also: English language in the Netherlands). On Saba and St. Eustatius, the majority of the education is in English only, with some bilingual English-Dutch schools.

Papiamentu is an official language in the special municipality of Bonaire. It is also the native language in the autonomous states of Curaçao and Aruba.

Several dialects of Dutch Low Saxon (*Nederlands Nedersaksisch* in Dutch) are spoken in much of the north-east of the country and are recognised as regional languages according to the European Charter for Regional or Minority Languages. Low Saxon is spoken by 1,798,000 speakers.

Another Low Franconian dialect is Limburgish, which is spoken in the south-eastern province of Limburg. Limburgish is spoken by 825,000 speakers. Though there are movements to have Limburgish recognised as an official language (meeting with varying amounts of success,) it is important to note that Limburgish in fact consists of many differing dialects that share some common aspects, but are quite different.

However, both Low Saxon and Limburgish spread across the Dutch-German border and belong to a common Dutch-German dialect continuum.

The Netherlands also has its separate Dutch Sign Language, called *Nederlandse Gebarentaal* (NGT). It is still waiting for recognition and has 17,500 users.

There is a trend of learning foreign languages in the Netherlands: between 90% and 93% of the total population are able to converse in English, 71% in German, 29% in French and 5% in Spanish.

References

1. Languages of the Netherlands. URL : https://en.wikipedia.org/wiki/Languages_of_the_Netherlands
2. Netherlands. URL : <https://en.wikipedia.org/wiki/Netherlands>

УДК 378.016:811.111

Яна Панова

ст.викладач кафедри теорії та практики перекладу

Маріупольський державний університет

ВИКОРИСТАННЯ АВТЕНТИЧНИХ МАТЕРІАЛІВ У НАВЧАННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ НА ПРИКЛАДІ РОЗМОВНОГО КЛУБУ

В умовах сучасного суспільства, все більш актуальним стає вивчення іноземних мов, найбільш популярною серед яких залишається англійська. Перед викладачем стоїть низка завдань, головним серед яких є навчити учнів вільно розмовляти, не відчуваючи мовного бар'єру. Досвід показує, що це найважче завдання. Навчити граматиці чи змусити вивчити лексику значно простіше, ніж спонукати учня розмовляти та використовувати набуті знання на практиці не вагаючись, навіть роблячи помилки. З нашої точки зору, найкращими помічниками в цьому випадку можуть бути правильно підібрані автентичні матеріали. По-перше, це викликає зацікавленість, по-друге, це саме те, що використовують носії мови, тобто жива та оригінальна мова.

Також це дає можливість залучення студента до навчального процесу не лише як реципієнта, але і як активного самостійного дослідника, який, керуючись метою оволодіти іноземною мовою, прагне всебічно розвинути свої знання на основі різних автентичних матеріалів. Такий засіб навчання допомагає відчувати колорит та особливості народу, мова якого вивчається, або встановлює контакт з його іншомовною культурою. Автентичні матеріали – це матеріали, взяті з оригінальних джерел, які характеризуються природністю лексичного наповнення та граматичних форм, ситуативною адекватністю використаних мовних засобів, ілюструють випадки автентичного слововживання і які, хоча і не призначені спеціально для навчальних цілей, але можуть бути використані при навчанні іноземної мови [2: 25]

Серед автентичних матеріалів виділяють автентичні друковані (художні твори, газети, журнали, листівки, рекламні проспекти, об'яви тощо), аудіо- (радіопередачі, звернення, пісні) та відеоматеріали (художні фільми, документальні фільми, мультиплікаційні фільми, серіали, інтерактивні відео, телепередачі, ток-шоу, інтерв'ю, кліпи, рекламні блоки, трейлери до фільмів та інше) [1: 13]. Всі вищезазначені види автентичних матеріалів є багатим джерелом знань мови, але найбільш ефективною, на наш погляд є практика створення розмовних клубів, так званих спікін-клубів, що стають все більш популярними серед вивчаючих іноземну мову. У чому ж полягає їх популярність? Перш за все, спікін-клуб – це група людей, краще за все, до 20 чоловік з відносно однаковим рівнем знань. Підчас зустрічі клубу, його члени переважно спілкуються на задану тему. У переважній більшості подібних клубах взагалі забороняється використовувати іншу мову, крім той, що вивчається. Підчас занять клубу відбувається зняття мовних бар'єрів, тренування навичок говоріння та сприйняття на слух, демонстрація «практичного застосування» мови в житті. Створюється ефект міні-занурення в англomовне середовище. Це прекрасна можливість активувати всі знання, набуті до цього. Розмовні клуби бувають дуже різного напрямку. Розглянемо

клуб, у якому поєднуються одразу декілька напрямків – розмовний кіноклуб. Підчас роботи протягом року у цьому клубі, була досягнута низка результатів, о яких буде сказано нижче. Програма роботи клубу передбачає перегляд фільму англійською мовою з англійськими субтитрами та подальше обговорення його. Членам клубу заздалегідь пропонується лексика до фільму, що переважно включає в себе оригінальні фразеологічні обороти, які часто неможливо знайти в підручниках або словарах. Це жива англійська мова. До обговорення пропонуються проблемні питання фільма, які обговорюються у різних форматах:

- face-to-face, обговорення один на один, на наступне питання співрозмовники переходять до інших партнерів;
- групове обговорення проблемних питань;
- диспут, дві групи відстоюють кожна свою, задану інструктором точку зору, намагаючись привести аргументи та контраргументи;
- обговорення у міні-групах по 3-4 людини. Такий формат допомагає адаптуватись та почати розмовляти тим, хто вперше у клубі, або не володіє англійською у достатній мірі.

Підчас обговорення залучаються та набувають практичного застосування усі навички та вміння, що були лише у теорії. Головною метою клубу є подолання мовного бар'єру та страх перед розмовою із іноземцями. Тому найбільш ефективно, коли на засіданнях клубу присутні представники різних мовних культур. Взагалі, практика проведення таких зустрічей дала дуже високі результати. Для людей, що тривалий час не розмовляли англійською, це виявилось гарною можливістю згадати все та активізувати свій лексичний запас. Для тих, хто володіє гарними теоретичними навичками, це була можливість використати їх на практиці. Для початківців це була гарна нагода зануритись у штучно створену англійськомовну середовище. Після кількох занять вони відчували, що з кожним разом розуміють все більш та більш та намагаються розмовляти. Взагалі, вважаємо, що подібний спікінг-клуб – це один з найкращих автентичних матеріалів, тому що включає в себе

і аудіювання, і розмову не лише з вивчаючими мову, але й іноземцями та носіями мови, а також залучає навички читання мовою оригіналу(після перегляду деяких картин, членам клубу пропонується прочитати книгу, за якою відбулася екранізація), а також багато відвідувачів читають англійські субтитри. Тобто, нашим завданням при використанні автентичних матеріалів у клубі є приділити увагу всім аспектам мови: граматики, лексики, фонетики (вимови), читання, письма, говоріння та сприйняття на слух.

Таким чином, вище зазначені методи використання автентичних матеріалів у викладанні іноземної мови у вищій школі вимагають від викладача мати бажання зацікавити студентів тематикою та інноваційним підходом до проведення якісного теоретично-практичного заняття, а також підготовки необхідного автентичного матеріалу з диференційно розробленими завданнями. Проте засоби виправдовують очікування: студенти зацікавлені та вмотивовані, володіють іноземною мовою як професійного спрямування так і побутовою, набувають необхідних навичок для спілкування з представниками різних культур та народностей для успішної майбутньої професійної діяльності та особистих цілей.

Література

1. Єлукіна Н. В. Навчання слухання іноземної мови // Іноземні мови в школі. 1996. №5. с. 13-15
2. Жогліна Г.Г. Розвиток умінь комунікативної компетенції на основі використання автентичних відео документів / Г.Г. Жогліна. Пятигорськ. 1998. 20 с.
3. Кушнірчук О.О. Автентичні матеріали як основний засіб навчання іншомовному спілкуванню. URL: <https://dSPACE.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/>
4. Матвіїв-Лозинська Використання автентичних матеріалів на заняттях з іноземної мови професійного спрямування у вищій школі / Львівський інститут економіки і туризму; м.Львів. URL : <https://naub.oa.edu.ua/2015/>

Сергій Лисюра
студент ОС «Бакалавр»
спеціальність «Філологія. Переклад (англійська)»
Маріупольський державний університет

ЛІРИКА МЕЛАНІ МАРТІНЕС

Дана робота присвячена Мелані Мартінез, чия сучасна поезія викликає неабиякий інтерес. Розбір поезії та її особливостей є основним завданням даного дослідження.

Мелані Адель Мартінес (англ. Melanie Adele Martinez; народ. 28 квітня 1995, Нью-Йорк) - американська співачка, авторка пісень і фотографія пуерториканського і домініканського походження. Вона була членкинею команди Адама Левіна у третьому сезоні американського шоу талантів «Голос». 22 квітня 2014 року вона випустила сингл «Dollhouse», який увійшов до однойменного дебютного альбому «Cry Baby».

Цей альбом було позитивно прийнято критиками, а на порталі «metacritic» його оцінка сягає 84 балів зі 100 (оцінку побудовано на основі відгуків найвпливовіших музичних журалів та медіаплатформ). Так, наприклад, Емма Гуїдо з «Under the Gun Review» дає альбому 9.5 балів з 10, описуючи його як «мандрівку з чудернацьким альтер-его Мелані Мартінес», а поетичні методи авторки вважає «виразними, пристрасними і неймовірно креативними» [5].

Матіас Розенцвейг в своїй статті «Занурення в прекрасно-хімерний світ Мелані Мартінес» пише, що за її «ляльковою естетикою» криються складнощі:

«Її музика розповідає про зловживання наркотичними речовинами, депресію та проблеми в родині крізь призму дівчини-підлітка. «Cry Baby»

розкриває подробиці екзистенційної кризи, крізь яку проходиш на початку дорослого життя. Її лірика – це дивна суміш дитячої наївності, підліткових страхів та дорослої апатії». У тій самій статті сама Мелані каже, що її мистецтво може зацікавити молодшу публіку, яка не зрозуміє, що авторка мала на увазі, але їхні батьки «зможуть побачити дорослу складову» [4].

Бреннан Керлі в статті для журналу «SPIN» розбирає платівку по складових:

«Свій дебютний альбом Мелані Мартінес пише від лиця зовсім молодшої персони, чиє полум'я в очах може розпалити її невинність. Доволі складно випустити концептуальний альбом, особливо якщо це стосується такої нішевої аудиторії, але ця двадцятирічна дівчина просто кидає у свій кошик як солодке, так і гірке. «Мило» («Soap») трансформує звуки бульбашок у каскад важких крапель під строки «я відчуваю, як в мене щось виходить з горла – мабуть, мені краще вимити рота з милом» («I feel it coming out my throat, guess I better wash my mouth out with soap»). «Жалка вечірка» («Pity Party») робить із семплу Леслі Гор майже готичний рефрен про вживання наркотиків та самотність. В «Тепер ти брудна» («Tag, You're It») Мартінес розповідає про напад, дивлячись на нього крізь райдужні окуляри: «Схопив мене за волосся та штовхнув на землю, витягнувши слова в мене з рота. «Тепер ти брудна!»» («Grab my hair, pushed me down, took the words right out my mouth. Tag, you're it!»). Співачка зробила альбом з дитячих віршів, від яких стає моторошно. Вони дійсно є дуже тривожними. Вони брязкають своїми намальованими посмішками» [6].

Отже, більшість критиків та критикинь приділяють неабияку увагу саме ліриці пані Мартінес.

Лірика – один із трьох, нарівні з епосом та драмою, родів художньої літератури та мистецтва, в якому у формі естетизованих переживань осмислюється сутність людського буття. Ліричні твори не мають чітко окресленого сюжету, для них характерні віршова форма, велика кількість художніх засобів, високий рівень емоційності. У ліриці першорядне значення

надається виражальним засобам, які формують інтимну атмосферу з витонченим емоційним станом, тобто - ліризм.

Терміном лірика позначають також певний віршовий твір або сукупність творів, що відповідають високим естетичним критеріям, переважно невеликих за обсягом, але містких за полісемантичним змістом, окреслених своїми формотворчими гранями у багатьох жанрах (балада, елегія, епістола, ідилія, етюд, монолог, мадригал тощо) [1].

Подеколи лірика умовно розмежовується на громадянську, пейзажну, інтимну, філософську тощо, хоч насправді всі ці групи наскрізь інтимізовані. Однак переживання і думки, виражені у ліричному творі, не ототожнюються з постаттю автора, з його внутрішнім світом, для цього запроваджується поняття його ліричного «Я» – так званого ліричного героя, на підставі якого витворюється цілісне уявлення про творчість поета.

Ліричний герой пояснює специфіку ліричного характеру у всьому багатстві проявів душевного життя, узагальнює досвід художнього світосприйняття та творчого чину. Стосунки між автором та ліричним героєм рахуються як зв'язки між прототипом та створеним на його основі художнім образом.

Лірика – не синонім поняття «поезія», вона наповнює його естетичним змістом, який можна назвати «аристократизмом духу», що спонукає людський геній до досягнення ідеалів краси та істини [2: 196; 3: 848].

Таким чином, критики доходять висновку, що лірика Мелані Мартінес є неординарною, по-особливому інтимною та водночас такою, що підіймає багато проблем сучасності, а також не схожа на те, що було написано раніше. Отже, її поезія потребує наукових досліджень.

Література

1. Бусел В.Т. Великий тлумачний словник сучасної української мови. Перун, 2005.

2. Канадський Ін-т Укр. Студій. Антологія української лірики. Торонто: Мозаїка, 1978. С. 196.
3. Онацький Є. Українська мала енциклопедія : 16 кн. у 8 т. Буенос-Айрес, 1960. Т. 4, кн. VII: Літери Ле–Ме. С. 848.
4. A Look Inside Melanie Martinez’s Beautifully Twisted World. URL: <https://www.vogue.com/article/melanie-martinez-cry-baby-lollapalooza> (дата звернення: 22.09.2019).
5. Review: Melanie Martinez – ‘CRY BABY’. URL: <http://underthegunreview.net/2015/08/21/review-melanie-martinez-cry-baby>. (дата звернення: 22.09.2019).
6. SPIN Pop Report: Melanie Martinez Loads Her Sippycups With Booze, Alexx Mack Cracks Open the Sunroof. URL: <https://www.spin.com/2015/11/spin-pop-report-melanie-martinez-astr-borns-leon-troye-sivan-alex-mack/> (дата звернення: 22.09.2019).

УДК 821.111(73)-3.01

Кошевий Артем
студент ОС «Бакалавр»
спеціальність «Філологія. Переклад (англійська)»
Маріупольський державний університет

ОСОБЛИВОСТІ ЛІТЕРАТУРНОЇ ТВОРЧОСТІ Н. Р. LOVECRAFT

Г. Ф. Лавкрафт вважається одним із самих значущих авторів, жанру жахів. Складно переоцінити його величезний внесок у розвиток цього жанру. Створені їм історії та всесвіти по сей день залишаються актуальними, за мотивами його творів знімаються фільми, серіали та навіть робляться відеоігри. Але знайти елементи його творчості можливо не тільки в його книгах, вони були адаптовані та представлені у найрізноманітніший літератури, фільмах. Наприклад, художній фільм Хеллбой був натхненний

творами Лавкрафта, як і одноіменний комікс за яким цей фільм був знятий.

В своїх творах Лавкрафт створив унікальний всесвіт, який наповнений містичними чудовиськами, культами та божевільними подіями. Тема психічних розладів присутня майже в кожній його книзі. Це пов'язано з тим що, сам Лавкрафт мав психічні захворювання та слабе здоров'я. Це відображається на героях його книг, їм достатньо побачити лише декілько подій які вони не здатні сприйняти щоб з'їхати з глузду. Людина в творчості Лавкрафта є дуже незначною частиною всесвіту, не здатною воспринять те що коїться навколо їх та не спроможні нічого з цим зробити.

Місце дії творів Лавкрафта трапляється, як правило, містах Нової Англії: Бостоні, Салемі, Провіденс, Браттлборо. Але крім реально існуючих міст, автор створює і вигадані, такі як Іннсмут, Аркхем. Використання Лавкрафтом назв реально існуючих місць в своїх творах є претензією на реальність подій, про які йде розповідь. Сприймавши місце дії як реальне і відтворивши в уяві його образ і географічне положення, читач підсвідомо сприймає подальші події якби вони реально трапились.

«The place was an ancient cemetery; so ancient that I trembled at the manifold signs of immemorial years. It was in a deep, damp hollow, overgrown with rank grass, moss, and curious creeping weeds, and filled with a vague stench which my idle fancy associated with rotting stone.»

Лавкрафт любить детально описувати всі особливості того чи іншого місця, де розгортається дія. Завдяки детальному опису напруженість розповіді не аби як посилюється.

Доволі часто час дії в творах Лавкрафта починається з кінця. Автор описує наслідки того, що сталося з центральним персонажем. Потім він повертається назад для опису подій, які трапилися перед цим. Через це, твори Лавкрафта часто написані у формі минулого часу. Тому переклад творів є дуже складним завданням.

Однією із центральною тем творів Лавкрафта є тема страху. Лавкрафт любить детально описувати інтер'єри, місцевість, зовнішній вигляд персонажів

але коли це стосується опису монстрів, містичних подій Лавкрафт не дає точних характеристик злу завдяки цьому він створює страх перед невідомим.

«Carter, it's terrible – monstrous – unbelievably! I can't tell you, Carter! It's too utterly beyond thought – I dare not tell you – no man could know it and live – Great God! I never dreamed of this! Carter! for the love of God, put back the slab and get out of this if you can! Quick! – Leave everything else and make for the outside – it's your only chance! Do as I say, and don't ask me to explain!

Література

1. Joshi S. T. H. P. Lovecraft: An Annotated Bibliography. Ohio: Kent State University, 1981.
2. Chalker Jack The New H. P. Lovecraft Bibliography- Baltimore: Anthem Press, 1962.
3. Lovecraft H. P. Supernatural Horror in Literature. NY, 1945.

УДК 811. 111.

Лариса Ломакіна

студент ОС «Бакалавр»

спеціальність «Філологія. Переклад (італійська)»

Маріупольський державний університет

UNITED STATES OF AMERICA COUNTRY STUDY

The United States is relatively young by world standards, being less than 250 years old; it achieved its current size only in the mid-20th century. America was the first of the European colonies to separate successfully from its motherland, and it was the first nation to be established on the premise that sovereignty rests with its citizens and not with the government [2].

The United States of America (USA), commonly known as the United States (U.S. or US) or America, is a country comprising 50 states, a federal district, five

major self-governing territories, and various possessions. At 3.8 million square miles (9.8 million km²), the United States is the world's third or fourth largest country by total area and is slightly smaller than the entire continent of Europe. With a population of over 327 million people, the U.S. is the third most populous country. The capital is Washington, D.C., and the most populous city is New York City. Most of the country is located contiguously in North America between Canada and Mexico.

The United States emerged from World War II as a global superpower, the first country to develop nuclear weapons, the only country to use them in warfare, and a permanent member of the United Nations Security Council. During the Cold War, the United States and the Soviet Union competed in the Space Race, culminating with the 1969 U.S. Moon landing. The end of the Cold War and collapse of the Soviet Union in 1991 left the United States as the world's sole superpower.

The United States is a federal republic and a representative democracy. It is a founding member of the United Nations [1].

Federal presidential constitutional republic.

Government :

- President: Donald Trump
- Vice President: Mike Pence
- House Speaker: Nancy Pelosi
- Chief Justice: John Roberts

States are the primary subdivisions the United States, and possess a number of powers and rights under the United States Constitution, such as regulating intrastate commerce, running elections, creating local governments, and ratifying constitutional amendments. Each state has its own constitution, grounded in republican principles, and government, consisting of three branches: executive, legislative, and judicial. States of America (Alabama, Alaska, Arizona, Arkansas, California, Colorado, Connecticut, Delaware, Florida, Georgia, Hawaii, Idaho, Illinois, Indiana, Iowa, Kansas, Kentucky, Louisiana, Maine, Maryland,

Massachusetts, Michigan, Minnesota, Mississippi, Missouri, Montana, Nebraska, Nevada, New Hampshire, New Jersey, New Mexico, New York, North Carolina, North Dakota, Ohio, Oklahoma, Oregon, Pennsylvania, Rhode Island, South Carolina, South Dakota, Tennessee, Texas, Utah, Vermont, Virginia, Washington, West Virginia, Wisconsin, Wyoming) [1].

Geography. The major characteristic of the United States is probably its great variety. Its physical environment ranges from the Arctic to the subtropical, from the moist rain forest to the arid desert, from the rugged mountain peak to the flat prairie. Although the total population of the United States is large by world standards, its overall population density is relatively low. The country embraces some of the world's largest urban concentrations as well as some of the most extensive areas that are almost devoid of habitation.

The United States, with its large size and geographic variety, includes most climate types [1].

Language. The first “official” reference to the “American dialect” was made in 1756 by Samuel Johnson a year after he published his Dictionary of the English Language. Johnson’s coinage of the term “American dialect” was not meant to simply explain the differences, but rather, was intended as an insult.

Years earlier, however; as early as 1735, the English were calling our language “barbarous,” and referred to our “Americanisms” as barbarisms. The English sneering at our language continued for more than a century after the Revolutionary War, as they laughed and condemned as unnecessary, hundreds of American terms and phrases.

However, to our newly independent Americans, they were proud of their “new” American language, wearing it, as yet, another badge of independence. In 1789, Noah Webster wrote in his Dissertations on the English Language:

“The reasons for American English being different than English English are simple: As an independent nation, our honor requires us to have a system of our own, in language as well as government.”

Our leaders, including Thomas Jefferson and Benjamin Rush, agreed – it

was not only good politics, it was sensible.

Early examples of words that had become obsolete in England that continued to be used in the United States were:

allow, guess, reckon, meaning to think.

bureau, meaning a chest of drawers.

fall, meaning “autumn”

gotten, where “got” was being used as the past participle of “get.”

Wilt [5]

Other words that were simply “created” included such terms as “groundhog,” an animal that didn’t exist in England; “lightning rod” for whiskey; “belittle,” coined by Thomas Jefferson in 1787; “bamboozle,” meaning to swindle, and hundreds of others.

More than 500 million people speak English. In terms of the number of speakers, it is second only to Chinese and Hindi. The widespread use of English and its fame throughout the world is due to the wide colonization of the British Empire in the 18-19 centuries, as well as the political influence and economic dominance of the United States from the end of the nineteenth century to the present.

The main native dialects of the English language are often divided by linguists into 3 general categories. These are the dialects:

- British Isles (UK)
- North America (USA and Canada)
- Australasia (India, Australia and New Zealand).

Dialects can be associated not only with the place, but also with certain social groups. In England alone, more than 20 dialects of the English language are indicated [3].

Media of the United States. The four major broadcasters in the U.S. are the National Broadcasting Company (NBC), Columbia Broadcasting System (CBS), American Broadcasting Company (ABC), and Fox Broadcasting Company (FOX). The four major broadcast television networks are all commercial entities. Cable

television offers hundreds of channels catering to a variety of niches. Americans listen to radio programming, also largely commercial, on average just over two-and-a-half hours a day.

Well-known newspapers include The Wall Street Journal, The New York Times, and USA Today. Although the cost of publishing has increased over the years, the price of newspapers has generally remained low, forcing newspapers to rely more on advertising revenue and on articles provided by a major wire service, such as the Associated Press or Reuters, for their national and world coverage. With very few exceptions, all the newspapers in the U.S. are privately owned, either by large chains such as Gannett or McClatchy, which own dozens or even hundreds of newspapers; by small chains that own a handful of papers; or in a situation that is increasingly rare, by individuals or families. Major cities often have "alternative weeklies" to complement the mainstream daily papers, for example, New York City's The Village Voice or Los Angeles' LA Weekly [4].

References

1. Wikipedia. URL: <https://en.wikipedia.org>
2. United States. Britannica.com. URL : <https://www.britannica.com/place/United-States>
3. Most spoken languages. URL : <https://www.fluentin3months.com/most-spoken-languages/>
4. New-York Times. URL : <https://www.nytimes.com/>
5. Bryson B. Made in America: An Informal History of the English Language in the United States, 2001.

СЕКЦІЯ 4. ГАЛУЗЕВА КОМУНІКАЦІЯ В СУЧАСНОМУ СОЦІАЛЬНОМУ КОНТЕКСТІ

УДК 811.11

Данило Бахеркін
студент ОС «Бакалавр»
Азовський морський інститут

КОМУНІКАТИВНЕ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Останнім часом в області вивчення іноземних мов особливо популярним стало поняття «комунікативності» і «комунікативного підходу» в навчанні. У зарубіжній методичній літературі це поняття позначається як Communicative language teaching (CLT) або Communicative approach. У широкому сенсі ці терміни позначають такий підхід в навчанні іноземної мови, при якому спілкування, процес взаємодії з мовним партнером є одночасно і засобом, і метою навчання.

З'явився цей підхід до навчання в 70х-80х роках минулого століття в результаті численних незалежних досліджень і розробок як в Європі, так і в Сполучених Штатах. З одного боку, це сталося через те, що зі створенням європейського економічного співтовариства істотно виріс попит на іноземні мови, особливо в Європі. Цей зростаючий попит призвів до того, що вчителям довелося міняти підхід в навчанні іноземних мов. Традиційні методи, які як граматико-перекладний, мали на увазі, що учні починають вивчати іноземну мову за кілька років до того, як його доведеться використовувати в реальному житті. Але ці установки не годилися для дорослих учнів, які були зайняті роботою, і для школярів, у яких ще не були достатньо розвинені здібності до навчання. В результаті, стало зрозуміло, що для цих категорій учнів потрібен підхід з більш високим ступенем віддачі.

З іншого боку, суттєвий внесок у розвиток комунікативного підходу в

навчанні іноземних мов внесли вчені. Наприклад, у Великій Британії, фахівці з прикладної лінгвістики поставили під сумнів ефективність методу ситуаційного навчання, домінуючого в країні на той момент. Це сталося частково у відповідь на ідеї Холмського про природу мови. Хомський продемонстрував, що широко тоді поширені структурні теорії мови, не можуть пояснити всього творчого розмаїття реального процесу комунікації. Крім того, британські лінгвісти Крістофер Кандлін і Генрі Віддоусон виявили, що підвищена увага до структури мови не сприяє його кращому засвоєнню. Вони вважали, що володіння граматичними структурами, учням також необхідно розвивати навички спілкування і розбиратися в мовних функціях. У Сполучених Штатах, лінгвіст і антрополог Делл Хаймс розробив концепцію комунікативної компетенції. Це було зроблено у відповідь на розроблену Хомським концепцію лінгвістичної компетенції ідеального носія мови. Комунікативна компетенція уточнила, що означає «знати мову». На додаток до досконалого володіння мовцем структурами мови, комунікативна компетенція також має на увазі здатність адекватно використовувати ці структурні елементи в різних ситуаціях спілкування. Ця думка бувальщина була майстерно сформульована в висловлюванні Хаймса про те, що «існують правила вживання, без яких правила граматики марні». Хаймс не розроблені конкретного визначення поняття «комунікативна компетенція», але наступні автори, зокрема, М. Каналі, зв'язали цю концепцію з навчанням іноземної мови.

Відповідно до думки сучасних зарубіжних дослідників основними відмітними характеристиками комунікативного навчання є наступні:

1. Висловлюванню є первинним зміст (а не структура або форма).
2. Діалоги, якщо вони використовуються, засновані на комунікативних функціях і звичайно не заучуються.
3. Нова лексика вводиться тільки в контексті.
4. Вчити мову – значить вчитися спілкуванню.
5. Завдання на відпрацювання (drilling) можуть застосовуватися, але

лише епізодично.

6. Мета навчання – це ефективна комунікація іноземною мовою.

7. Вимова має бути зрозумілою (але не обов'язково як у носія мови).

8. При поясненні граматики застосовується будь-який засіб, яке приносить користь учням і відповідає їхньому віку, інтересам і т. д.

9. Спроби вступити в реальну комунікацію вітаються з самого початку навчання.

10. Обачне використання рідної мови учнями допускається там, де це можливо.

11. При бажанні, читання і письмо можна почати вивчати з першого ж уроку.

12. Система вивчається буде освоєна краще через прагнення до повноцінної комунікації.

13. Система вивчаємої мови буде освоєна краще через прагнення до повноцінної комунікації.

14. Основною метою навчання є формування комунікативної компетенції (здатності використовувати лінгвістичну систему мови ефективно і до місця).

15. В основі організації і використання навчального матеріалу і методики лежить варіативність.

16. Послідовність введення матеріалу визначається будь-яким способом, що забезпечує інтерес до нього з точки зору змісту, застосування або тематики.

17. Учитель всіма доступними способами підтримує і мотивує учня до використання іноземної мови.

18. Іншомовні висловлювання породжуються самим учням, часто шляхом проб і помилок.

19. Основна мета навчання - це швидкість мови і доречне використання лексичних одиниць; граматична коректність визначається не абстрактно, а лише в контексті.

20. Від учнів потрібно спілкування з живими людьми (а не з системою мови, втіленої в машинах або контрольних завданнях) в групах або парах, або шляхом письмового спілкування.

21. На занятті вчитель не може точно знати, яким чином учні будуть використовувати іноземну мову (рішення про це приймають самі учні без відповідної установки від учителя).

22. Справжня мотивація з'явиться тоді, коли в учня виникне інтерес до змісту іншомовного повідомлення.

На практиці, при навчанні, наприклад, граматиці комунікативний підхід означає наступну послідовність дій:

1. Спочатку учні читають текст. Акцент робиться на їх активному залученні в процес навчання.

2. Потім з тексту виділяються приклади на дане граматичне правило і аналізуються самими учнями.

3. І нарешті, учні самі повинні знайти подібні приклади в тексті і вивести відповідне граматичне правило.

Свою точку зору з питання комунікативного навчання іноземної мови висловлюють, фахівці в галузі прикладної лінгвістики і освіти, автори численних професійних статей і підручників, Дж. Річардс і Т. Роджерс. Вони вважають, що комунікативне вивчення мови це, скоріше, підхід, а не метод. Вони описують комунікативний підхід до навчання мови за допомогою певних принципів і цілей навчання мови, способів засвоєння мови учням, типів завдань і вправ, що використовуються при навчанні, а також ролі вчителя і учня в процесі навчання. Відповідно до цього підходу, основними принципами навчання є наступні:

- Комунікативний принцип: навчання відбувається за допомогою вправ, які стимулюють реальну комунікацію,

- Принцип комунікативних завдань: навчання відбувається за допомогою вправ, в яких мова використовується для виконання цікавих і наповнених сенсом завдань,

- Принцип значимості і осмисленості: навчання відбувається за допомогою мови, який учень використовує осмислено. Навчальні завдання відбираються за принципом того, наскільки активно вони втягують учня в автентичну і осмислену комунікацію (на відміну від просто механічного використання мовних моделей).

Коментуючи думку Дж. Річардса і Т. Роджерса про те, що комунікативний підхід до навчання «можна швидше назвати підходом, ніж методом», Пітер Лукантоні, міжнародний консультант в області підготовки вчителів англійської мови та автор ряду посібників Кембриджського університету робить кілька висновків:

1. Слово «підхід» (approach) відриває перед учителем широкі можливості в навчанні іноземної мови. Т. е. Завдяки цьому трактуванню, вчитель отримує право навчати іноземної мови тим способом, який найкращим чином підходить до конкретної ситуації навчання.

2. Це також означає, що вчителі можуть вільно інтерпретувати правила навчання в залежності від завдань, які перед ними ставляться.

3. Вчителі можуть використовувати широкий спектр завдань і вправ під час навчання іноземної мови.

4. І найголовніше, це повинно нам допомогти уникнути ситуації, коли учні, «компетентні в граматиці», виявляються «некомпетентними в спілкуванні».

Останній пункт означає, що є учні, які добре володіють граматичним матеріалом, знають всі правила, можуть легко будувати граматичні конструкції, але, коли справа доходить до реального спілкування, у них виникають проблеми. Відповідно, те, до чого нам треба прагнути, - це зробити наших учнів «комунікативно компетентними». Це не означає, що вони повинні бути «граматичні некомпетентними», граматики, звичайно, дуже важлива. Але не менш важливий зв'язок між формою і значенням, функцією досліджуваної граматичної конструкції. Тому дуже важливо, щоб після того, як учні познайомляться з певної граматичної конструкцією,

навчатися її трансформувати і комбінувати, виконають достатню кількість вправ із заданим механізмом виконання, вони також навчилися легко і вільно використовувати цю конструкцію в реальних ситуаціях спілкування. Ось тут-то і проявляється вся значимість комунікативного підходу до навчання.

Можна продовжувати сперечатися про те, чи є комунікативний підхід до навчання іноземної мови «підходом» або «методикою», але це - питання теоретичне. Для нас, викладачів іноземної мови, значення має практичний аспект цієї концепції. Комунікативний підхід до навчання іноземної мови дозволяє створити ситуацію справжнього спілкування в класі, наповнити сенсом висловлювання учнів, навчити їх використовувати в мові автентичні репліки, властиві носіям мови. Це завдання здійсненне навіть на ранніх стадіях навчання іноземної мови, коли володіння учнями лексикою і граматичними структурами ще обмежено. Досвідчений учитель зможе створити такий контекст для взаємодії в класі, коли навіть невеликі фрази будуть осмисленими і відповідати ситуації реального спілкування. Можна продовжувати сперечатися про те, чи є комунікативний підхід до навчання іноземної мови «підходом» або «методикою», але це - питання теоретичне. Для нас, викладачів іноземної мови, значення має практичний аспект цієї концепції. Комунікативний підхід до навчання іноземної мови дозволяє створити ситуацію справжнього спілкування в класі, наповнити сенсом висловлювання учнів, навчити їх використовувати в мові автентичні репліки, властиві носіям мови. Це завдання здійсненне навіть на ранніх стадіях навчання іноземної мови, коли володіння учнями лексикою і граматичними структурами ще обмежено. Досвідчений учитель зможе створити такий контекст для взаємодії в класі, коли навіть невеликі фрази будуть осмисленими і відповідати ситуації реального спілкування.

Інше достоїнство комунікативного підходу полягає в тому, що він не містить жорсткого припису для вчителів щодо співвідношення грамотності і швидкості в мові. Комунікативний підхід дозволяє нам самим розставити акценти між цими аспектами і зробити навчання збалансованим. Іноді ми,

дійсно, можемо приділити більше уваги граматичним правилам і структурам на шкоду їх комунікативної цінності. Наприклад, при вивченні правила про порядок проходження прикметників в англійській мові. Викладачі часто дають учням завдання побудувати фразу з великою кількістю прикметників («a strong, orange, Norwegian, canvas tent»). Звичайно, це звучить дуже неприродно, в більшості випадків у мові ми використовуємо два або три прикметників. Іншим подібним прикладом може служити тема напрямки руху в англійській мові. Ми пропонуємо учням з'ясувати напрямок руху і пройти по маршруту, який часто нагадує лабіринт. Насправді, нам може знадобитися максимум три підказки для того, щоб знайти дорогу до потрібного об'єкту. Але в даних випадках надмірна увага до точності формулювання даних структур виправданий. Ми це робимо для того, щоб у наших учнів було досить можливості для відпрацювання мовних зворотів, які вони згодом зможуть застосувати в реальному житті.

Граматична точність буде важливіше в тому випадку, якщо вчитель хоче досягти чіткості в висловлюванні учнів, скорегувати їх мову, виміряти успішність їх навчання. Більш вільна мовна практика дає учням більше вибору, може бути більш невизначеною, розмитою, має на увазі меншу залучення з боку вчителя. Комунікативно-орієнтоване навчання має на увазі особистісно-орієнтований підхід, акцент переноситься на самих учнів, їм дається більше ініціативи і свободи на занятті. Але це не означає, що уроки іноземної мови проходять спонтанно. Вони чітко структуровані учителем, який грає дуже важливу роль в процесі навчання. Він проводить величезну підготовчу роботу, організовує спілкування, дає комунікативно-значущі завдання. Робота над мовної грамотністю служить основою для мовної швидкості. Комунікативний підхід передбачає навчання студентів лексиці, граматичним структурам і функцій, так само, як і комунікативним стратегіям, для того, щоб вони могли успішно вирішувати поставлені перед ними завдання в процесі спілкування.

Завдяки такій своїй універсальності, гнучкості і практичності,

комунікативний підхід залишається в центрі уваги як російських, продовжує розвиватися, і буде ще довго предметом для дослідження.

Література

1. Пассов, Е. И. Коммуникативное иноязычное образование: готовим к диалогу культур [Текст]: Пособие для учителей учреждений, обеспечивающих получение общего среднего образования. Мн.: Лексис, 2003. 184с

2. Thacker, C. English in Mind. Teacher's Book 1. Cambridge: Cambridge University Press, 2007. 130 p

3. Richards, J. C. and Rodgers, T. S. Approaches and Methods in Language Teaching. Cambridge: Cambridge University Press, 2001–171 p.

УДК 811.11:656.61

Олександр Овчинников

студент ОС «Бакалавр»

Азовський морський інститут

МОРСЬКА АНГЛІЙСЬКА МОВА В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ БЕЗПЕКИ МОРЕПЛАВСТВА

Аналіз подій на морі дозволяє робити висновок про те, що понад вісімдесят відсотків аварійних ситуацій виникає з причини, так званого «людського фактора». Не можемо не зупинитися на одній з причин, де події мають місце – погане знання або відсутність знання англійської мови. Англійська мова моряку необхідна - це беззаперечно. Без знання цієї мови неможливо влаштуватися в рейс на іноземне судно. А якщо і вийде якось влаштуватися, то без практичних навичок використання англійської мови така робота не продовжиться довго, адже, що на палубі, що в їдальні, що на березі спілкуватися доведеться англійською, так як величезний відсоток в

світовому судноплавстві складають змішані екіпажі .

Англійська – це універсальна мова, що допомагає морякам з різних країн розуміти один одного. Це основний спосіб спілкування багатонаціонального екіпажу в тривалих плаваннях і в період зупинок в різних портах світу. Ефективна робота на судні неможлива без відповідних знань спеціалізованої англійської мови.

Для морських професій початкового рівня знань недостатньо. Інструкції, програми, тести, які необхідно пройти морякам на співбесіді, все складено англійською мовою.

Для штурманів англійська мова є більш важливим, ніж для інших членів екіпажу, адже англійською мовою вони спілкуються з проходячи поруч судами, береговими станціями та членами екіпажу. І на всіх судах навігаційне обладнання містка експлуатується на англійській мові. Так само більшість карт світу читаються англійською мовою.

Такі сфери професійної діяльності, як спілкування по радіотелефону, спілкування в процесі виконання своїх професійних обов'язків, використання сучасних судових приладів і систем, роблять володіння англійською мовою обов'язковою умовою. У будь-якому випадку безпека виконання робіт, несення вахти є пріоритетом у мовній підготовці.

У нашому випадку мова йде про фахівців морської професії, для яких знання ЕОР (English for Occupational Purposes) є професійно важлива якість і кваліфікаційна вимога.

Морська англійська мова використовується як інструмент забезпечення комунікації міжнародного морського співтовариства, забезпечує безпеку судноводіння і сприяє всебічному розвитку морської галузі.

Морська англійська мова є свого роду комплекс реалізацій англійської мови, який

а) відноситься до певного морського оточенню або фону (в процесі судноводіння, при вирішенні ситуацій небезпечного зближення суден, запитах про постановку судна на швартування чи відшвартовку і т.п.) при

проведенні вантажних операцій і т.д. ;

б) використовується в певному контексті або ситуаціях (на борту судна або в порту; на березі в доці і т.д.);

в) передбачає участь представників цілком певних суднових або берегових мовних спільнот;

г) використовується в ситуаціях спілкування, пов'язаних з різними обставинами роботи в морі; коли на успішність комунікації впливають різні фактори (при отриманні або відправці радіотелефонних повідомлень, усномій взаємодії в рульовій рубці і т.д.);

д) використовується і формується за певних соціолінгвістичних обставин (специфічна взаємодія між тим, хто чує і говорить при забезпеченні радіотелефонних переговорів, яке часто здійснюється в умовах стресу або навіть паніки).

Різні події на морі з великою кількістю жертв або що призвели до тяжких екологічних наслідків через недостатність володіння екіпажем морською англійською мовою сприяли активізації робіт над морською мовою.

З порівняно недавніх подій: пожежа на паромі «Scandinavian Star». Пригода призвела до загибелі 158 осіб. Однією з причин, яка погіршила тяжкість наслідків, на думку експертної комісії, стало невідповідне володіння англійською мовою членами екіпажу. Відсутність знання англійської мови, поряд з іншими факторами, суттєво ускладнило евакуацію пасажирів і збільшило кількість жертв.

Аварійний розлив нафти з танкера «Sea Empress» в результаті посадки на мілину. Китайський буксир-рятувальник «De Yue» прибув до місця події через кілька годин, однак на буксирі ніхто не володів морською англійською мовою. У найвідповідальніший момент проведення рятувальної операції, коли швидкість і професіоналізм рятувальників можуть цілково знизити збитки судна, екіпажу і довкіллю, виникла плутанина. Трагікомічність ситуації полягала ще й в тому, що єдиний, до кого вдалося звернутися за

допомогою, виявився китайський кухар з ресторану в Milford Haven. Ця людина допомагала в переговорах між екіпажем буксира і представниками рятувально-координаційного центру, влади і т.п. У підсумку, судно повторно сіло на мілину і в цьому випадку розлив нафти збільшився з 2500 тонн до 71800 тонн. Досить складно оцінити суму збитків через виниклі проблем з розумінням учасників рятувальної операції.

Література

1. Hutchinson T., Waters A. English for Specific Purposes. Cambridge: Cambridge University Press, 1987.
2. Trenkner P. Maritime English. An attempt at an Imperfect Definition. Dalian: Dalian Maritime University, 2000.
3. English for Maritime Cadets: Учеб.пособие/сост. Н.А. Ивасюк Фенікс, 2005. С.3-4

УДК 811.131.1'38=111

Аліна Анісімова
студентка ОС «Магістр»,
спеціальність «Філологія. Переклад (італійська)»
Маріупольський державний університет

THE LANGUAGE OF MODERN ITALIAN MEDIA: TRENDS AND PROBLEMS

The language of the Italian media (mass media) of the late XX - early XXI centuries has undergone significant changes, which require careful and comprehensive study in order to identify the basic laws of its functioning in electronic discourse, to study the ways of evolution of the language of the media and those factors that influence development.

Contact between the Italian standard language and dialects leads to changes at

the lexical, phonetic and morphological levels.

At the present stage of the development of the language system, the Italian national language is enriched with numerous dialects.

Most Italians speak dialects that are difficult to understand from other regions. According to the website www.italia-citta.com, the European Parliament has found that there are 23 national minority languages in the European Union, 13 of which are in Italy. 60% of Italians speak a dialect, and 14%, except their dialect, no longer understand any other language.

Dialect is an important element of the self-identification of the modern Italian society in different regions of the country, and it is a form of national language, which has rich lexical resources and stylistic nuances, which, unfortunately, are to some extent devoid of literary language. While the Italian language process operates throughout Italy and facilitates the linguistic unification of the Italians, the individual areas in the linguistic aspect remain largely isolated. The study makes it possible to deepen the study of the peculiarities of the linguistic situation in Italy, as well as the interoperability of literary Italian and dialects.

For a long time, most Italian media were differentiated by the political orientation of their audience, but in the mid-twentieth century. the list of periodicals, in addition to political direction, was supplemented by topics of economic, scientific and literary profiles. Their circulation was gradually increasing.

The Italian press, with the support of the law, enjoyed the freedom of information, provided it provided truthful, objective messages capable of holding and not disrupting public order. Otherwise, the activities of journalists were punished by law.

The most active today is the Internet press, which synchronously displays and promptly responds to different areas of life. Italy's leading editions have electronic versions of their newspapers and magazines. The peculiarities of presenting information in them in the combination of verbal, graphic and visual components of texts in a new way affect its perception in general. Despite the simplicity of the

vocabulary of information genres, the use of some communicative techniques of journalism leads to mistakes at the professional, technical and linguistic levels.

Italy has always been known for its political activity, which has been largely stimulated by the media. Analyzing different aspects of the development of the Italian media, we can say that the interconnections of the media and politics have changed depending on political and socio-economic transformations in the life of the state.

A general tendency that dominates all stages of the development of the Italian media is the interweaving of media and politics.

In Italy, there are a large number of media outlets presenting different points of view on any major problem for society. Freedom of speech and press is guaranteed by the constitution and practiced in practice.

The country co-operates with regional, national newspapers closely linked to political parties. National newspapers include *Corriere della Sera* (centrist), *Stampa Sera* (center-left), *Il Giorno* (independent), and the *La Repubblica* newspaper has great influence.

In the modern world together with the advent of the latest advances in science and science

technology, new information technology part of the media is turned into a commercial enterprise. Most of the Italian media are private and are in the structure of media holdings.

In the 1990s, along with the use of traditional media, the development of an online space began, which quickly gained considerable scope. At some stage of information development, with the advent of the Internet, the public's interest in information has increased significantly. It has tripled in the last decades. For the Italian society, which has long been and still is a leader in publishing magazines, these are significant changes in the attitude towards information and its sources. The use of social media and social networks is noticeable. It should be noted that the situation in the media system and in politics has a significant impact on the circulation of newspapers and the number of magazines being reduced.

It can be argued that the problem of the impact of language on a person, his way of thinking is directly related to the media. Analysis of the problems of the language of the modern Italian press indicates that there are two main types: professional and technical. To the professional

type is the problem of the so-called "exhausted" text, the problem of correct presentation of the material. Technical issues include stylistic problems, spelling and syntax errors, misuse of words, and overuse of foreign words. These problems are related both to the level of development of modern communication and to the general trends of cultural and linguistic exchange.

Based on the research of modern linguists, it can be argued that the media not only reflect the linguistic condition, but also act as a powerful factor in language formation.

References

1. Коломієць Н. В. Лінгвістичні особливості організації гіпертексту Інтернет-новини (на матеріалі англійської мови) : дис... канд. філолог. наук: 10.02.04 / Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ, 2004. 20с.
2. Мусатова О.Л. Регіональні варіанти італійської мови: Сицилія. *Вісник Московського університету*. Москва, 2007. №4. С.148-155.
3. Пономаренко О. В. Явище неточності в італійській мові. *Вісн. Київ. нац. ун-ту імені Тараса Шевченка. Серія «Іноземна філологія»*. Київ, 2002. Вип. 32/33. С. 100–103.
4. Baglietti A. Corriere della sera. Faccia a faccia, 2006. URL: http://www.corriere.it/Primo_Piano/Sport/2006/11_Novembre/05.shtml (дата звернення: 26.02.2019)
5. Giorgini P. Corriere della sera. Il Genoa bloccato in attesa di Napoli-Juve, 2006. URL: <http://www.corriere.it/Speciali/Sport/2006/Campionato/SerieB/g-10/index.shtml> (дата звернення: 26.02.2019)

ПОГОВОРКИ И ПОСЛОВИЦЫ – БИЧ ПЕРЕВОДЧИКОВ

Пословицы представляют собой сложные проблемы потому, что конденсируют абстрактное понятие, выражая его в краткой, колоритной и конкретной форме. Многие пословицы основаны на каламбурах и уходят своими корнями в давние национальные традиции. Разумеется, если в английском нет эквивалента для той или иной пословицы, ее можно переводить буквально, но тогда остается уповать на то, что иностранная публика сделает скидку на еще одно проявление странной, непонятной и необъятной русской души. Например, для пословицы «Баба с возу – кобыле легче» простым пересказом является *If a woman gets off the cart it's easier on the horse*. Если время позволяет, переводчик может добавить объяснение: *"Or, as we say in English, good riddance/one less headache/one less problem/thing to think about."*

Но такие добавления не спасают дело. Поэтому наилучшим решением при переводе поговорок типа «Я вам покажу кузькину мать» является обычно пересказ. Он абсолютно необходим, ибо в противном случае получается, как выразился один переводчик на международной конференции, что делегату «сейчас представят мать товарища Кузькина». А между тем, *"I'll show you,"* сказанное с интонацией, которая подчеркивает глагол, стало бы неплохим переводом этого выражения. И выражение «мотать себе на ус» можно адекватно передать как *"make a mental note of it"* или *"don't forget that."*

Как это ни странно, существование точного эквивалента пословицы или поговорки тоже чревато опасностью для переводчика. Синхронист,

который, услышав *"a pig in a poke,"* уверенно произносит: Купить кота в мешке», может об этом горько пожалеть в случае продолжения образа, когда эта свинья, чего доброго, мяукает или – не дай Бог – лезет на дерево. Даже самый блестящий переводчик вряд ли сможет преобразовать горбатого в леопарда, а могилу – в ухо свиньи, если оратор захочет обыграть свою метафору. Ее развитие непредсказуемо даже для самых изощренных сторонников теории вероятностного прогнозирования.

То же самое относится и к моделированию возможных контекстов для пословиц. Например, «горбатого могила исправит» – равно *"only the grave will/can straighten out a hunchback."* Но здесь перевод гораздо менее рискован, чем даже английские эквиваленты, вроде *"The leopard cannot change his spots"* или *"You can't make a silk purse out of a sow's ear."* И все же буквальный перевод таких часто встречающихся выражений, как «меж двух огней» – *"between the devil and the deep blue sea"*, «после дождика в четверг» – *"till hell freezes over"* не очень рекомендуется, так как в этих русских образах начисто отсутствуют «богословские» коннотации «черта» и «ада». Столь же осторожным нужно быть и с переводом расхожих выражений, вроде «глуп как пробка» – *silly as a goose*, «волчий закон» – *law of the jungle*, или «пьет как сапожник» – *he drinks like a fish*. Несмотря на свою сочность, эти выражения очень кратки, что позволяет переводчику сказать *"he drinks like a fish – or as we say in Russian, like a shoemaker."* А «морского волка» можно передать как *"a sea dog – in Russian, a sea wolf."*

Более длинные пословицы лучше переводить так, чтобы передать публике суть высказывания. Если времени хватает, переводчик может дать и буквальный перевод, и английский эквивалент: *"They want us to buy a cat in a bag or, as we say in English, a pig in a poke."* Синхронист не должен, однако, переводить русские пословицы так, чтобы они полностью теряли национальный характер или – что еще хуже –

приобретали американский колорит. Корней Чуковский предупреждал о подобной трудности, возникающей при переводе на русский язык иностранных пословиц:

«Для подмены иностранных пословиц русскими нужно брать только такие из них, которые ни в иностранном, ни в русском фольклоре не окрашены ни историческим, ни национально-бытовым колоритом».

Действительно, Санчо Панса не должен говорить: «Вот тебе, бабушка, и Юрьев день» или «пропал, как швед под Полтавой». Наконец, даже в самом худшем случае, когда переводчик понятия не имеет о том, как перевести пословицу, он может просто сказать: *"And in my country we have a proverb appropriate to this occasion."* Точка.

Вот далеко не полный список самых излюбленных русских идиоматических выражений, пословиц и поговорок, которые очень часто встречаются на международных заседаниях и конференциях. Ораторы порой их изменяют, что-то к ним добавляют, но волей-неволей оставляют неизменным их семантическое значение. Знание того, как они переводятся, избавляет синхронистов от ощущения паники и абсолютной беспомощности при встрече в различных контекстах с наиболее опасными незнакомцами.

Література

1. Виссон Л. Синхронный перевод с русского на английский: уч. пособие, Москва : Р.Валент, 1999. 142-165 с.

Інна Семенець-Орлова

доктор наук з державного управління

доцент кафедри соціології та політології

Національний авіаційний університет

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ КОМУНІКАЦІЙ У ПУБЛІЧНОМУ ПРОСТОРІ

Українська держава на етапі динамічних реформ, як ніколи раніше, потребує ефективної комунікації з громадянами для пояснення змісту державних перетворень, нарощення підтримки та співучасті громадян у їх здійсненні як неодмінних факторів успіху урядових планів, програм розвитку. В історії незалежної України низка назрілих прогресивних курсів реформ зазнали провалу через другорядну оцінку урядом потреби пояснювати зміст перетворень широкій громадськості. Громадяни не зрозуміли і не прийняли реформи, це у догвотерміновій перспективі сформувало невисокий рівень довіри до держави як інституції.

Комунікація – це, насамперед, обмін інформацією в суспільстві. У більш широкому розумінні комунікація – це угода, що вимагає пошуку розуміння, а також побудови та підтримки відносин там, де необхідний діалог (Woodward, 2000). Класики управлінської думки David Osborne and Ted Gaebler наголошували: «щоб отримати децентралізований уряд, перейдіть від ієрархії до участі та роботи в команді» (Osborne, Gaebler, 1992).

У роботі інформаційних Офісів європейських країн широко застосовується інноваційний процес подання електронних заявок – це спеціальна розумна програмна система. Натомість до проведення реформи урядової комунікації, що розпочалася 2003 р., у Великобританії тут налічувалося близько 1800 урядових порталів, більшість з яких не давали відповіді на пошукові запити громадян з приводу отримання певної

інформації. У результаті користувачів автоматично (і безрезультативно) перенаправляли із сайту на сайт, від міністерства до міністерства. Звідси, урядова інформація не доходила до громадян, вони не відгукувалися на неї, а найголовніше, майже ніколи не заходили на малоефективні урядові сайти. З 2003 р. Британський портал Directgov надає найповніший обсяг державних послуг і в одному місці (урядові послуги, рекомендації, підказки). Таким чином, уряд у даному випадку позиціонує себе як постачальника послуг, як суб'єкта сервісної політики, а громадяни – як клієнти, яких уряд обслуговує. У такому випадку Directgov є наче мобільним «живим» інформаційним центром уряду, доступним будь-де.

Розвиток технологій поступово зробив можливим негайний зворотній зв'язок з боку держави та діяльність органів публічної влади в режимі 24/7. Ефективний діалог між урядом і суспільством було встановлено як один з наріжних принципів у важливому документі того часу «Керівні принципи політики комунікації уряду 2008-2013» у Латвії (*Par valdības komunikācijas politikas pamatnostādņēm 2008–2013. gadam*, 2008). Згідно нормам документу, передбачався ріст наданих адміністративних послуг через інтернет з 20% до 60%.

Нідерланський теоретик Bart W. Édes ще у 2000 р. висловився, що хоча жодна країна ще не використовує в повній мірі багаті можливості Інтернету для спілкування і кращого обслуговування своїх громадян, рух у напрямку он-лайн уряду та он-лайн громадянської участі є невідгуканий (Édes, 2000). А це, звісно, зумовить нові виклики для публічних службовців та політичних лідерів. Громадяни для реєстрації бізнесу чи декларування доходів мають змогу це зробити у зручних для них час, а не лише у робочі години публічного службовця (як стверджує Bart W. Édes баланс сил переходить від державних будівель до «маси клацання мишею», і це *ІТ-революція у відносинах між державою та громадянами*).

Тенденція до забезпечення прозорості у діяльності органів публічної влади стає все більш виразною. Основне право громадян у демократичній

державі знати, яку політику проводять державні установи, які закони та підзаконні акти вони готують, які програми вони виконують, як збирають і витрачають гроші, як проводять переговори. Така інформація допомагає зменшити довільне використання державної влади, збільшує відповідальність державних чиновників, допомагає приватному сектору в економічному прийнятті рішень та громадянам сформувати точку зору з питань державної політики.

Коли громадськості дозволено розуміти процес розробки політики, тоді уряду простіше побудувати підтримку її реалізації та досягнення основних цілей. Тому важливим державним завданням є вдосконалення публічних інформаційних послуг. Громадські очікування щодо «відкритої влади» сьогодні, можливо, вищі, ніж будь-коли раніше. Громадяни бачать більший ризик не мати доступу до інформації, ніж можливість використання інформацію у небезпечних цілях.

Сферу внутрішньої та зовнішньої комунікативної політики органів публічної влади сучасні теоретики називають по-різному: «зв'язки з громадськістю в публічному управлінні», «комунікація в публічному управлінні», «урядова комунікація» («government public relations», «government communication»).

Одним з перших концептуально проаналізував комунікативний процес, що динамічно змінювався К. Walsh. На його думку, народжене усвідомлення потреб у комунікаціях у структурах державного управління було пояснено ним наслідком раціональної поведінки представників держави, яке змусило посилити чутливість до побажань громадян та сприяти децентралізації суспільних завдань. Місія у державному секторі не є такою ж, як у приватному, де переважають цілі зв'язків із громадськістю і маркетингу. Для публічних службовців вирішальне значення мають нормативні рамки та політичні рішення (Walsh, 1994). І часто належно не враховується те, що *інформування громадськості про публічну політику, може мати ключове значення для її ефективності.*

Література

1. Edes, B. The Role of Public Administration in Providing Information Information Offices & Citizens Information Services. Presentation at the EIPA Seminar on “An Efficient, Transparent Government and the Rights of Citizens to Information”, 29-30 May, 2000, Maastricht, The Netherlands, 16 pgs.
2. Osborne, D., Gaebler, T. Reinventing Government: How the entrepreneurial spirit is transforming the Public Sector. Addison-Wesley Publ. Co., 1992, p. 427.
3. Par valdības komunikācijas politikas pamatnostādņēm 2008–2013 gadam. Guidelines for the communication policy of the government 2008-2013, 2008. URL : <http://m.likumi.lv/doc.php?id=175255>.
4. Walsh, K. *Marketing and Public Sector Management*, European Journal of Marketing, vol. 28, issue 3, 1994. URL : <https://doi.org/10.1108/0309056941005730>

УДК 811.161.2`42

Неллі Гайдук

к.філол.н., доцент кафедри слов'янської філології та перекладу

Маріупольський державний університет

ПОЛІТИЧНИЙ ДИСКУРС У СИСТЕМІ КУЛЬТУРНО-ЦІННІСНИХ ПРІОРИТЕТІВ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА

У сучасному комунікативному просторі політичний дискурс заслуговує на особливу увагу дослідників, оскільки ще у 50-х роках минулого століття було встановлено, що зв'язок мови з політичним життям суспільства є досить тісним. Зв'язок мови та політичного дискурсу можна простежити, по-перше, вивчаючи здійснення впливу на масову свідомість за допомогою мовних засобів, а, по-друге, вивчаючи політичний дискурс як взірць просування демократичних ідей та цінностей, особливо в сучасних умовах глобалізації.

У роботі «Сучасна політична лінгвістика» Е. В. Будаєва і А. П. Чудінова висловлюється думка про те, що «мовна діяльність особистості або колективного суб'єкта політики сприймається як відображення існуючої у свідомості людей мовної картини політичного світу. Подібна діяльність може слугувати матеріалом для вивчення індивідуальної, соціумної і національної ментальності» [2]. Слід зазначити, що «методи когнітивного аналізу політичного дискурсу дають змогу реконструювати уявлення людини або групи осіб про навколишній світ, визначити його ціннісні погляди» [9: 84]. Крім того, такі методи допомагають скласти «уявлення і про політичну ситуацію, оскільки внутрішні моделі світу – це частина об'єктивної політичної картини» [5: 129].

Одним із найбільш актуальних методів у рамках когнітивного методу є аналіз політичних концептів (Г. Лассуелл, А. Каплан та інші), що сформувався під впливом школи аналітичної філософії (Б. Рассел, Л. Вітгенштейн, Б. С. Грязнов).

Теоретичні основи поняття «політичний дискурс» визначено представниками оксфордської та кембриджської шкіл у 50-х роках ХХ століття. До найвизначніших робіт аналізу проблематики цього виду дискурсу належать праці Т. ван Дейка, Е. Бенвеніста, Ю. Хабермаса, П. Серіо тощо, вивченню проблем теоретичного, методичного та практичного аспектів політичного дискурсу присвячені праці багатьох зарубіжних та українських учених, зокрема: А. М. Баранов, Д. Болінджер, Т. ван Дейк, Дж. Даймонд, В. І. Карасик, Ю. М. Караулов, О. М. Паршина, О. О. Попов, Г. Г. Почепцов, А. П. Чудінов, М. Шадсон, О. І. Шейгал та інші.

Низка вчених розуміють політичний дискурс у широкому сенсі, наприклад, «політичний дискурс – це сукупність усіх мовних актів, які використовуються в політичних дискусіях, а також правил публічної політики, освячених традицією і перевірених досвідом» [1: 6]; «сума мовних творів у певному паралінгвістичному контексті – контексті політичної діяльності, політичних поглядів і переконань, включаючи негативні її прояви

(ухилення від політичної діяльності, відсутність політичних переконань); «будь-які мовні утворення, суб'єкт, адресат або зміст яких підпадає під сферу політики» [10: 23].

У вузькому сенсі політичний дискурс – це дискурс політиків, утворений партійними програмами, дебатами в парламенті, урядовими обговореннями і промовами політиків. Він не виходить за межі сфери політики [5: 128]. Політичний дискурс формується в контексті функціонування певних політичних інститутів, тобто можна сказати, що «дискурс є політичним, коли він супроводжує політичний акт у відповідній інституційній обстановці» [12].

За Т. ван Дейком, важливою ланкою між ситуативними моделями та дискурсом постають контекстні моделі учасників комунікативної події. Суб'єктивна інформація, що зберігається в таких моделях, відповідає за адаптацію тексту до поточної комунікативної ситуації, а також слугує для оцінки припустимості певних мовленнєвих актів у певній ситуації [12].

Контекстні моделі регламентують також стиль, прагматичний вимір політичного дискурсу, визначають, яку інформацію із ситуативної моделі поточної події слід включати в дискурс. Важливою контекстною категорією, яка контролює відбір інформації, є політична ідеологія автора та його аудиторії, яка також може впливати на характер ситуативних значень [6: 216 – 221].

Характерною ознакою політичного дискурсу є й експресивність. Є. І. Шейгал зазначає, що при сприйнятті політичної інформації люди переважно інтерпретують політичні стимули відповідно до своїх уже сформованих очікувань та диспозицій [10]. Якщо когнітивний компонент установки представляє у психіці реальність світу зовнішніх об'єктів та ситуацій (знання про дійсність насправді), то ціннісний компонент виражає ставлення людини до цієї реальності, що базується на уявленні про бажане (знання про те, якою повинна бути дійсність).

Австрійська дослідниця Р. Водак підкреслює, що політичний дискурс

«перебуває ніби між двома полюсами – функційно-зумовленою спеціальною мовою і жаргоном певної групи з властивою їй ідеологією» [3: 24]. Крім того, він визначається як «вторинна мовна підсистема, що має певні функції, своєрідний тезаурус і комунікативний вплив» [4: 126]. Сама структура політичного дискурсу зумовлює той факт, що «його дослідження пов'язане з аналізом форми, завдань і змісту дискурсу, що вживається в певних ситуаціях і лежить воно на перетині різних дисциплін» [11: 46].

Щодо аналізу політичних концептів у межах політичного дискурсу, то М. В. Гаврилова відзначає два основні прийоми такого аналізу. Перший прийом «фокусується на відновленні ієрархічних структур сенсу, що містяться в мові політики» [5: 130]. У рамках даного прийому дослідники проводять аналіз семантичної структури концептів, будують їхні когнітивні схеми. Другий прийом – історико-етимологічний. У його рамках розглядаються форми вживання в політичних текстах ключових понять соціально-політичної теорії, їхня еволюція, контексти їхнього застосування. Доцільніше використовувати другий прийом із метою вивчення політичного середовища та відповідних семантичних полів. Такий підхід дає змогу пізнати національну ментальність, з'ясувати, що для народу в різних політичних ситуаціях було культурно значущим і формувало його систему цінностей.

Надпотужними є концепти, які відображають найважливіші елементи політичної свідомості нації. Політичний концепт є однією з основних одиниць, які утворюють мовну картину світу того чи іншого народу, і тому концепт-аналіз політичного дискурсу може слугувати матеріалом для вивчення як індивідуальної, соціумної, так і національної ментальності. Засобом пізнання, збереження і відтворення культури є мова, яка через колективну свідомість забезпечує народів культурну тяглість у часі та просторі. Своєрідними культурними джерелами в цих просторово-часових площинах виступають концепти, що підтримують життєздатність національної культури. Тому дослідження політичної культури тісно

поєднане з лінгвокультурологією, оскільки лінгвокультурологія взаємодіє з когнітивною, комунікативною лінгвістикою, прагмалінгвістикою, лінгвополітологією.

Отже, в сучасній українській політичній реальності в умовах глобалізації з її неоднозначним потрактуванням традиційних етнокультурних вартостей спостерігається тенденція до усвідомлення національної суспільно-політичної стійкості та гармонії суспільства, тобто готовності до зближення своєї спорідненості з етнічною спільнотою. Це усвідомлення є результатом двобічного процесу: когнітивного та емоційно-аксіологічного.

Саме це зумовлює необхідність вивчення політичного дискурсу як такого, що має на меті переконати, викликати в адресата намір, створити ґрунт для переконання і спонукати до дії, адже суспільне призначення політичного дискурсу в тому, щоб породжувати в адресата необхідність певних політичних дій та оцінок. В межах політичного дискурсу перспективним є вивчення функціонування певних політичних концептів, що слугують засобом мовного відображення ментальності того чи іншого народу, при цьому найефективнішим виступає історико-етимологічний концептуальний аналіз, оскільки у його рамках розглядаються форми вживання в політичних текстах ключових понять соціально-політичної теорії (свобода, мир, нація, революція тощо), їхня еволюція, контексти їхнього застосування; вивчення даних понять є важливим для формування уявлень про ціннісні погляди окремого соціуму на сучасному етапі його розвитку.

Література

1. Баранов А. Н. Парламентские дебаты: традиции и новации. М. : Знание, 1991. 64 с.
2. Будаев Э. В. Современная политическая лингвистика. URL : <http://www.philology.ru/linguistics1/budaev – chudinov – 06a.htm>.
3. Водак Р. Специальный язык и жаргон: о типе текста «партийная программа». Волгоград, 1998. 200 с.

4. Воробьева О. А. Современное состояние политического дискурса. *Теоретическая и прикладная семантика, парадигматика и синтагматика языковых единиц: сб. науч. тр.* Краснодар, 2000. С. 125- 128.
5. Гаврилова М. В. Критический дискурс-анализ в современной зарубежной лингвистике. СПб. : Изд-во Петерб. Ун-та, 2002. 24 с.
6. Колшанский Г. В. Объективная картина мира в познании и в языке. М. : Наука, 1990. 108 с.
7. Маслова В. А. Политический дискурс: языковые игры или игры в слова? *Политическая лингвистика*. Вып. 1 (24). Екатеринбург, 2008. С. 3- 48.
8. Петров К. Е. Структура концепта «терроризм». *Полис*. №4. 2003. С. 130-141.
9. Сенцов А. Э. Концепт будущего в программах политических партий современной России. *Вестник ТГУ. Философия. Социология. Политология*. 2012. №3 (19). С. 82- 92.
10. Шейгал Е. И. Семиотика политического дискурса. Волгоград : Перемена, 2000. 367 с.
11. Bell V. Negotiation in the workplace: *The view from a political linguist A. Firth ed. The discourse of negotiation: Studies of language in the workplace*. Oxford etc.: Pergamon, 1995. P. 41- 58.
12. Dijk T. A. van. What is Political Discourse Analysis? *Political Linguistics*. Amsterdam, 1998. 208 p.

Костянтин Волков
студент ОС «Бакалавр»
Азовський морський інститут

АНГЛІЙСЬКА МОВА В МОРСЬКОМУ ПРОФЕСІЙНОМУ СЕРЕДОВИЩІ

Англійська мова для моряків з різних країн - це, перш за все, спосіб спілкування на роботі в період тривалих плавань або на зупинках в порту. В умовах сучасності життєво важливо знати хоча б основи англійської мови. Знання англійської - «жирний плюс» в резюме на отримання цікавої та високооплачуваної роботи. Англійська мова моряку необхідна - це беззаперечно. Без знання цієї мови неможливо влаштуватися в рейс на іноземне судно. А якщо і вийде якось влаштуватися, то без практичних навичок використання англійської мови така робота не продовжиться довго, адже, що на палубі, що в їдальні, що на березі спілкуватися доведеться англійською, так як величезний відсоток в світовому судноплаванні складають змішані екіпажі. Морський англійська мова була визнана Міжнародною організацією судноплавства універсальною мовою спілкування на морських просторах. Як показує практика, морякам будь-яких спеціальностей дуже важливо оволодіти знаннями міжнародної мови максимально швидко. Це обумовлено плинністю кадрів і величезною конкуренцією в отриманні хороших вакансій. Більше 40 конвенцій і угод, а також близько тисячі кодексів і рекомендацій здійснюються в світовому масштабі. І всі численні публікації цих документів випускаються англійською мовою. У 1973 році на своїй 27 сесії, Комітет з безпеки на морі дійшов згоди, що там, де виникають мовні труднощі в спілкуванні, для навігаційних цілей повинна застосовуватися загальна для всіх мова і що ця мова має бути англійською. Основою спілкування в будь-якому сучасному

колективі є мова. Знання міжнародної мови особливо важливо в роботі моряка, пов'язаної з постійним контактом з громадянами інших держав. Знання мови важливо для підтримки зв'язку культурних і етнічних відмінностей, формування робочих зв'язків, а так само для підтримки робочої обстановки на судні. Морякам часто доводиться стикатися з різними «версіями» міжнародної мови, такими «версіями» можуть бути сінгапурський, німецький, філіппінський і навіть китайський англійські мови. Такі наріччя можуть викликати деяку складність в спілкуванні. Така плинність мови означає, що морякам доводиться постійно адаптуватися до англійського своїх товаришів по екіпажу. Цей процес може привести до банального страху непорозумінь. Також іноді спостерігаються проблеми з розумінням того, що говориться на УКХ (ультракороткі хвилі), що потенційно може призвести до зіткнення або іншої аварії. У цьому контексті на важливості освоєння англійської мови на досить хорошему рівні не може бути недооцінена. Ризики, пов'язані з роботою інтернаціонального екіпажу, можна мінімізувати за умови високого рівня володіння мовою міжнародного спілкування всім офіцерським і рядовим складом.

Знання англійської мови потрібне для сертифікації офіцерів у багатьох країнах. Для ефективної роботи на будь-якій посаді моряк повинен мати не тільки базові знання англійської мови, але також знання спеціалізованої лексики і термінів, які вживаються на борту судна кожен день. Саме тому в сучасних морських навчальних закладах великий ухил робиться на навчання англійській мові. Також знання англійської мови сприяє підвищенню рівня соціальної адаптації представників морських спеціальностей в умовах ринкової економіки і ступеня потреби в молодих фахівцях України на закордонному ринку праці. На даний момент обов'язкове знання стандартних фраз контролюється положеннями Міжнародної Конвенції про підготовку і дипломування моряків та несення вахти (ПДНВ).

Судномеханіку необхідне знання англійської мови і вміння спілкуватися, щоб, перебуваючи в міжнародних водах, впоратися з

передачею і прийомом інформації. Знання англійської мови необхідно для обміну досвідом з колегами з-за кордону, а також для можливості використовувати технологічних інновацій, володіння мовою допоможе значно збільшити ефективність праці і зменшити витрати часу. Інженерам, конструкторам, робочим необхідно користуватися інструкціями на англійській мові. Чим вище рівень кваліфікації, складності, відповідальності діяльності, тим, як правило, вище вимоги до володіння іноземною мовою. Успішність професійної іншомовної комунікації безпосередньо впливає на результати інженерної праці, а професійно-орієнтована іншомовна комунікативна компетенція фахівця (судномеханіка) є однією з головних складових професійної компетенції.

Література

1. English for Maritime Cadets: навч.посібник/Склав М.А. Івасюк. 2005. С.3-4
2. IMO Standard Marine Communication Phrases/за ред. М.Івасюк. Одеса, 2013. 278с.
3. Арцибашев І. П. Англійська мова для моряків (рядовий склад, механіки, штурмани). Херсон, 2008. С.3-5
4. Трудовий конфлікт на судні - багатонаціональна проблема, і вирішувати її повинні інспектори кількох країн URL : <http://www.seafarersjournal.com/news/>

ЗМІСТ

ДОПОВІДІ НА ПЛЕНАРНОМУ ЗАСІДАННІ	4
Шепітько Світлана. Вступне слово	4
Смирнова Марія. Техніки перекладу староцерковнослов'янських сакральних текстів на сучасну англійську мову.....	5
Федотова Олександра. Peculiarities of romanesco dialect and its usage in modern Italy	8
Перепелиця Анастасія. Засоби перекладу власних назв у романі Дж. К. Роулінг «Fantastic Beasts And Where To Find Them» (на матеріалі англійської та української мови).....	11
СЕКЦІЯ 1. КОНТРАСТИВНА ЛІНГВІСТИКА ТА ЛІНГВІСТИЧНА ТИПОЛОГІЯ: СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ	16
Пєфтєва Олена. Пошук нових коренів серед лексичних одиниць	16
Гамідова Бріліант. Етнічна специфіка прислів'їв.....	19
Готко Дмитро. Лексичні одиниці англійської та української мов: діяхронічний аспект	23
Гришанова Тетяна. Когнітивна лінгвістика.....	26
Гутнікова Алла. Генетика запозичень у німецькій мові.....	29
Астапова Ганна. Теоретичні засади вивчення прийменникових еквівалентів слова англійської мови.....	33
Карпенко Анжеліка. «Порівняльний аналіз англійських і українських прислів'їв на позначення праці»	35
Клименко Дар'я. Nonequivalent vocabulary.....	40
Бережна Людмила. Использование метафор в немецкой литературе (на материале романа Б. Шлинка «Чтец»)	44
Осадча Альона. Безеквівалентна лексика англійської мови та засоби її передачі українською мовою (на матеріалі роману Дж. К. Ролінг «Harry Potter and the philosopher's stone»)	49
Петько Влада. Лінгвістичний опис природи терміну як спеціального слова ...	52
Пухова Юлія. Телескопічні одиниці англійської мови	57
Канна Вікторія. Семантика и поэтика онимов.....	61
Горшкова Анастасія. Особливості відтворення поетичної форми віршу Р.Кіплінга «If» у перекладах в. Стуса «Синові» та М. Стріхи «Якщо...»	65
Зензерова Вікторія. Етноспецифіка англійських усталених порівнянь з топонімами	71
Дроздова Дар'я. Суфікси англійської мови.....	76

Долгов Андрій. До питання досліджень прийменникових еквівалентів слів..	79
Хоровець Віра. Особливості компонентного складу екзистенційної прийменникової каузативності в англійській мові.....	82
СЕКЦІЯ 2. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЗАГАЛЬНОГО ТА ХУДОЖНЬОГО ПЕРЕКЛАДУ	86
Руденко Асія. Problematic issues in translation legal documents on the example of citizenship law in the Republic Of Cyprus	86
Дегтярьова Анастасія. Peculiarities of the translation of Oscar Wilde's fairy tales into ukranian language	88
Пахмутов Євген. Peculiarities of translation of abbreviations and acronyms of marine vocabulary	91
Висоцька Єлизавета. Перекладацькі відповідники англійських прислів'їв в українських перекладах художньої літератури	94
Лучина Софія. Стилiстичні особливості вживання емотивної лексики у творі Стівена Фрая «the hippopotamus» та її відображення в українському перекладі	99
Комісаренко Федір. Переклад назв фільмів з англійської мови на українську	105
Михайличенко Дарина. Особливості перекладу власних назв героїв мультфільмів з англійської на українську мову	109
Різуненко Дар'я. Перекладацькі трансформації у авторському перекладі роману стівена фрая “Байкар”	113
Тарасова Владислава. Засоби перекладу англомовної ракетно-космічної термінології у науково-фантастичному романі «Марсіанин» на українську ...	116
Яловець Діана. Особливості перекладу англійських газетних заголовків українською мовою	122
Назарук Вікторія. Лінгвокультурні аспекти перекладів віроповідальних текстів українською мовою	126
Тарапатов Михайло. Особливості перекладу медичних термінів (на матеріалі телесеріалу «доктор хаус»).....	132
Колодяжна Ольга. The importance of translation in the forming of the connotation in newspaper articles.....	137
Калашніков Володимир. Деякі складнощі перекладу англійських технічних термінів	140
Ходова Юлія. Types of translation transformations	144
Шаров Олександр. Складності перекладу англійських технічних термінів: технічний переклад, термін, смислове відношення	147
Дуда Павло. До проблеми критики сучасних англійських біблійних перекладів	152
Мазур Луїза. Особливості перекладу англійських прийменникових еквівалентів слова на українську мову (на матеріалі корпусних текстів).....	156

СЕКЦІЯ 3. АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЛІНГВОКРАЇНОЗНАВСТВА, ТЕКСТОЛОГІЇ ТА ТА ПІДГОТОВКА СПЕЦІАЛІСТІВ	161
Челпанова Аліна. Problems of Australian country study	161
Рашевський Сергій. The United Kingdom Of Great Britain And Northern Ireland: general facts, history, economy, british cultural identities	165
Савін Михайл. The Great Barrier Reef	169
Артушевська Тетяна. Philippines country study	172
Чапні Валентина. Introduction to Ireland country study	175
Помещенко Анастасія. Interesting facts about United Kingdom	179
Ворона Дмитрій. Unforgettable Netherlands	181
Панова Яна. Використання автентичних матеріалів у навчанні іноземної мови на прикладі розмовного клубу	184
Лисюра Сергій. Лірика Мелані Мартінес	188
Кошевий Артем. Особливості літературної творчості Н. Р. Lovecraft	191
Ломакіна Лариса. United States of America country study	193
СЕКЦІЯ 4. ГАЛУЗЕВА КОМУНІКАЦІЯ В СУЧАСНОМУ СОЦІАЛЬНОМУ КОНТЕКСТІ	198
Бахеркін Данило. Комунікативне навчання іноземної мови	198
Овчинников Олександр. Морська англійська мова в забезпеченні безпеки мореплавства	205
Анісімова Аліна. The language of modern Italian media: trends and problems ...	208
Романюк Сергій. Поговорки и пословицы – бич переводчиков	212
Семенець-Орлова Інна. Тенденції розвитку комунікацій у публічному просторі	215
Гайдук Неллі. Політичний дискурс у системі культурно-ціннісних пріоритетів сучасного суспільства	218
Волков Костянтин. Англійська мова в морському професійному середовищі	224

Збірник матеріалів
Засідання круглого столу

**«Актуальні проблеми міжкультурної
комунікації, перекладу та порівняльних
студій»**

У збірці публікуються праці українською, англійською, російською мовами.
Редакція не несе відповідальності за авторський стиль та зміст праць, опублікованих у
збірці

Технічні редактори:
**Долгов А. А.,
Лобань К. О.,
Смирнова М.С.**